do_co_mo_mo_tr

iç mekân

Türkiye'de Modern İç Mekânlar Sempozyumu 1

Özyeğin Üniversitesi

15-16 Haziran 2020

Bildiri Özetleri

ÖZYEĞİN UNIVERSITY

*Kaynak: Çınar Otel ve Tuna Ultav Arşivleri

do_co_mo_mo_tr
iç mekân

Türkiye’de Modern İç Mekânlar Sempozyumu - I

15 - 16 Haziran 2020
Özyeğin Üniversitesi

Bildiri Özetleri

Etkinlik Sorumlusu

Pınar Sezginalp, Özyeğin Üniversitesi, docomomo_tr İç Mekân Komitesi Üyesi

Kitap Tasarımı

Ezgi Çiçek, Özyeğin Üniversitesi

Hande Tunç, Özyeğin Üniversitesi

Kapak Fotoğrafı

Çınar Otel, Üst Lobi

Çınar Otel ve Zeynep Tuna Ultav Arşivleri

İletişim

https://docomomo.ozyegin.edu.tr

docomomo.icmekan2020@ozyegin.edu.tr

Bu kitapta yer alan tüm yazıların dil, bilim ve hukuk açısından sorumluluğu yazarına aittir.

Düzenleme Kurulu:

Pınar Sezginalp, Başkan, Özyeğin Üniversitesi, docomomo_tr İç Mekân Komitesi Üyesi
Ezgi Çiçek, Özyeğin Üniversitesi
Hande Tunç, Özyeğin Üniversitesi

Danışma Kurulu:

T. Elvan Altan, docomomo_tr Yürütme Kurulu Ankara Temsilcisi
Orhan Hacıhasanoğlu, Özyeğin Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Dekanı
Deniz Hasırcı, docomomo_tr İç Mekân Komitesi Üyesi
Umut Şumnu, docomomo_tr İç Mekân Komitesi Üyesi
Zeynep Tuna Ultav, docomomo_tr İç Mekân Komitesi Üyesi

Bilim Kurulu:

T. Elvan Altan, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Ebru Aydeniz, Yaşar Üniversitesi
Gülnur Ballice, Yaşar Üniversitesi
Zeynep Ceylanlı, Özyeğin Üniversitesi
Meltem Gürel, Yaşar Üniversitesi
Deniz Hasırcı, İzmir Ekonomi Üniversitesi
Lale Özgenel, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Mehmet Saner, Özyeğin Üniversitesi
Pınar Sezginalp, Özyeğin Üniversitesi
Umut Şumnu, Başkent Üniversitesi
Güliz Taşdemir, Başkent Üniversitesi
Zeynep Tuna Ultav, Yaşar Üniversitesi
Veli Şafak Uysal, Bilgi Üniversitesi
Funda Uz, İstanbul Teknik Üniversitesi
Selin Üst, Özyeğin Üniversitesi
Derya Yorgancıoğlu, Özyeğin Üniversitesi

Türkiye’de Modern İç Mekânlar Sempozyumu - I

docomomo_tr Türkiye'de Modern İç Mekânlar Sempozyumu 1, Özyeğin Üniversitesi'nin ev sahipliğinde, 15-16 Haziran 2020 tarihlerinde online olarak gerçekleşti.

İç Mekân Komitesi Hakkında

*Modern hareketi*n kavranması ve modern yaşama kültürünün mekânsal, ideolojik ve estetik yönlerine ilişkin bütüncül ve daha kapsayıcı bir bakış açısı geliştirilebilmesi için, iç mekân üzerine yapılacak çalışmalara fazlasıyla ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaçtan yola çıkarak; modern mirasın tartışılması, belgelenmesi ve korunmasına ilişkin yapılan çalışmaları, iç mekân ölçeğini odağa alarak genişletme ve daha çoğulcu bir söylem oluşturma amacıyla “Modern İç Mekân Komitesi” kurulmuştur. Komite, iç mekânın *modern hareket* kapsamındaki rolünü anlama ve korunmasının önemini anlatmak için tarihsel, kültürel, coğrafı ya da tematik olarak iç mekânları araştırmayı ve iç mekânı birçok disiplinin buluştuğu bir araştırma alanı olarak sunmayı hedeflemektedir. “Modern İç Mekân Komitesi”, Docomomo|International’ın ana amaçlarını takip ederek, Türkiye’ye özgü “Modern İç Mekânlar” bilgisini uluslararası bağlama taşımayı ve bu bağlamla ilişkilendirmeyi, eğitim alanında “Modern İç Mekânlar” bilgisini aktarmayı ve yaygınlaştırmayı ve “Modern İç Mekânlar”ın günümüz bağlamıyla ilişkisini kurmayı amaçlamaktadır.

Umut Şumnu, Deniz Hasırcı ve Zeynep Tuna Ultav'ın yürütücülüğünü yaptığı “İç Mekân Komitesi”nde Hande Atmaca Çetin, Ebru Aydeniz, Gülnur Ballice, Merve Çelebi, Selcan Dökmen Aykaş, Selin Güngör, Melis Örnekoğlu Selçuk, Selim Sertel Öztürk, Pınar Sezginalp, Güliz Taşdemir ve docomomo_tr Yürütme Kurulu'nu temsilen T. Elvan Altan yer almaktadır.

AÇILIŞ
09:00
09:30

- Pınar Sezginalp — docomomo_tr Türkiye'de Modern İç Mekânlar Sempozyumu 2020 Düzenleme Kurulu Başkanı
- Orhan Hacıhasanoğlu — Özyeğin Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Dekanı
- Deniz Hasırcı — docomomo_tr İç Mekân Komitesi Yürütücüsü
- T. Elvan Altan — docomomo_tr Yürütme Kurulu Üyesi

Moderatör: Pınar Sezginalp

KAMUSAL MEKÂNLAR 1
09:30
10:45

- 09:30 Meltem Eranıl Demirli — Modernite ve Arabesk Deviniminde Bir Kamusal İç Mekân: İzmir Fuar Gazinoları
- 09:45 Hayal Meriç, Zuhal Çokşenim — Antika Dükkanı: Ravouna 1906 Coffee & Bar
- 10:00 Emine Görgül, Ekin Girgin — Muhteşem Otuzların Mekânsal Öznesi: Vakko-Beyoğlu Mağazası İç Mekânlarının Katmanlı Okuması
- 10:15 İkbal Ece Postalcı, Duygu Yarımbaş — İzmir Vakko Binası'nın Mekânsal Dönüşümü
- 10:30 İnteraktif Soru Cevap

Moderatör: Umut Şumnu

PLASTİK SANATLAR
11:00
12:00

- 11:00 Hande Tulum — Muammer Onat'ın Modern İç Mekânlarında Mimarlık-Sanat Sentezinin Rolü: İzzet Enon Evi ve Deva Holding
- 11:15 Derya Uzal — Tasarımda Disiplinler-Arası Hareketlenmeler ve Modern Mesken
- 11:30 İnteraktif Soru Cevap

Moderatör: Meltem Gürel

KONUT 1
13:00
14:00

- 13:00 Deniz Avcı Hosanlı — 1920'lerin Ankara'sının Yeni Konutlarında Mekânsal Dönüşüm
- 13:15 İdil Erkol Bingöl — Burgazada'da Brütalist Bir Konut Yapısı: Kamhi-Grünberg İkiz Villası
- 13:30 Efsun Ekenyazıcı Güney — Kamusal ve Özel Alan Sınırında Bir İç Mekân: Apartman Giriş Holleri
- 13:45 İnteraktif Soru Cevap

Moderatör: Selin Üst

KAMUSAL MEKÂNLAR 2
14:15
15:30

- 14:15 Sedef Sav — Bir İç Mekanda Kültürel Belleğin İzini Sürmek: Baylan Pastanesi
- 14:30 Ceylan Gezer Çatalbaş, İpek Akpınar — Türkan Şoray İş Merkezi
- 14:45 Aslı Kırbaş — Modern Mirasın "Terk"i ve Bir Yeniden İşlevlendirememe Hikayesi: Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü
- 15:00 Tuğba Tok — Milliyet Gazetesi Genel Müdürlük ve Matbaa Binası
- 15:15 İnteraktif Soru Cevap

Moderatör: Zeynep Ceylanlı

KAMUSAL MEKÂNLAR 3
15:45
16:45

- 15:45 Özgür Öztürk, Yeşim Kutkan Öztürk — Metro İstasyonlarının Tasarımının Kamusal Alan Olarak İzlenmesi: Ankaray ve İtalyan Rasyonalizmi
- 16:00 Olcay Yıldızgördü, Pınar Sezginalp — Tek İç Mekân, Farklı Kimlikler: Hatay Meclis Binası Üzerinden Modernleşmeyi Okumak
- 16:15 Büşra Gümüşay — Renk ve Desen Kullanımının İç Mekân Tarihini Okumada Birer Araç Olarak Değerlendirilmesi: 1950-1980 Yılları Arasında Renk ve Desen Tercihleri Üzerine Bir Analiz
- 16:30 İnteraktif Soru Cevap

Moderatör: Deniz Hasırcı

DAVETLİ KONUŞMACILAR
17:00
19:00

- 17:00 H. Şebnem Uzunarslan — Türkiye'de Modernite ve Modernist Tutum
- 17:30 Önder Küçükerman — Türkiye'de "Modern" İç Mekân: Miras, Gerçekler, Olanaklar ve Bazı Örnekler
- İnteraktif Soru Cevap

15 Haziran

16 Haziran

Moderatör: Lale Özgenel

KONUT 2
09:30
10:45

09:30 Diğdem Angın
Erken Cumhuriyet Dönemi Konutlarında "Gesamtkunstwerk" Anlayışının Yansımaları: Aptullah Ziya Kozanoğlu'nun Konut Projeleri Üzerinden Bir İnceleme

09:45 Gözde İrem Cebir Meral, Kerem Meral
Modern Bir Yapma Biçimi: Saydamlık ve İç-Dış Mekan Sınırlarının Muğlaklaşması

10:00 Ayşe Derin Öncel
"Evlerimizde Nasıl Yaşayacağız" Erken Cumhuriyet Döneminde İdealize Edilen Evi Ve İçindeki Yaşamı Tasarlamak

10:15 Cansu Değirmencioğlu
Asri Konutu Aydınlatmak: Erken Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinde Yapay Aydınlatma Tasarımının Yeri Üzerine Bir İnceleme

10:30 İnteraktif Soru Cevap

Moderatör: Mehmet Saner

KAMUSAL MEKÂNLAR 4
11:00
12:00

11:00 Selcan Dökmen Aykaş
Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi İç Mekânlarında Tasarım Kararlarının Kademeli Etkileri

11:15 Zeynep Tuna Ultav, Deniz Hasırcı, Hande Atmaca Çetin, Melis Örnekoğlu
Modern İç Mekânın Zamansızlığı / Kalıcılığı: Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) İç Mekânları Örneği

11:30 Dilek Şahin, Emine Görgül
Ankara'da Erken Modern Dönemi: Musiki Muallim Mektebi

11:45 İnteraktif Soru Cevap

Moderatör: Derya Yorgancıoğlu

KAMUSAL MEKÂNLAR 5
13:00
14:15

13:00 Hande Atmaca Çetin, Funda Uz, Zeynep Tuna Ultav
Türkiye'de Yüzyıl Ortası Modernizm'in İç Mekândaki Yansımaları: Çınar Otel Örneği

13:15 Selen Abbasoğlu Ermiyagil, Cemaliye Sunalp Gürçınar
Tarihi Dokuda İşlev Değişikliğinin İç Mekân Üzerinden Değerlendirilmesi: "Lefkoşa-Suriçi Butik Otel Örnekleri"

13:30 Ülkü Demir
Kars - Arkeoloji ve Etnografya Müzesi İç Mekân Tasarımı

13:45 Begüm Söyek Abay, Serpil Ertürk
Antalya Arkeoloji Müzesi

14:00 İnteraktif Soru Cevap

Moderatör: Funda Uz

EDEBİYAT SİNEMA
14:30
15:45

14:30 Fatma Damak
Geçirgen Duvarlar, Yalıtımsız Hayatlar: Bir Apartman Anlatısı Olarak "Rüya Günlüğü"

14:45 Ecem Arslanay
1960'larda Türkiye'de Kentleşme, Modern Konut ve Domestisite: Acı Hayat Filmi İç Mekânları Üzerinden bir İnceleme

15:00 Çimen Günay Erkol
Genişleyen Bir İç Mekân Olarak Hapishane: Burhan Sönmez'in İstanbul İstanbul'u

15:15 Güliz Taşdemir
Ankara'nın Turizm Rehberlerinde 'Edebi' İç Mekânlar (1950-1980)

15:30 İnteraktif Soru Cevap

Moderatör: Zeynep Tuna Ultav

ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ
16:00
17:15

16:00 Emine Görgül, Şeyma Kurtuluş
Modern Mekân Olgusunun Temsiliyeti ve İçselleştirilmesi: Türkiye'deki Modern İç Mekân Tarihinin Ulusal Dergi Yayıncılığı Üzerinden Okunması

16:15 Büşra Meriç, Pınar Sezginalp
Modern Konutlarda İç Mekân Okuma Aracı Olarak Mekân Dizilimi: 1930'dan Günümüze Feneryolu Mahallesi Konutları

16:30 Hilal Aktur
Etiler Petrol İşçileri Sitesi Özgün İç Mekânlarının Belgelenmesi

16:45 İnteraktif Soru Cevap

Moderatör: T. Elvan Altan

POSTER SUNUŞLARI
17:30
18:15

17:30 Umut Şumnu, Cihat Çağlar
İstanbul - Muammer Karaca Evi

17:35 Nur Ayalp, Umut Şumnu
Ankara - Turistik Marmara Oteli

17:40 Güliz Taşdemir
Bolu - Koru Motel

17:45 Güliz Taşdemir
Antalya - Side Turtel Turistik Tesisleri

17:50 Betül Ozar | Pelin Nane
Ankara-Türkiye İş Bankası Ulus Genel Müdürlük Binası-Ana Hol

17:55 Betül Ozar | Pelin Nane
İstanbul - Yeşilköy Havalimanı Yeni Terminal Binası - Dış Hatlar Terminali-Mezanin Katı Transit Yolcu Mekanları

18:00 İnteraktif Soru Cevap

KAPANIŞ
18:15
19:00

docomomo_tr Yürütme Kurulu
docomomo_tr İç Mekân Komitesi

16 Haziran

İçindekiler

Davetli Konuşmacılar

XII **Türkiye'de Modernite ve Modernist Tutum**
H. Şebnem Uzunarslan

XIII **Türkiye'de Modern İç Mekân: Miras, Gerçekler, Olanaklar ve Bazı Örnekler**
Önder Küçükerman

Kamusal Mekânlar

1 **Modernite ve Arabesk Deviniminde Bir Kamusal İç Mekân: İzmir Fuar Gazinoları**
Meltem Eranıl Demirli

3 **Antika Dükkanı: Ravouna 1906 Coffee & Bar**
Hayal Meriç, Zuhal Çokşenim

5 **Muhteşem Otuzların Mekânsal Öznesi: Vakko-Beyoğlu Mağazası İç Mekânlarının Katmanlı Okuması**
Emine Görgül, Ekin Girgin

7 **İzmir Vakko Binası'nın Mekânsal Dönüşümü**
İkbal Ece Postalcı, Duygu Yarımbaş

9 **Bir İç Mekânda Kültürel Belleğin İzini Sürmek: Baylan Pastanesi**
Sedef Sav

11 **Türkan Şoray İş Merkezi**
Zeynep Ceylan Gezer Çatalbaş, İpek Akpınar

13 **Modern Mirasın "Terk"i ve Bir Yeniden İşlevlendirememe Hikayesi: Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü**
Aslı Kırbaş

15 **Milliyet Gazetesi Genel Müdürlük ve Matbaa Binası**
Tuğba Tok

17 **Metro İstasyonlarının Tasarımının Kamusal Alan Olarak İzlenmesi: Ankaray ve İtalyan Rasyonalizmi**
Özgür Öztürk, Yeşim Kutkan Öztürk

19 **Tek İç Mekân, Farklı Kimlikler: Hatay Meclis Binası Üzerinden Modernleşmeyi Okumak**
Olcay Yıldızgördü, Pınar Sezginalp

21 **Renk ve Desen Kullanımının İç Mekân Tarihini Okumada Birer Araç Olarak Değerlendirilmesi: 1950-1980 Yılları Arasında Renk ve Desen Tercihleri Üzerine Bir Analiz**
Büşra Gümüşay

23 **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi İç Mekânlarında Tasarım Kararlarının Kademeli Etkileri**
S. Selcan Dökmen Aykaş

25 **Modern İç Mekânın Zamansızlığı / Kalıcılığı: Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) İç Mekânları Örneği**
Zeynep Tuna Ultav, Deniz Hasırcı, Hande Atmaca Çetin, Melis Örnekoğlu

27 **Ankara'da Erken Modern Dönemi: Musiki Muallim Mektebi**
Dilek Şahin, Emine Görgül

29 **Türkiye'de Yüzyıl Ortası Modernizm'in İç Mekândaki Yansımaları: Çınar Otel Örneği**
Hande Atmaca Çetin, Funda Uz, Zeynep Tuna Ultav

31 **Tarihi Dokuda İşlev Değişikliğinin İç Mekân Üzerinden Değerlendirilmesi: "Lefkoşa-Suriçi Butik Otel Örnekleri"**
Selen Abbasoğlu Ermiyagil, Cemaliye Sunalp Gürçınar

33 **Kars - Arkeoloji ve Etnografya Müzesi İç Mekân Tasarımı**
Ülkü Demir

35 **Antalya Arkeoloji Müzesi**
Begüm Söyek Abay, Serpil Ertürk

Plastik Sanatlar

39 **Muammer Onat'ın Modern İç Mekânlarında Mimarlık-Sanat Sentezinin Rolü: İzzet Enon Evi ve Deva Holding**
Hande Tulum

41 **Tasarımda Disiplinler-Arası Hareketlenmeler ve Modern Mesken**
Derya Uzal

Konut

45 **1920'lerin Ankara'sının Yeni Konutlarında Mekânsal Dönüşüm**
Deniz Avcı Hosanlı

47 **Burgazada'da Brütalist Bir Konut Yapısı: Kamhi-Grünberg İkiz Villası**
İdil Erkol Bingöl

49 **Kamusal ve Özel Alan Sınırında Bir İç Mekân: Apartman Giriş Holleri**
Efsun Ekenyazıcı Güney

51 **Erken Cumhuriyet Dönemi Konutlarında "Gesamtkunstwerk" Anlayışının Yansımaları: Aptullah Ziya Kozanoğlu'nun Konut Projeleri Üzerinden Bir İnceleme**
Diğdem Angın

53 **Modern Bir Yapma Biçimi: Saydamlık ve İç-Dış Mekân Sınırlarının Muğlaklaşması**
Gözde İrem Cebir Meral, Kerem Meral

55 **"Evlerimizde Nasıl Yaşayacağız" Erken Cumhuriyet Döneminde İdealize Edilen Evi Ve İçindeki Yaşamı Tasarlamak**
Ayşe Derin Öncel

57 **Asri Konutu Aydınlatmak: Erken Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinde Yapay Aydınlatma Tasarımının Yeri Üzerine Bir İnceleme**
Cansu Değirmencioğlu

Edebiyat - Sinema

61 **Geçirgen Duvarlar, Yalıtımsız Hayatlar: Bir Apartman Anlatısı Olarak Rüya Günlüğü**
Fatma Damak

63 **1960'larda Türkiye'de Kentleşme, Modern Konut ve Domestisite: Acı Hayat Filmi İç Mekânları Üzerinden bir İnceleme**
Ecem Arslanay

65 **Genişleyen Bir İç Mekân Olarak Hapishane: Burhan Sönmez'in İstanbul İstanbul'u**
Çimen Günay Erkol

67 **Ankara'nın Turizm Rehberlerinde 'Edebi' İç Mekânlar (1950-1980)**
Güliz Taşdemir

Araştırma Yöntemleri

71 **Modern Mekân Olgusunun Temsiliyeti ve İçselleştirilmesi: Türkiye'deki Modern İç Mekân Tarihinin Ulusal Dergi Yayıncılığı Üzerinden Okunması**
Emine Görgül, Şeyma Kurtuluş

73 **Modern Konutlarda İç Mekân Okuma Aracı Olarak Mekân Dizilimi: 1923-1980, Feneryolu Mahallesi Konutları**
Büşra Meriç, Pınar Sezginalp

75 **Etiler Petrol İşçileri Sitesi Özgün İç Mekânlarının Belgelenmesi**
Hilal Aktur

Poster Sunuşları

79 **İstanbul - Muammer Karaca Evi**
Umut Şumnu, Cihat Çağlar

81 **Ankara - Turistik Marmara Oteli**
Nur Ayalp, Umut Şumnu

83 **Bolu - Koru Motel**
Güliz Taşdemir

85 **Antalya - Side Turtel Turistik Tesisleri**
Güliz Taşdemir

87 **Türkiye İş Bankası Ulus Genel Müdürlük Binası - Ana Hol**
Pelin Nane, Betül Ozar

89 **İstanbul - Yeşilköy Havalimanı Yeni Terminal Binası Yeşilköy Havalimanı Yeni Terminal Binası - Dış Hatlar Terminali - Mezanin Katı Transit Yolcu Mekânları**
Betül Ozar, Pelin Nane

91 **Posterler**

Davetli Konuşmacılar

Türkiye'de Modernite ve Modernist Tutum

H. Şebnem Uzunarslan

1988'de Mimar Sinan Üniversitesi, İç Mimarlık Bölümü'nden mezun oldu.1991'de "İstanbul'da Satışa Sunulan ve Tüketilen Mobilyalar" başlıklı tezi ile aynı kurumda yüksek lisansı bitirdi. Ahmet Kaleli Design, Ateş Mimarlık A. Ş. gibi firmalarla profesyonel meslek ortamında yer aldıktan sonra, Ars Design Ltd.Şti kurucu ortağı olarak, iç mimari proje ve mobilya tasarımı alanında çok sayıda uygulama gerçekleştirdi.

1995'de Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İç Mimarlık Bölümü'nde, Araştırma Görevlisi olarak göreve başladı. 2002'de "Erken Cumhuriyet Dönemi Konutlarında Mekân ve Mobilya" başlıklı doktora tezini tamamladı ve 2003'de Yardımcı Doçent oldu. İç Mimari Proje, Mekân, Mobilya ve Endüstriyel Tasarım Tarihi, Mobilya Tasarımı, Deneysel Tasarlama, Deneyim Tasarımı, Sanat Tarihi ve Erken Cumhuriyet Dönemi araştırma alanlarıdır. Bu alanlarda dersler vermekte, ulusal ve uluslararası sempozyum ve konferanslarda bildiriler sunmakta ve workshop yürütücülüklerine devam etmektedir. Istanbul Design Week, İKSV Tasarım Bienali, All Design gibi etkinliklerde, ve ayrıca IMMIB, TFF gibi kurumlar ve endüstriyel üretim yapan firmalarla çok sayıda workshop projeleri gerçekleştirmiştir.

İç mimarlık eğitimi, deneyim otelleri, sanat- moda- mekân- mobilya ilişkisi, deneysel ve sembolik mobilya tasarımı, günümüzde geleneksel /endüstriyel üretim, kamusal mekân - mobilya ilişkisi üzerinden çok sayıda yüksek lisans ve doktora tezleri çalıştırmıştır. Akademik alanda, çok sayıda sempozyum ve konferans organizasyonunda görev almaya devam etmekte, Doktora ve Yüksek Lisans öğrencileri ile birlikte; verdiği dersler kapsamında, seminerler düzenlemektedir.

Design Principles & Practices International Journal, Vekam (Vehbi Koc Ankara Studies Research Center)- Journal of Ankara Studies, DAKAM, IJAUS (International Journal of Architecture and Urban Studies), Tasarım-Kuram gibi hakemli yayınlarda editörlük, DATUM, IDA, Tasarım Vakfı, ETAM ve YEM merkezli mesleki araştırma ve projelerde ve pek çok etkinlikte bilim kurulu üyelikleri bulunmaktadır.

CNN Türk ve ARD German TV'de mesleki röportajları da yayınlanmış, İç Mimar, Mimarlıkta Malzeme, Boyut Yayın Grubu Mesleki Dergileri, Maison Française ve House Beautiful gibi yayınlar ve akademik kitaplar için makaleler yazmış, yayın danışmanlıkları yapmıştır. "Akademik Dilde Mobilya / Furniture of Academic Language" başlıklı, bir derleme kitabı yayınlanmış olan H. Ş. Uzunarslan'ın, "Konutta Zaman: Erken Cumhuriyet'in Mekânlarında Hayat…" kitabı yayın aşamasındadır.

Misafir öğretim üyesi olarak yurt içi ve yurt dışında pek çok üniversitede görev almış olan H. Şebnem Uzunarslan, akademik çalışmalarına; Mimar Sinan G.S. Üniversitesi'nin yanı sıra, İç Mimarlık Bölümü kurucu üyelerinden biri olarak görev aldığı, Biruni Üniversitesi'nde devam etmekte, ayrıca mesleki faaliyetlerini Londra'da kurduğu "Experidea Co." tasarım ve danışmanlık şirketi üzerinden, İstanbul-Londra eksenli olarak da sürdürmektedir. M.S.G.S.Ü - Mimar Sinan Araştırma Merkezi Genel Kurul Üyeliği görevinde bulunmuş, halen IAPS, ICA üyesidir.

Türkiye'de Modern İç Mekân: Miras, Gerçekler, Olanaklar ve Bazı Örnekler

Önder Küçükerman

Önder Küçükerman 1939 yılında Trabzon'da doğdu. 1965 yılında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ni bitirdi ve asistan olarak çalışmaya başladı. 1971 yılında Türkiye'de ilk kez Akademi'ye bağlı olarak kurulan Uygulamalı Endüstri Sanatları Yüksek Okulu'nda Endüstri Tasarımı Bölümü'nü kurdu. 1980 yılına kadar Bölüm Başkanı olarak görev yaptı ve aynı zamanda Akademi'deki görevini sürdürdü. 1980 yılında Akademi'de yeni kurulan Endüstri Sanatları Fakültesi'nin Dekan Yardımcılığı görevini yaptı. 1982 yılında Akademi'nin temelleri üzerine kurulan Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'ndeki, Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü başkanı oldu. 1987- 1993 yılları arasında iki dönem M.S.Ü. Mimarlık Fakültesi Dekanlığı görevini yaptı. Aynı zamanda 1980 yılından 2006 yılında emekli oluncaya kadar kesintisiz olarak Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü Başkanlığı görevini sürdürdü.

Prof. Küçükerman, 1984–1992 yılları arasında Başbakanlık/Devlet Bakanı danışmanı olarak, özellikle Türkiye'de geleneksel endüstri kaynaklarının tasarım ve yaratıcılık açılarından çok yönlü düzenlenmesi, geliştirilmesi ve güçlendirilmesi amacıyla projeler hazırladı. Aynı tarihler arasında "Sümerbank/Sümer Halı" yönetim kurulu üyeliği yaptı ve tasarım yönetimi görevlerinde bulundu. Endüstride tasarım düşüncesinin ve kaynaklarının geliştirilmesi amacıyla birçok vakıf kurdu ve yönetimlerinde bulundu. Ayrıca 1971–1995 yılları arasında Paşabahçe Cam Fabrikası'nda tasarım çalışmalarını başlatmış ve bu süre içinde çok sayıda cam ve porselen tasarımları yapmıştır.

Prof. Küçükerman, Mimar Sinan Üniversitesi'nde 2000 yılında kurulan Endüstri Tasarımı Araştırma Merkezi'nin (E.T.A.M.) kurucusu ve müdürü olarak görev yapmıştır. Üniversitedeki görevleri yanı sıra, "The International Committee for the Conservation of Industrial Heritage" (T. I. C. C. I. H.) Türkiye muhabiri olarak görev yapmıştır. Ayrıca, Turizm Bakanlığı adına, Expo 2000 Hannover için Türkiye Pavyonu tasarım koordinatörlüğü görevini yapmıştır.

Prof. Küçükerman'ın kendi uzmanlık alanı içinde yer alan "İç mimarlık", "Mobilya", "Endüstri Tasarımı", "Anadolu'da Geleneksel Tasarım", "Cam Sanatı", "Sanayi ve Tasarım Tarihi Mirası", "Türk Otomotiv Sanayii" gibi konularda çok sayıda bilimsel ve sanatsal araştırma, yayım, tasarım, TV programları yanında, 82 adet yayımlanmış kitabı vardır.

Prof. Önder Küçükerman, 11 Temmuz 2006 tarihinde, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü Başkanı olarak, yaş haddinden emekli olmuştur. O tarihten başlayarak Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü'nde Lisans ve Yüksek Lisans programlarında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Prof. Önder Küçükerman, Eylül 2006 tarihinde T.C. Haliç Üniversitesi'nde, Rektör Yardımcılığı ve Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü Başkanlığı görevleri (2008 Ağustos tarihine kadar) yapmıştır. 6 Nisan 2010 tarihinde de Mimarlık Fakültesi Dekanlığı ve aynı zamanda Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü Başkanlığı görevini sürdürmüştür. 2016 yılından bu yana da T.C. Haliç Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Dekanıdır.

Kamusal Mekânlar

Modernite ve Arabesk Deviniminde Bir Kamusal İç Mekân: İzmir Fuar Gazinoları

Meltem Eranıl Demirli

Dr. Öğr. Üyesi Meltem Eranıl Demirli 2015 yılından beri Yaşar Üniversitesi akademik kadrosunda yer almaktadır. İdari görevlerde İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde eğitim komisyonu ile birlikte Mekânsal Sunum Teknikleri, 3. Ve 4. Sınıf mezuniyet proje stüdyolarına koordinatörlük yapmaktadır. 2018 yılında İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi doktora programından mezun olmuştur. Bunun yanı sıra, lisans ve yüksek öğrenimlerini burs kazanarak İzmir Ekonomi Üniversitesi, Tasarım Çalışmaları'nı 2011 ve İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nü 2008 yıllarında birincilik derecesi ile tamamlamıştır. Hâlihazırda BAP proje yürütücülüğü görevini sürdürmekte ve toplu konutta yaşama yönelik bir araştırması vardır. 2011 yılında aynı zamanda lisans mezuniyet projesi olan 'Afet sonrası yaşam modülü' ile TÜBİTAK desteği alarak faydalı model olan projenin patent hakkına sahip olmuştur. Bağlı bulunduğu EBSOV Kadınlar Birliği ve TMMOB İç Mimarlar Odası'nda delege üyeliği, 4T Türkiye Tasarım Tarihi Topluluğu'nda ise kurucu üyeliği vardır. Araştırma Konuları arasında, mimarlık tarih ve kuramı çerçevesinde sosyo-mekân analizi, toplu konut projelerinde mekân analizi, kolektif bellek ve toplumsal cinsiyet çalışmaları bulunmaktadır.

Özet

Tarihsel sürecinden yola çıkarak, kamusal mekânlar içerisinde sosyal yaşama yön veren ya da onunla yönlendiğini söyleyebileceğimiz gazino iç mekânları, sundukları zengin tarihçe ve kullanıcı odaklı deneyim, mekânsal algı ve kolektif bellek alanlarında enteresan bir çalışma konusu olurken, aynı zamanda içerisinde bir ulusun evrimleşerek değişen eğlence kültürüne ve modernitenin değişen temsiliyetlerine dair ipuçları barındıran mekânlar olmuşlardır.

Bu çalışma, her ne kadar 1970 dönemi İzmir Kültürpark (Fuar) Gazino eğlence mekânlarından yola çıkarak mekânsal okumaya katkı sağlamayı hedeflese de 18. yüzyıl ile birlikte başlayan ulusal gazino eğlence kültürüne dair toparladığı arşiv çalışması ile mevcut literatüre katkı sağlamayı ve 1950-60 Türkiye'sindeki modernite anlayışına yeni bir boyut getiren *Arabesk* kültürünün, gazino eğlencesi içerisinde değiştirdiği sosyo-kültürel parametreleri ve iç mekâna dair mekânsal kurguya etkilerini incelemeyi de hedef almıştır.

Gazino kültürünün sosyo-mekânsal olarak incelenmesinde metodolojik olarak kullanılan literatür tarama, arşiv araştırma ve yürütülen sözlü tarih çalışmaları sonucunda görülmüştür ki, 1970ler döneminin, Türkiye eğlence kültürünün tarihçesinde belirgin bir kırılma noktası olan, *arabesk*in oluşumuna zemin olduğu görülmüş ve çalışma bu dönemi merkez alan bir tarihsel çerçevede mekânsal okumalarını yürütmeye odaklanmıştır. 1970'lerdeki hızlı kentleşme ve beraberindeki demografik değişikliklerin bir sonucu olarak, kırsal alanlardan yeni gelenlerin şehir hayatındaki sosyal düzene adapte olamayıp, yaşadıkları tekinsizlik duygusu ile ortaya çıkan *arabesk*, hem müzik olarak gazino mekânlarında yoğun olarak tercih edilmeye başlamış, hem de mekâna yeni bir temsiliyet getirmiştir. Ayrıca, 1970'ler gazino mekânlarının kullanıcısının *erken Cumhuriyet* dönemi elitinden şehirli orta kesime inmesi ile birlikte değişen mekânsal deneyim ve pratiklerinin, gazino kültürüne kuşkusuz direkt teması olmuştur.

Sonucunda mekânsal okumanın yanı sıra ulusal gazino tarih yazımına katkı koyan bu çalışma ile, gazinolar, mekânsal/fiziksel bağlamlarının yanı sıra Türk toplumunun popüler müzikte kamusal zevkini yansıttığı bir mecra olarak görülmüş, dönemin kültürel değerlerini ve toplumsal yapısını sergileyen kamusal mekânlar olarak değerlendirilmiştir. 1970'lerin gazinoları, popüler kültür ve *arabesk* ile toplumun yeni arzularını oluşturmada oldukça etkili olmuş, değişen müşteri profili ile yeni temsiliyetler geliştirmiş ve mekânsal deneyimler sunmuştur.

Antika Dükkanı:

Ravouna 1906 Coffee & Bar

Hayal Meriç

1996 yılında Bilkent Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nden mezun olmuştur. Mezuniyet sonrası bir süre iç mimarlık ofislerinde proje ve uygulama alanında çalışmıştır. Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Tarihi ve Kuramı programından 2003 yılında yüksek lisans, 2010 yılında ise doktora derecesini almıştır. İstanbul Arel Üniversitesi'nde İç Mimarlık Bölümü'nde kurucu bölüm başkanı olarak 2010 yılında göreve başlamıştır. Halen aynı kurumda ders vermeye devam etmektedir.

Zuhal Çokşenim

1992 yılında birincilikle girdiği Mimar Sinan Üniversitesi İç Mimarlık bölümünü 1996 yılında yine birincilikle tamamlamıştır. Aynı yıl mezun olduğu üniversitenin İç Mimarlık bölümünde başladığı yüksek lisans eğitimine ara vererek, 2006 yılına kadar özel sektörde çeşitli iç mimarlık ofislerinde proje ve uygulama alanında çalışmıştır. 2006 yılından bugüne kadar kurucu ortağı olduğu ZT Design Office'de yurt içinde ve dışında konut, alışveriş merkezi, yaşayış ve aile eğlence merkezi projelerinin tasarım ve uygulamalarını gerçekleştirmiştir. Yarım bıraktığı yüksek lisans eğitimime 2018 yılından itibaren devam etmektedir. Aynı zamanda yarı zamanlı olarak çeşitli üniversitelerde ders vermekte, öğrenci yarışma projelerinde jüri üyeliği yapmaktadır.

Özet

İstiklal Caddesi no. 201'de bulunan dükkân Musevi bir tüccar olan Albert Ravouna tarafından yaptırılan Ravouna Apartmanı'nın girişinde yer almaktadır. Yapının mimarları Konstantinos Kyriakides ve Alexandre D. Néocosmos Yenidunia'dır. Kyriakides'in, 1894 yılında projelendirdiği yapının inşası 1906 yılında tamamlamıştır. 1971 yılında II. Grup korunması gerekli kültür varlığı olarak tescillenen yapı, Art Nouveau üslubunun Beyoğlu'ndaki en önemli örneklerindendir. Bunun yanında, yapıyı ayrıcalıklı kılan en önemli unsur girişinde yer alan antikacı olarak tasarlanmış dükkândır. Dükkân, dönemin Paris'indeki benzerleri gibi bir konsept bağlamında duvardan duvara sabit donatılarla tasarlanmış, günümüze ulaşabilmiş yegane Art Nouveau ticari mekân örneğidir. Asma katla birlikte dar ve uzun dikdörtgen bir planda tasarlanmış olan dükkânın giriş katındaki mobilyaları, masif ahşap el işçiliğiyle yapılmış üslubun iyi örneklerinden biri olarak günümüze kadar korunabilmiştir. İç mekânda karşılıklı duvarlar boyunca üst bölümleri camlı, alt kısımları çekmeceli olarak modüler tasarlanmış mobilyaların ahşap kesim işçiliği ile bezemeleri Fransız örneklere benzetilmekte ve tasarımcısının Kyriakides olduğu düşünülmektedir. Kyriakides'in akademiden sonra eğitimine Paris'te devam etmesi, Art Nouveau mobilya ve iç mimarlık alanında gördüğü örnekler bu savı desteklemektedir. Galeri biçiminde tasarlanmış asma katta da sergileme amaçlı yapılmış çepeçevre duvarları dolaşan cam raflı modüller bulunmaktadır. Özgün camlarının değiştirilmesi dışında korunarak günümüze ulaşmış mobilyalar 2010 yılında tescillenmiştir.

Geçmişte kitabevi, antikacı, mücevher ve giyim-aksesuar mağazası olarak kullanıldığı bilinen yapının otel ve cafe-bar olarak yeniden işlevlendirilmek üzere restorasyon projesi 2005 yılında Halil Onur Mimarlık, uygulaması Galata Yapı tarafından 2012 yılında yapılmış; sonrasında süreç 2014 yılında Öney Mimarlık tarafından tamamlanmıştır. Özgün halinde antikacı olarak tasarlanan dükkân, kafe-bara dönüştürülürken mekân organizasyonunda değişiklik yapılmamıştır. Fonksiyon değişikliği nedeniyle dükkânın vitrin olan bölümü cephe doğraması yerinde bırakılıp, camları çıkarılarak oturma alanına dönüştürülmüştür. Kafenin giriş katında mevcut ahşap sabit donatılar aynen korunmuş, sadece yeni işlev gereği özgün mobilyalarla uyumlu bir bar eklenmiştir. Asma kat ise, özgün halindeki gibi teşhir ve sergiler düzenlemek üzere işlevlendirilmiştir. Buna karşılık, özgün olmayan bir ilave yapılarak asma kattan 1. kata geçiş için çelik bir merdiven eklenmiştir. 90'lı yıllara ait fotoğraflarda görülen asma tavan ise, restorasyonda kaldırılarak özgün putrelli volta döşeme ortaya çıkarılmıştır. Genel olarak antikacı dükkânında yeniden işlevlendirmenin en az müdahale ile gerçekleştiğini söylemek mümkündür. Dükkân, ülkemizdeki az sayıdaki Art Nouveau iç mekân örneklerinden biri olmasının yanında; dünyada iç mekân tasarımının bir meslek olarak ortaya çıktığı dönemle eş zamanlı olarak İstanbul'da uygulanmış erken bir modern iç mekân olması ile de ayrıca değerlidir.

Muhteşem Otuzların Mekânsal Öznesi:
Vakko-Beyoğlu Mağazası İç Mekânlarının Katmanlı Okuması

Emine Görgül

Mimar ve akademisyen (İTÜ) Emine Görgül, lisans öğrenimini 1999 yılında İTÜ Mimarlık Bölümü'nde tamamladı. Ardından, artyapısalcı mimarlık ve erken 20. yüzyıl modern sanat biçim dili ve söylem etkileşimini tartıştığı çalışmasıyla yüksek mimar (İTÜ-2002); Deleuzyen Kuram ve mimarlığın 20. yüzyıldaki değişen ontolojisi üzerine ingilizce olarak kaleme aldığı çalışmasıyla da doktor (İTÜ-2013) ünvanını aldı. Görgül, İTÜ Mimarlık ve İç Mimarlık bölümlerinde, lisans ve yüksek lisans gruplarında, gerek stüdyo yürütücüsü olarak görev yapmakta ve yaratıcılık ve tasarım eğitimine ilişkin alternatif eğitim deneyleri yürütmektedir; gerekse tasarım kuramları ve eleştirisi, toplumsal cinsiyet ve mekân, tasarım kültürü, kentsel iç mekânlar konularında dersler vermektedir. Türkçe, İngilizce, ve Portekizce bilimsel hakemli dergi, kitap ve süreli yayınlarda yayımlanmış çok sayıda makalesi vardır. Görgül, TU Delft-Hollanda, Architectural Association-İngiltere, Hong Kong Üniversitesi-Çin, Auburn Üniversitesi - Alabama gibi çok sayıda uluslararası kurumda misafir öğretim üyesi olarak bulunmuştur. 2015 yılında "Dünya'da Kim Kimdir?" seçkisine aday gösterilmiş ve seçkide yer almıştır.

Ekin Girgin

Yüksek Mimar Ekin Girgin, 2017 yılında Özyeğin Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Mimarlık Bölümü'nden; 2019 yılında ise İTÜ Uluslararası İç Mimari Tasarım Yüksek Lisans Programı'ndan; sinematografı, tasarım pedagojileri ve mekânsal atmosfer konuları üzerinde yoğunlaşan "Cinematographic Narrative in Interior Design Pedagogies" başlıklı yüksek lisans tez çalışması ile mezun oldu. Yüksek lisans eğitiminin bir bölümünde çalışmalarına Almanya Hochschule für Technik Stuttgart bünyesinde devam etti. Lisans ve yüksek lisans eğitimi boyunca, ulusal ve uluslarası birçok çalıştay ve etkinlikte, katılımcı ve yürütücü olarak görev aldı. (SUPSI-Switzerland, Domaine de Boisbuchet-France, MEDS Ghent-Belgium, EMU Eastern Mediterranean University, 9th International Design Week, Cyprus, UIOB14, UIOB16) Ayrıca, St. Giles International London ve Universidade de Santiago de Compostela eğitim kurumlarında dil eğitimlerine katıldı. Çeşitli yarışmalardan ödülleri bulunan Girgin, DIEM ve SOYAK firmalarında çeşitli tasarım ve uygulama çalışmalarında yer aldı.

Özet

Savaş sonrası refah devleti olgusunun inşasının yaşandığı *muhteşem otuzlar* diye anılan 1945-1970 aralığı, bir taraftan sosyo-kültürel anlamda önemli dönüm noktalarının yaşandığı ardışık bir dizi süreci barındırırken; diğer taraftan ise, modernizmin altın çağının gelişip serpildiği bir zaman dilimine işaret eder. Yine bu dönemde, soğuk-savaş döneminin doğurduğu yeni tüketim toplumunun inşası ve bununla eş güdümlü olarak gerçekleşen tatlı hayat algısının mikrodan makroya tüm ölçeklerde yaşamı belirleyen bir yaklaşıma dönüşmesi, birey ve toplumu olduğu kadar, mekân olgusunu ve üretim pratiklerini belirleyen bir yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öte yandan, her ne kadar ortaya çıkışları endüstrileşmeyle birlikte anılıyor olsa da, çok katlı mağazalar ve perakende mağazacılık mekânlarının, 'tüketim toplumuna' geçilen bu dönemde farklı bir boyut kazandığı gözlenir. Bu çerçevede "yirminci yüzyılın ikinci yarısındaki perakende mağazacılık iç mekânları, gerek Marksist söylemin ortaya koyduğu *sınıfsal bölünme* olgusu temelinde, toplumsal katmanlaşmaya bağlı olarak gelişen ekonomik ve sosyal hareketliliğin mekânsal etkileşimini; gerekse toplumsal cinsiyet tartışmaları bağlamında ikinci ve üçüncü kuşak feminist söylemin kamusal mekândaki etkilerini yansıtır" hipotezinden hareket eden bu çalışma: evrensel ölçekte gelişmelerin ışığında, tüketim toplumunun sosyal tabakalaşma ve mekânsal cinsiyet ilişkilerini ülkemizdeki modern mağazacılığın en önemli örneklerinden biri olan Vakko-Beyoğlu mağazası üzerinden irdelemeyi amaçlar.

1962 yılında faaliyete başlayan Vakko-Beyoğlu mağazası, sunduğu mekânsal yaklaşımla da Türkiye'de öncü bir uygulama ortaya koy[muş], akabinde açılan şubeleriyle, bir mağaza zincirine dönüşmüştür. *Muhteşem otuzların* Türkiye'deki mekânsal karşılığı, sonrasındaki sosyo-politik ve ekonomik buhranlara rağmen takip ettirdiği çizgisi, mağaza iç mekânlarının bu dönüşümlere bağlı olarak geçirdiği müdahaleler bu sunumun temel odağını oluştururken; Vakko-Beyoğlu mağazasının iç mekânları meta ölçekte toplumsal cinsiyet, sosyal tabakalaşma, kamusal mekânın yeniden üretimi ve farklı mecralardaki temsilleri üzerinden tartışmaya açılacaktır. Literatür taraması, bireysel tanıklıklara bağlı gözlem ile pandemi elverdiği sürece arşiv taraması yöntemleri kullanılarak metnin ve sunumun oluşturulması hedeflenmektedir.

İzmir Vakko Binası'nın Mekânsal Dönüşümü

İkbal Ece Postalcı

İkbal Ece Postalcı, 1995 yılında Mimar Sinan Üniversitesi (MSU) mimarlık bölümden mezun olduktan sonra, yüksek lisans ve sanatta yeterlilik tezlerini aynı kurumda iç mimarlık bölümünde tamamladı. Bu süreçte çeşitli mimarlık ofislerinde çalıştıktan sonra Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'ne araştırma görevlisi olarak girdi. Mimarlık bölümünde iç mekân atölyelerinde yürütücülük yaptı. Farklı kurumlarda mimarlık ve iç mimarlık birinci sınıf tasarım ve çizim derslerinde görev aldı. Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde yerel konut mimarisi üzerine farklı disiplinlerden öğrencilerle alan çalışmaları yürüttü. Hâlen Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi mimarlık bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmakta olan Postalcı'nın ilgi alanları ve yazıları tasarım eğitimi, geleneksel konut mimarisi ve iç mekân tasarımı üzerinedir.

Duygu Yarımbaş

2010 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'ndeki mimarlık eğitiminden sonra, 2015 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Mimari Tasarım Yüksek Lisans Programını "Enkaz/Yıkıntı: Yeniden Üretim" adlı tezi ile tamamlamıştır. 2015 yılından beri aynı kurumda Mimari Tasarım doktora programına devam etmekte ve 2014 yılından beri Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. 2018-2019 Akademik yılında doktora araştırması yapmak amacıyla Fulbright bursu ile Illinois Institute of Technology'de ziyaretçi araştırmacı olarak bulunmuştur. Akademik görevlerine ve doktora çalışmalarına ek olarak çeşitli araştırma projelerinde de yer almaya devam etmektedir. Çalışmaları birçok araştırma fonu ile desteklenmiş ve çeşitli sergilere davet edilmiştir. Akademik ilgi alanları; modern mimarlık mirası, mimarlık mirasının korunması, mesken çalışmaları, mimarlık ve medya, mimari temsil alanlarında yoğunlaşmaktadır. Son yıllarda kişisel mimari arşivlerin dijitalleştirilmesi süreçlerinde görev almakta ve bu konunun kuramsal bağlamı ile ilgili araştırmalarını sürdürmektedir.

Özet

Abdurrahman Hancı'nın 1976-77 yıllarında tasarladığı İzmir Vakko binası, mimarisi ile bütünleşmiş iç mekânları ile Türkiye'de modern mimarlığın önemli örneklerinden birini oluşturmaktaydı. 1978'de hizmete açılan bina, İstanbul'da ve Ankara'da bulunan Vakko mağazaları ile beraber, içerdikleri sergi salonu ve çay salonu gibi sosyal mekânlarla bulundukların kentin sosyal ve kültürel hayatına da katkıda bulunarak, Türkiye için yeni bir perakende satış anlayışı getiren firmanın kurumsal kimliğinin önemli bir parçasını oluşturmuşlardır.

Yazının konusu olan İzmir 1. Kordon'da bulunan Vakko binası ise, 20 yılı aşkın süre boyunca Vakko mağazası tarafından kullanıldıktan sonra, 2005 yılında el değiştirerek küresel bir giyim firması tarafından kiralanmıştır. Yeni firmanın kurumsal kimliğinin gerektirdiği mekânsal düzenlemeler için mimari müdahaleler yapılmış, betonarme olan yapının taşıyıcı sistemi çelik konstrüksiyonla değiştirilmiştir. Bu müdahalelerin sonunda binanın dış cephe özellikleri korunmakla beraber sadece düşey sirkülasyon yeri sabit tutulan iç mekânlar tamamen yeniden tasarlanmıştır. Binanın, iç mekânına derinlik ve zenginlik katan ve görsel bütünlüğü sağlayan 8 kat boyunca devam eden galeriler doldurulmuş, yarım kat çıkan merdivenlerle ulaşılan kat yükseklikleri yok edilerek, tek kat çıkan yürüyen merdivenler eklenmiştir. İç mekânda ürünlerin sergilenmesine olanak tanıyan düşey kirişler ve doğal ışığı içeri alan ince uzun yırtıklardaki pencereler kapatılmıştır. Dış cephede ise, vitrinleri çevreleyen ve yapının plastik etkisine katkıda bulunan betonarmeden eğimli yüzeylerin yerine yere kadar inen cam vitrinler konulmuş, 2. Kordon'a bakan cephedeki 3x9'luk 27 adet küp ayrıtından/oluşan sisteminden oluşan saçak kaldırılmış, yapının içinde yer aldığı ada parselinin olanak tanıdığı iki cepheden giriş yapılması tercih edilmeyerek, yapıya 1.Kordon'dan giriş kapatılmıştır.

Bu çalışmada, binanın mimarisine yapılan bu müdahalelerin sonucunda ortaya çıkan mekânsal ve değişimlerin sonucu olarak binanın korunmasının sadece dış kabuğuyla sınırlı kalmaması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Vakko binasına yapılan müdahaleler, ICOMOS'un (International Council of Monuments and Sites) Madrid New Delhi Dökümanı'nın 1.3 ve 1.4 başlıklı maddeleri kapsamında incelendiğinde, "İç mekânların, armatürlerin, ilgili mobilya ve sanat eserlerinin koleksiyonların, ekipmanların ve endüstriyel makinelerin öneminin belirlenmesi ve değerlendirilmesi" ve "yapısal yenilikleri, formları, yapım tekniklerini ve yapı malzemelerini tanıma" konularında olumsuz olarak değerlendirilebilir.

Türkiye'de alınan koruma kararlarının bölge, sokak ve bina ölçeğinde uygulandığının ancak iç mekânın korunması anlamında yetersiz kaldığı söylenebilir. Kentin sosyal hayatının bir parçasını oluşturarak kentsel bellekte yer bulmuş yapıların iç mekânlarıyla birlikte değerlendirilerek küresel markaların kurumsal kimliklerinin kültürel mirasa dayatılması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Madrid-New Delhi Document 2017 "Approaches to the Conservation of twentieth century Cultural Heritage", ICOMOS

Bir İç Mekânda Kültürel Belleğin İzini Sürmek: Baylan Pastanesi

Sedef Sav

Sedef Sav lisans derecesini 2013 yılında Kocaeli Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi İç Mimarlık Bölümü'nden aldı. Yüksek Lisans eğitimini 2017 yılında "Bir Yeniden Kullanım Önerisi Olarak Lefkoşa Kent Müzesi" başlıklı tezi ile İstanbul Teknik Üniversitesi İç Mimari Tasarım Uluslararası Yüksek Lisans programında tamamladı. "Toplu Konut Birimleri İçin Esnek İç Mekân Tasarımına Yönelik Kullanıcı Odaklı Bir Model Araştırması: Kentsel Dönüşüm Konutları" başlıklı TÜBİTAK projesinde Bursiyer Araştırmacı olarak görev aldı. Proje kapsamında 2015-2016 bahar yarıyılında İTÜ Interior Design Studio I-II dersinde asistan olarak çalıştı ve "Transforming Living Spaces" adlı uluslararası kitapta içerik editörlüğü yaptı. 2016-2019 yılları arasında İstanbul Kültür Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde Araştırma Görevlisi olarak çalıştı. Doktora çalışmalarına Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı programında devam etmekte ve Başkent Üniversitesi'nde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaktadır.

Özet

Beyoğlu, Karaköy ve Kadıköy'de açılmış olan şubeleriyle Baylan, Cumhuriyet'le yaşıt bir pastanedir. İlk şubesi 1923 yılında Beyoğlu Deva çıkmazında Loryan adıyla açılmış, 1934 yılında yabancı işyerlerinin adlarının Türkçeleştirilmesini zorunlu kılan yasa sebebiyle "Baylan" adını almıştır. 1925 yılında Karaköy Meydanı'nda açılan ikinci şubenin bulunduğu bina, 1950'li yıllarda Galata köprüsü inşasına yer açmak için yıkılır. Bu şube de 1956'da Karaköy Meydanı'nda Nordstern Sigorta'nın bulunduğu binanın giriş katına taşınır. Baylan Karaköy'ü döneminin diğer ticari yapılarından ayıran özelliği, ilk gündüz barı olarak işlevlendirilmesidir. Masalarla birlikte yüksek bir barda servis de sunan Avrupa tarzı bu hizmet, iç mekâna da yansımıştır.

Bununla birlikte Baylan pastanesi tarihi ve kültürel açıdan incelendiğinde, özellikle 1950 kuşağının toplanma mekânlarından biri olduğu görülmektedir. Önde gelen edebiyatçı, ressam, şair, çizer, tiyatrocu gibi entelektüel kesim burada toplanmış, tartışmış ve üretimde bulunmuştur. Mekânın müdavimleri arasında Behçet Necatigil, Salah Birsel, Cemal Süreya, Sait Faik, Orhan Kemal, Haldun Taner gibi isimlerle birlikte en çok Atilla İlhan'dan bahsedilmektedir.

Baylan pastanesinin Kadıköy şubesi ise 1961 yılında Muvakkithane Caddesi 9 numaranın giriş katında açılır. Pastanenin giriş cephesinde yer alan tabela ve cam kapıya işlenmiş olan fırma ismi dönemin tipografik özelliklerini de yansıtmaktadır. Mekâna iki yana ayrılmış ahşap doğramalı bir vitrinin ortasında yer alan ana kapıdan giriş sağlanır. İç mekâna girildiğinde, cephede yer alan karşılıklı iki vitrinin izini takip eden iki bölüm tasarlanmıştır. Bir tarafta ürünlerin sunumunu sağlayan camekân servis dolapları, karşısında ise kasa bankosu bulunmaktadır. Kasanın önünde durduğu duvarın arkasında ise mutfak ve üretimle ilişkili depolama alanları planlanmıştır. Uzun ve ince bir plan izine sahip olan pastanenin iç mekân yerleşiminde orta aks ana sirkülasyon için ayrılmış, diğer tüm ihtiyaçlar karşılıklı iki duvarla ilişkili olacak şekilde kurgulanmıştır. Bu tasarım kararı iç mekândan cepheye kadar taşmış, vitrinin biçimine yansımıştır. 2010 yılında el değiştiren Baylan pastanesinin aynı yıl yapılan restorasyon çalışmaları sonucunda iç mekâna dair sabit donatı ve bitiş malzemelerinin değiştirilmediği ancak orijinal mobilyaların günümüze erişemediği görülmektedir.

Başta 1950 kuşağı olmakla birlikte pek çok farklı yaş grubuna ev sahipliği yapmış ve onlarda izlerini bırakmıştır. Bir dönemin edebiyatına isim verecek kadar sanatın içinde bulunmuş olan, İstanbul'un aralıksız olarak hizmet vermiş en eski cumhuriyet pastanesi Baylan, incelenmeye değer bir iç mekân tarihi sunar.

Türkan Şoray İş Merkezi

Zeynep Ceylan Gezer Çatalbaş

İstanbul Teknik Üniversitesi'nde Mimari Tasarım alanındaki doktora eğitiminde tez aşamasında olan Zeynep Ceylan Gezer Çatalbaş, Mimari Tasarım alanındaki yüksek lisans (2010) ve Mimarlık bölümündeki lisans (2006) derecelerini İstanbul Teknik Üniversitesi'nden almıştır.2018 yılından bu yana Bahçeşehir Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi'nde yarı zamanlı öğretim görevlisi olan yazar, doktora çalışmasında Teşvikiye-Nişantaşı ve çevresindeki, sosyal ve fiziksel dönüşümü aktörlerine odaklanarak, kültürel bellek çerçevesinde ele almaktadır.

İpek Akpınar

Prof. Dr. İpek Akpınar, Lisans ve Y. Lisans çalışmalarını İTÜ Mimarlık Bölümü'nde tamamlamasının ardından "Rebuilding Istanbul after Henri Prost's planning" başlıklı doktorasını University College London, Bartlett School of Graduate Studies'de (2003) tamamladı. The UCL Urban Laboratory, OCEAN Design Research Association ile A/Z ITU Journal of Faculty of Architecture Danışma Kurulu'nda ve The Journal of Architecture ile JURD dergisi Yayın Kurulu'nda yer almaktadır. Osmanlı Başkentinden Küreselleşen İstanbul'a: Mimarlık ve Kent (2010) kitabının editörü; Ayışığı Manastırı ve SSM 10. YIL kitaplarının yazarıdır. Johan Mårtelius, Gertrud Olsson, Ipek Akpınar, Ela Güngören editörlüğünde Transformations of public space, Architecture and the visual arts in late Modern Istanbul 1950–80 isimli kitap Swedish Research Institute tarafından Sonbahar 2020'de yayınlanacaktır. Halen İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mimarlık Bölümü'nde mimarlık, kent, kentli, politika, bellek, temsiliyet ilişkileri ekseninde stüdyo ve kuram dersleri vermeye ve araştırmalara devam etmektedir.

Özet

Beşiktaş Barbaros Bulvarı üzerinde yer alan Türkan Şoray İş Merkezi (Şekil.1), Hamdi Şensoy tarafından 1970 yılında tasarlanmıştır. 1952 yılında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nden Yüksek Mimar unvanıyla mezun olan Hamdi Şensoy, 1959 yılında asistanlığa başlamış, 1970 yılında Profesör olmuş ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dekanlığı görevini de üstlenmiştir. Eğitim ve öğretim hayatının içindeki önemli katkılarının yanında, serbest meslek çalışmalarını da etkin olarak sürdürmüş önemli bir mimari aktördür. Pek çok ulusal ve uluslararası yarışmalarda ödül almıştır.

Türkiye'de modern mimarlığın gelişimine çok büyük katkılar sunmuş olan Hamdi Şensoy, Sedat Hakkı Eldem, Utarit İzgi, Muhlis Türkmen, İlhan Türegün, Muhteşem Giray, Orhan Şahinler gibi mimarlarla yakın ilişkiler kurmuş ve beraber pek çok proje üretmiştir. Bu isimler özellikle 1950'li yıllarda Türkiye'de de güçlenmeye başlayan mimarlık-sanat ilişkisinin de önemli ve etkili aktörleridir. Bu dönemde ürettikleri pek çok mimari eserde, Devrim Erbil, Füreya Koral, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Şadi Çalık gibi dönemin çok değerli ressam ve heykeltraşların işlerini görmek mümkün.

Atatürk Kitaplığı ve Türkiye çağdaş mimarlığının önemli bir dönüm noktası olan Hilton Otel projesinde Sedat Hakkı Eldem ile birlikte çalışan Hamdi Şensoy, Türkiye'deki modern mimarlık kültürüne çok önemli katkılar sunmuştur. Utarit İzgi, Muhlis Türkmen ve İlhan Türegün ile birlikte yürüttükleri 1958 Brüksel Expo Türkiye Pavyonu sanat mimarlık sentezinin en önemli örneklerinden birisidir. Girişte bulunan heykel için İlhan Koman ile ve iki binayı birleştiren dekoratif pano tasarımı için Rahmi Eyüboğlu ile birlikte çalışılmıştır. Harbiye'de Utarit İzgi, Esat Suher, Asım Mutlu'nun Başak Sigorta binasının mobilya projeleri Şensoy'a aittir.

Türkan Şoray'a ait olan Şoray İşhanı'nın ise günümüze dek farklı şirketler tarafından ofis olarak kullanıldığı bilinmektedir. Çeşitli iç mekân tadilatları geçirdiği aşikâr olmakla beraber, ilk tasarımından önemli izler taşımaktadır. Özellikle giriş kat merdiven sahanlığındaki pano tasarımı , kat ıslak hacimlerindeki vitray detayları ve her katın holünde bulunan seramik panolar Hamdi Şensoy'un da önemli katkı verdiği mimarlık-sanat sentezinin bir ürünüdür. Girişteki galerinin duvar detayları ve aydınlatma elemanı, bütüncül iç mekân tasarımının yansımalarıdır.

Hamdi Şensoy'un Türkiye modern mimarlığına katkıları bilinse de, iç mekân kurgusu görece az bilinir. Şoray İş Merkezi'nin günümüze kadar ulaşmış detayları, Şensoy'un iç mekân kurgusunu ve o yıllarda Türkiye'de etkili olan tasarım anlayışını belgelemek için önemli bir fırsat olacaktır.

Modern Mirasın “Terk”i ve Bir Yeniden İşlevlendirememe Hikayesi: Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü

Aslı Kırbaş

Aslı Kırbaş 1987 yılında İstanbul'da doğmuş ve burada büyümüştür. İç mimarlık ve Çevre Tasarımı lisans eğitimini Bilkent Üniversitesi'nde tamamladıktan sonra İstanbul'da içmimarlık ofislerinde çalışmıştır. 4 yıl süren çalışma hayatının ardından İstanbul Teknik Üniversitesi'nde İç Mimari Tasarım Uluslararası yüksek lisans ve eş zamanlı olarak yine İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Tarihi yüksek lisans eğitimine başlamış; eğitimi sürerken kendi markası Ars Longa Design'da çalışmalarını sürdürmüştür. 2017 yılında İsviçre'nin Ticino kantonunda SUPSI Üniversitesinde bir dönem eğitim görmüştür. Bu esnada Açık Radyo'da kültür sanat içerikli Sanat Hayat programını 4 yıl boyunca hazırlayıp sunmuştur. 2019 yılında iki yüksek lisans tezini başarıyla tamamlayan Kırbaş, FMV Işık Üniversitesi, Doğuş Üniversitesi ve Gelişim Üniversitesi’nde iç mimarlık alanında 4 yıldır öğretim görevliliğini sürdürmektedir.

Özet

Cumhuriyet döneminin ilk ve önemli girişimlerinden olan, Theodor Jost ve Robert Oerley'nin tasarladığı Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü; kimyahane ve bakteriyoloji binası, serumhane binası, hıfzıssıhha mektebi, lojman ve ahırlardan oluşan bir sağlık kompleksidir.

1928-30 yılları arasında inşaatı gerçekleşen yapılar; modernist dönemin karakterini yapım teknolojisi, malzeme kullanımı, cephe gibi özellikler ile taşıması yanı sıra iç mekânda kullanılan özgün demir tezgahlar, camekanlar, seramik ve cam tuğla kullanımı gibi detaylar ile de öne çıkmaktadır. Ayrıca Kimyahane-Bakteriyoloji Binasının cephesinde enstitüyü simgeleyen Yunan tanrıçası Hygenia (Sağlık) adlı, Avusturyalı heykeltraş Wilhelm Frass'a ait kabartma; çizgileri itibariyle dönemin yalın ifadesini taşımaktadır.

Brooker ve Stone (2004), "Re-Readings: Interior Architecture and The Design Principles of Remodelling Existing Buildings" isimli kitabında, yeniden kullanımda iç mekâna yönelik müdahaleler için "Analiz", "Strateji" ve "Taktik" adımlarından oluşan bir altlık önermektedir. Bu altlık yardımı ile Enstitü yapıları incelenerek koruma anlayışı, tasarım ilkeleri, tasarım kavramları, tasarımcı yaklaşımı/mimari dil, tasarım stratejisi ve taktikler belirlenmesine dair bir çalışma ve yöntem önerilmektedir. Ankara'nın modern dönem mirasına tanıklık eden ve tarihsel, kültürel, sosyolojik önemi nedeniyle tekrar gündelik yaşama kazandırılması gereken bu kompleks mimari analizlerin yanısıra iç mimari analizlerle de gözden geçirilmeli, halk katılımının sağlandığı katılımcı bir süreç ile belirlenecek tüm tasarım ilkeleriyle birlikte ihtiyaca yanıt veren mekânların tasarlanması gerekmektedir.

2020 yılının ilk çeyreğinde Türkiye'de ve bütün dünyada COVİD-19 salgını şüphesi ki yaşamı ve alışkanlıkları değiştirmiştir. Bu süreçte, halk sağlığını korumak amacıyla ulusal sağlık kurumu olarak düşünülmüş olan Enstitü'nün yeniden kullanımı konusunda gündeme gelmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bir işlevin yok edilmesi ile birlikte kullanımı duran ve terk edilen yapılar topluluğu, kullanım dışı bırakılan bu yapılar ile birlikte sağlık üretim ve araştırma merkezi işlevinin kaybı söz konusudur. Pandemiyi yaşamış toplumun önerileri Docomomo, meslek odaları, sivil toplum kuruluşları, belediyeler aracılığı ile alınmalı, açık toplantılarda bir ara gelinmelidir. Yaşadığımız süreç bireylerin yaşamlarını şekillendirdiği gibi, kararların verilmesi konusunda da kamusal yapıların katılımcı tasarım ile yeniden kullanımına dair kolektif fikirleri ortaya koymada tetikleyici olmalıdır. Dünyanın ilk kez tecrübe etmediği pamdemiden doğru dersler çıkararak, bireysel önlemler almanın yanında mekânsal pratikleri kolektif olarak sorgulamak modern mirasın korunması noktasında da önemli bir başlangıç olacaktır.

Milliyet Gazetesi Genel Müdürlük ve Matbaa Binası

Tuğba Tok

Tuğba Tok, ODTÜ Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümünden 2015'te lisans derecesini almış ve 2019'da bu bölümde doktora öğrenimine başlamıştır. Yüksek lisans eğitimini ise ODTÜ Mimarlık Tarihi programında, 2019 yılında 20. yüzyıl Türkiye'sinde modern mimarlığı konu alan tez çalışmasıyla tamamlamıştır. Yüksek Lisans eğitimi süresince, İstanbul Aydın Üniversitesi'nde Araştırma Görevlisi olarak görev yapmıştır. Akademik çalışmalarının yanı sıra, lisans yıllarından itibaren grafik tasarımın ambalaj tasarımı ve kurumsal kimlik gibi farklı alanlarında serbest tasarımcı olarak çalışmaktadır. İlgi alanları arasında tasarım tarihi, Türkiye'de endüstriyel tasarımın tarihi, modern tasarım ve mimarlık, maddi kültür ve gündelik nesneler yer almaktadır.

Özet

Bina, iç mekân düzenlemeleriyle birlikte Mimar Maruf Önal tarafından tasarlanmıştır. Bina, çok fonksiyonlu alanları ve özelleşmiş tasarımıyla, modern bir ofis binasıdır.1964-1969 yılları arasında tamamlanan yapı, dönemin diğer matbaa ve gazetelerinin yoğunlukla konumlandığı Cağaloğlu semtinde inşa edilmiştir. Binanın tasarım sürecine, dönemin yazı işleri müdürü ünlü gazeteci Abdi İpekçi de dâhil olmuştur.

İlk iki katın cephesi tamamen camla kaplanmış, giriş katları içeri çekilerek bir karşılama alanı yaratılmıştır. Bu uygulamaya, mimarın aynı dönemde yaptığı Ziraat Bankası Bakırköy Şube Binası'nda da rastlanır. Binada, ofisler, arşiv odası, kırtasiye, projeksiyon odası, depo gibi fonksiyonel alanlarla birlikte, teras ve kütüphaneye yer verilmiştir. Bu ortak kullanım alanları, modern hayatla birlikte değişen işyeri alışkanlıklarını vurgulamaktadır. Bina girişinin iç mekân düzenlemesinde, sarmal merdiven bir odak noktası olarak dikkat çeker. Bu merdiven, mimarın Ar Apartmanı ve Reks Sineması yapılarında da kullanıldığı bir tasarım ögesidir. Bu merdivenin altında, bir yeşil alan düzenlemesi yapılmıştır. Duvar boyunca görülen tipografik desenler, matbaa ve gazete vurgusunu mekâna taşımaktadır.

Asma katla birlikte tavanı yükseltmiş giriş alanı, taş zemin kaplaması ve beton duvarları ile dönemin modern ofis tasarımlarının ortak dilini yansıtmaktadır. Ofis alanlarında, ahşap kullanımına ağırlık verilerek samimi bir çalışma alanı oluşturulmuştur. Tüm bu form ve malzeme birliğinin, bir matbaa binasına ve çalışanların ihtiyaçlarına göre şekillendirilmiş olması, bize mimarın "doğal ve kültürel bağlamla doğru bir ilişki kurarak akılcı ve fonksiyonel bir tasarım yapma" ilkesini hatırlatmaktadır. Bina, sonraki dönemlerde film ve dizi çekimlerine de ev sahipliği yapmıştır. Milliyet Gazetesi, 1993 yılında bu binadan taşınmıştır. Günümüzde binanın dış cephesi tamamen değiştirilmiştir, modern görüntüsü tamamen yok edilmiştir. Teras katı lokanta olarak hizmet vermekte, diğer katlar mağaza olarak kullanılmaktadır.

1 Maruf Önal, Oda Tarihinden Portreler: Maruf Önal, 94-96

2 Tuğba Tok, Maruf Önal and the Production of Mid-Twentieth Century Modern Architecture in İstanbul, Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, ODTÜ, Ankara, 2019, 101-102

3 Arbil Ötküç, "Le Corbusier'nin "Mimarlar için Üç Anımsatma"sı ve Maruf Önal'ın Ar Apartmanı", *Mimarlık*, no.376. (2014).

4 Pınar Sezginalp, "Anıların Duvarlarıyla:Maruf Önal'ın Reks Sineması", *Mimarlık*, no. 400 (2018)

5 "Hoca-Mimar, Maruf Önal'la Söyleşi", Ela Kaçel, Güven Şener'in röportajı, *Arredamento,* no. 8, (2008): 65-66

6 Bkz. 1991 yapımı Abdi İpekçi'nin suikastini konu alan Uzlaşma filmi ve 1993 yılında ekranlara gelen Tatlı Betüş dizisi

Metro İstasyonlarının Tasarımının Kamusal Alan Olarak İzlenmesi: Ankaray ve İtalyan Rasyonalizmi

Özgür Öztürk

Özgür Öztürk 2008 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümünden mezun oldu ve aynı yıl Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Tarihi Yüksek Lisans programına kabul edildi. 2011 yılından itibaren aynı üniversitenin Mimarlık alanında doktora çalışmalarına devam etmektedir. Halen Abdullah Gül Üniversitesi Mimarlık Bölümünde yarı zamanlı öğretim görevlisi olarak Transit Architectural Design konulu dersi vermektedir.

Yeşim Kutkan Öztürk

Yeşim Kutkan-Öztürk 2007 yılında Bilkent Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümünden onur derecesi ile mezun oldu. 2010 yılında Politecnico di Milano Üniversitesi Mimarlık Bölümünden yüksek lisans derecesini almasının ardından çeşitli mimarlık ve tasarım ofislerinde proje mimarı olarak görev aldı. Kutkan-Öztürk 2018 yılında başladığı doktora çalışmalarına Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Tarihi Anabilim Dalında devam etmektedir.

Özet

Augé ulaşım yapılarını, insanların kimliklerinden sıyrılıp kitlesel hareket grupları halinde davranış gösterdikleri birer hiç mekân olarak tanımlar. Ancak, kullanım verilerine bakıldığında gün içindeki zirve saatlerde 30000 kişi tarafından kullanılan bu mekânları altyapı projelerinin bir parçası olarak kabul edip mühendislik yapısı olarak değerlendirmek ise mekânların tasarımlarını göz ardı etmektedir. Mimarlık tarihine bakıldığında, Moskova ve Washington DC örneklerinde olduğu gibi politik ideolojilerin istasyon tasarımlarına müdahale ettiği çeşitli tasarım yaklaşımlarını görmek mümkündür. Ancak aynı dönemlerde Franco Albini ve Bob Noorda / Unimark işbirliği ile tasarlanan Milan Metro'sunun istasyonları İtalya'daki Rasyonalizm akımın önemli bir örneği olarak kabul edilmektedir. Franco Albini'nin istasyonların iç tasarımına Rasyonalist yaklaşımı ve Bob Noorda'nın tabela sistemleri için önerdiği grafik tasarımları dünyadaki metro sistemlerinin geri kalanı için yeni bir standart oluşturmuştur.

Bu bağlamda, 1992 yılında Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından ön projesi yayınlanan Ankara Hafif Raylı Sisteminin (Ankaray) istasyon iç mekân ve grafik tasarımları detaylı olarak incelendiğinde ise özellikle Milan Metrosu'nun yorumlarının izini sürmek mümkündür. Bu çalışma, projelerin tarihi süreçlerini takip edecek ve Ankaray istasyonlarının tam mimari bağlamda anlaşılması için ulaşım alanlarını hem mimarlık hem de mimarlık tarihi açısından önemini değerlendirecektir.

Tek İç Mekân, Farklı Kimlikler:
Hatay Meclis Binası Üzerinden Modernleşmeyi Okumak

Olcay Yıldızgördü

1995 yılında Adana'da doğdu. İlköğretim, ortaöğretim ve lise eğitimlerini Antakya, Hatay'da tamamladı. 2013 yılında Özyeğin Üniversitesi mimarlık bölümünü kazandı ve üniversite eğitimi için İstanbul'a geldi. 2019 yılının Şubat ayında mimarlık alanındaki lisans eğitimini tamamladı. Aynı yıl Eylül ayında Özyeğin Üniversitesinde mimarlık alanında yüksek lisans eğitimine başladı ve halen yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. Araştırma alanları: kültür ve mekân ilişkileri, Türkiye modernleşmesinde kent ve konut ölçeğinde değişim - dönüşüm konularıdır.

Pınar Sezginalp

Lisans eğitimini 2008 yılında Bilkent Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümünde tamamlamış, yüksek lisans derecesini 2011 yılında İzmir Ekonomi Üniversitesi Tasarım Çalışmaları programında yazdığı "Deleuze Kavramlarının Güncel Sanat Eserleriyle İlişkisi" adlı tezi ile almıştır. 2013 yılında değişim programıyla Katholieke Universiteit Leuven'de doktora araştırmalarını sürdürmüş, doktora derecesini Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Tarihi bölümünden 2017 yılında "İstanbul Moda Bölgesi Konutlarının İç Mekân Dönüşümleri: 1930lar - 1970ler" başlıklı teziyle almıştır. 2015 ve 2016 yıllarında Kadir Has Üniversitesi ve MEF Üniversitesi'nde Mimarlık ve İç Mekân tarihi, Sanat ve Tasarım Tarihi, Temel Tasarım Stüdyosu ve iç mimarlık öğrencileri için Görsel İletişim Stüdyosu dersleri vermiştir. 2018'den bu yana Özyeğin Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi'nde İç Mimarlık Tasarım Stüdyosu, Mimarlık Tarihi ve Türkiye'de Modern Mimarlık ve İç Mekân Tarihi gibi lisans ve yüksek lisans dersleri vermektedir. Araştırmaları Türkiye'deki 20. yüzyıl konutlarının iç mekânları ve evsel yaşamın dönüşümü, Türkiye modern mimarlık tarihi, 20. yüzyıl konutlarının iç mekânının cinsiyet ve mimarlık bağlamında incelenmesidir. Docomomo Türkiye Ulusal Çalışma Grubu ve Docomomo Türkiye İç Mekân Komitesi üyesidir.

Özet

Kamusal alanlar, modernite projesi ile yeni bir toplum oluşturma hedefine ulaşmada önemli bir rol oynamıştır. Özellikle, eğlencenin rolü, modernliği simgeleyen gazino ve sinema gibi mekânlar, Batılı estetiği, kültürel normları ve kamusal alandaki sosyal davranışları içselleştirmede önemli bir yere sahiptir. 1930'lu yıllarda Hatay'da hâkim olan Fransız askeri yönetimi, şehirde batılılaşma aracı olarak bir sinemanın gerekliliğini vurgulamıştır. Düzenlenen yarışma sonucunda 1936 yılında mimar Leon Benjuda'nın tasarladığı proje birinci olmuş ve uygulanmıştır. Fransızların yapıya "imparatorluk" anlamına gelen 'empire' adını vermeleriyle, Ampir (Empire) Sineması Hatay'ın tarihteki ilk sinema ve aynı zamanda gazino yapısı olarak faaliyete başlamıştır. İç mekânların tasarımının farklı fonksiyonların kullanımına zaman içinde olanak verir şekilde olmasının da katkısıyla, yapı 1936 ve 2019 yılları arasında pek çok farklı amaç için kullanılmıştır. Bu kullanımlar sırasıyla şöyledir; Ampir Sineması ve Gazinosu, Hatay Meclis Binası, Gündüz Sineması ve Kültür Merkezi, sadece yetişkin filmlerinin oynatıldığı bir sinema mekânı olarak yeniden Gündüz Sineması, Özsüt ve Kültür Merkezi, Meclis Künefe Cafe ve Kültür Merkezi. 2019 yılından sonra valiliğin satın alarak kamusallaştırmaya karar verdiği bina şu anda restorasyon aşamasındadır.

Meclis binasının iç mekânlarının görsel, sözlü ve yazılı kaynaklarda izi sürüldüğünde tarihsel çizgide binanın her kimliği için farklı olmak üzere apaçık bir dönüşüm sağlandığı görülür. Fransız yönetiminin sinema ve gazino olarak tasarlanmasını salık verdiği bu "batı" simgesi yapının, devamında Hatay'ın anavatana katılmasının içerisinde karar alındığı "Cumhuriyet" simgesine dönüşen meclis binası, uzun yıllar boyunca yetişkin filmleri izletilen kamusal mekân olarak bir sinema mekânı, yakın dönemde ise bir künefeci olarak işletilmesi tam anlamıyla modern Türkiye'nin günümüze kadar uzanan sosyal ve politik resminin temsilidir. Bu çalışma, Hatay'ın şehir merkezinde yer alan ve 80 yılı aşkın tarihiyle farklı kimlikteki iç mekânlara kucak açmış Hatay Meclis Binası'nın mekânsal dönüşümlerini inceleyerek Türkiye'nin modernleşmesini okumayı amaçlamaktadır.

Renk ve Desen Kullanımının İç Mekân Tarihini Okumada Birer Araç Olarak Değerlendirilmesi:
1950-1980 Yılları Arasında Renk ve Desen Tercihleri Üzerine Bir Analiz

Büşra Gümüşay

Büşra Gümüşay Özbek Başkent Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Temel Tasarım, 2. Sınıf tasarım stüdyosu, Renk Kuramı ve Bilgisayar Destekli Tasarım dersleri için çalışmaktadır. Lisans ve yüksek lisans eğitimini Bilkent Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde tamamlamıştır. Halen aynı üniversitede doktora çalışmalarına devam etmektedir. Yüksek lisans tez konusu aydınlatma tasarımının kullanıcı davranışları ve renk algısı üzerindeki etkisini içermektedir. Doktora çalışmalarını kullanıcı odaklı tasarım ve tasarım sürecinde kullanıcı-tasarımcı ilişkisi üzerine yoğunlaştırmıştır. Yazarın akademik yayın ve çalışmaları tasarım eğitiminde güncel yaklaşımlar, stüdyo eğitiminde renk ve desen kullanımı, aydınlatma tercihlerinin renk algısı ve kullanıcı davranışları üzerindeki etkisi gibi konuları içermektedir.

Özet

Belirli tarih aralıklarını ve ortaya çıkan tasarım akımlarını renk ve desen kullanımları üzerinden değerlendirip analiz etmek, dönemlerin iç mekân tarihine ilişkin çıkarımlar yapmak için bir yöntem olarak kabul edilebilir. Literatürde renk ve desen kullanımlarının tarihsel aralıklardaki değişimleri genellikle daha geniş kapsamlı çalışmalar içerisinde kısıtlı olarak ele alınmıştır. Güncel çalışmanın temel amacı ise, renk ve desen kullanımlarını araştırmanın temel noktasına oturtarak, belirlenen tarih aralığında kamusal iç mekânlar özelinde yapılan analizlerle sağlamaktır. Belirtilen amaca ulaşmak için 1950-1980 dönem aralığında, belirlenen kamusal iç mekânlar ve bu mekânlar için tasarlanmış doku-desen-renk tasarımları değerlendirilmektedir.

Çalışmanın yöntemi belirlenirken literatürde var olan kaynaklar ve bu kaynaklarda yer alan, dönem özelliklerini yansıttığı belirtilen kamusal yapılar seçilmiştir. Kamusal yapılar belirlenirken tek tip bir yapı yerine farklı yapı tiplerine yer verilmesi hedeflenmiştir. Türkiye'de mimar-sanatçı işbirliği ile iç mekânlarda renk-desen-doku çalışmalarının hızla arttığı 1950-70 tarih aralığında tasarlanmış ve dönemleri için önemli kabul edilmiş yapılar belirlenmiştir. Değerlendirilen yapılar Brüksel Uluslararası Sergi Türk Pavyonu (1958), Manifaturacılar Çarşısı (1963), Marmara Oteli (1967) va Vakko Fabrikası (1972)'dır. Karşılaştırmaların daha objektif çerçevede gerçekleştirilebilmesi için, aynı dönemde yurtdışında inşa edilmiş, benzer işleve sahip yapılara yer verilmiştir. Açıklanan değerlendirmeler yapılırken, günün teknolojisi, üretim teknikleri ve bu tekniklerin renk, desen ve doku üzerindeki etkileri de çalışmanın kapsamına dahil edilmektedir.

Çalışmanın strüktürü, belirlenen tarih aralığının tasarım anlayışı ve yaklaşımları üzerinden değerlendirmeler içermekte, ürün ve mekân tasarımlarında renk ve desen kullanımlarını Türkiye özelinde örneklendirip, aynı dönemde yurtdışında ortaya konmuş tasarım ürünleri ve kamusal mekânlar ile Türkiye'deki örnekleri karşılaştırmaktadır. Açıklanan strüktür sonuç kısmında ise, çalışmadaki örneklemleri değerlendiren bir tartışmayı içermektedir. Çalışmanın, modern iç mekân tarihi araştırmalarında yardımcı bir kaynak olması ve gelecek çalışmalar için yol gösterici nitelikte olması hedeflenmektedir.

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi İç Mekânlarında Tasarım Kararlarının Kademeli Etkileri

S. Selcan Dökmen Aykaş

Ankara'da doğup büyüyen Sabahat Selcan Dökmen Aykaş, üniversite eğitimini de Ankara'da, Bilkent Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde tamamladı. Lisans eğitiminin ardından Safranbolu MYO Restorasyon Bölümü'nü bitirdi. Safranbolu döneminde Erasmus değişim programı ile Romanya, Cluj-Napoca'daki Universitatea de Arta si Design'da Restorasyon ve Koruma Bölümü derslerini takip etti. Milano Scuola Politecnica di Design okulunda iç mekân tasarımı üzerine yüksek lisans derecesini kazandı. İngiltere'de, Brighton Üniversitesi Kültür ve Sanat Araştırmaları Bölümü'nden Araştırma Yüksek Lisansı diplomasını aldı. Türkiye'ye dönmesinin ardından bir süre piyasada iç mekân tasarımı üzerine çalıştıktan sonra, İzmir'e yerleşip yarı zamanlı öğretim görevlisi olarak çeşitli üniversitelerde lisans dersleri verdi. Farklı ülke ve şehirlerde edindiği deneyimlerle, Ankara'ya, evine dönerek yarı zamanlı öğretim görevlisi konumunda üniversitelerin İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümlerinde lisans dersleri vermeyi sürdürüyor. Aynı zamanda ODTÜ Mimarlık Tarihi Doktora Programı'na devam etmektedir.

Özet

Mustafa Kemal Atatürk'ün bizzat talebi üzerine 1935'te kurulan Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, ilk eğitim yıllarını II. Vakıf Apartmanı'nda tamamlamasının ardından Bruno Taut'un 1937-1938 yıllarında projelendirdiği günümüzdeki binasına 1940 yılında taşınmıştır. Taut için milli bir mimarlık ya da uluslararası bir mimarlık aşılması gereken bir sorundur. Dolayısıyla kendisi yerel ya da uluslar ötesi bir mimarlık üretmeye çalışmıştır. Fakülte binasında da mimarın yerele dönük çabalarının izlerini görüyoruz[1].

Ankara'da aynı dönemde inşa edilen diğer eğitim yapılarının yanı sıra, Taut'un deyimiyle kübik olmayan fakülte binası, Cumhuriyet Ankara'sının kültürel ve tarihi simgelerinden biri olarak kabul edilmektedir. Yapının özellikle protokol olarak kabul edilebilecek mekânları akademik gündeme ek olarak, ülkenin siyasi ve sosyal gündeminde de önemli bir yer edinmiştir. Bu özelliklere sahip bir yapıda mekânlar arasındaki hiyerarşik düzen ilk izlerini yapının cephesinde alınan kararlarda göstermektedir. Ön cephede kullanılan pencere açıklıklarının boyutları ve düzeni, yatayda ilerleyen kütlesel blokların kaydırılmasıyla ana bloğun öne çıkması gibi kararlar[2] yapının iç mekânlarında da benzer hiyerarşik düzenlemelerle karşılaşılacağının ipuçlarını vermektedir.

Yapının dış kabuğunda görülen biçim ve malzemeye dair tasarım kararları, iç mekânlarda uygulanan plan şeması, kullanılan mobilyalar ve malzemeler ile güçlü bir bütün oluşturmaktadır. Yapının prizmatik kütlesini yumuşatmak amacıyla, özellikle ana merdiven kovası ve ana girişte dikkati çeken dairesel yüzeyler iç mekânda kullanılan ve yine Taut tarafından tasarlandığı düşünülen[3] hareketli ve sabit mobilyalarda da görülmektedir. Örneğin, Kurul Odası'ndaki toplantı masası ve Dekan Odası'ndaki sabit kitaplıkların, yapıyla gösterdiği biçimsel benzerlikler göz ardı edilemez. Öte yandan söz konusu benzerliklerin hiyerarşik düzende protokol mekânlarından sonra gelen hoca ve öğrenci mekânlarında tespit edilmesi ilk bakışta zor olmaktadır. Bu çalışma kapsamında plan şemasındaki kararlar, malzeme seçimleri ve kullanılan mobilyalar üzerinden yapının iç mekânlarında karşılaşılan hiyerarşik düzenin hangi mekânlarda, ne doğrultuda kullandığı irdelenecektir.

[1] Aslanoğlu, İnci (2010)"1930lar: Türk Mimarisinde Erken Modernizm", Cumhuriyet'in Mekânları Zamanları İnsanları. Dipnot Yayınları, sayfa 25-29.

[2] Speidel, Manfred (2015) Bruno Taut: The Faculty Building in Ankara and the Villa Katsurain Kyoto. The Idea of Representative Architecture in the Concert of Cultures. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi ve Bruno Taut: Yeni Türk Mimarisini Yaratmak. Ankara Üniversitesi Basımevi, sayfa 121-143.

[3] Giray, Kıymet (2015) "Giriş", Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi ve Bruno Taut: Yeni Türk Mimarisini Yaratmak. Ankara Üniversitesi Basımevi, sayfa 81-108.

Modern İç Mekânın Zamansızlığı / Kalıcılığı: Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) İç Mekânları Örneği

Deniz Hasırcı

Reading, İngiltere'de doğmuştur. Bilkent Üniversitesi İçmimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nden 1997'de mezun olmuştur. Doktora sürecinde Fulbright bursiyeri olarak North Carolina State University'de bulunmuş ve "okul tasarımı, katılımcı tasarım ve yaratıcılık" konusunda Prof. Henry Sanoff ile çalışmıştır. The Journal of Creative Behavior, Creativity Research Journal, Journal of Design History, Journal of Interior Design gibi dergilerde çok sayıda yayını vardır. 2010-2017 arasında, halen çalıştığı İzmir Ekonomi Üniversitesi, İçmimarlık ve Çevre Tasarımı Bölüm Başkanlığı yapmış, 2019'da Profesör olmuştur. Araştırma konuları arasında, içmimarlık, modern iç mekân, Türkiye'de modern mobilya, çevre-davranış çalışmaları konuları bulunmaktadır. DATUMM: Dokümantasyon ve Arşivleme - Türkiye'de Modern Mobilya (datumm.org) projesi yürütücüsüdür. Fulbright Alumni, Türkiye İçmimarlar Odası ve İzmir Şubesi, Environmental Design Research Association (EDRA), DOCOMOMO Türkiye, Bilkent ve TED Ankara Kolej Mezunlar Derneği üyesidir. İki çocuk annesidir

Melis Örnekoğlu

Lisans eğitimine burslu olarak İzmir Ekonomi Üniversitesi İçmimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde başladı. Lisans eğitiminin 2013-2014 Bahar Dönemi'nde Erasmus programı ile Slovenya'da Univerza v Ljubljani, Endüstriyel Tasarım Bölümü'nde okudu. Lisans eğitimini 2016 yılında tamamladı ve aynı sene İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Endüstriyel Tasarım Bölümü'nde yüksek lisans eğitimine başladı. 2019 yılında "Kanserle Mücadele Eden Çocukların Hayat Kalitesini Arttırmak İçin Katılımcı Tasarım" başlıklı tezini tamamlayarak yüksek lisans derecesini aldı. 2019 yılı itibariyle doktora eğitimine Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Endüstriyel Tasarım Bölümü'nde devam etmektedir. 2017 yılından beri İEÜ Endüstriyel Tasarım Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalışmakta olup 2.sınıf Ürün Tasarım Stüdyosu, Endüstriyel Tasarım için Malzeme Bilgisi ve Üretim Teknolojileri derslerini asiste etmektedir.

Zeynep Tuna Ultav

Yazarın özgeçmişi 29. sayfada yer almaktadır.

Hande Atmaca Çetin

Yazarın özgeçmişi 29. sayfada yer almaktadır.

Özet

Orta Doğu Teknik Üniversitesi, kampüs ölçeğinde ve mimari bağlamda çokça incelenmiş olmasına rağmen, iç mimari odağıyla detaylı şekilde incelenmemiştir. Halbuki, uluslararası mimari yayınlarda da yer almış, 1961 yılında Altuğ ve Behruz Çinici'nin ortak eseri olarak ortaya çıkan 45 milyon m2'lik eserin, Behruz Çinici'nin kendi sözleriyle de açıklandığı üzere, aslında insan odaklı şekilde ve içten dışa şekilde planlanmış olduğu görülmektedir. O dönemde ortaya çıkan iç mekânların günümüzde de az değişiklikle kullanılmaya devam edilmesi, alışık olunan iç mekânın geçiciliği ve sürekli değişme dinamiğinden oldukça farklıdır. Bu araştırmanın amacı, ODTÜ iç mekânlarının zamansızlığının sebeplerini irdelemek, buradan olası dersler çıkartmaktır. İç mekânlar, işlevlerin değişmesi, çeşitlenmesi veya estetik gereksinimlerle, kabuğa göre farklı, çok daha hızlı bir fazda dönüşmektedir. ODTÜ örneğinde görülen uzun ömrün en önemli sebeplerinden biri, iç mekânların, en ince detaya kadar sabit mobilya ve donanımla planlanmış olmasıdır. Sabit mobilya ve donanım, doğal olarak, iç mekânların ayrıştırılamaz birer parçası olmuş ve bugün neredeyse 60 yıl sonra halen ilk günkü işlevselliğinde görülmektedir. Buna, demir, masif ahşap gibi dayanıklı malzeme seçimi de eklenince, iç mekân, aynı mimari eser gibi sorgulanmaz hale gelmiştir. Ayrıca, iç mekân tasarımının, bina ve kampüsle olan organik ilişkisi, yeni eklentilerin de aynı üslupta gerçekleştirilmesini garantilemiştir. Bu özelliğin, Çinici'nin detaycılığının yanında, zamansızlık niyetiyle ortaya çıkmış olması muhtemeldir. Bu bütüncül yaklaşım, en küçük detaya kadar taşınmakta; aydınlatma elemanları, korkuluklar, merdivenler, pencere ve kapı detayları özenle tasarlanmış, arşivlerde 1/1000'den 1/1 ölçeğe kadar çizimler bulunmaktadır. ODTÜ iç mekânlarının sanatla olan yakın bağının yine uzun ömürlü yaşamıyla önemli bir ilişkisi olduğu düşünülmektedir. Mimari, mobilya, aydınlatma, ekipman, tekstilin, iç mekânda sanat dallarıyla kuvvetli, belirgin ve tutarlı bir dil oluşturması, modern iç mekânların karakteristik özelliğidir. ODTÜ'de eğitim, merkezi işlevler ve yaşam alanları olarak tanımlanan kampüste ele alınan modernizmin felsefesi, teknik üniversite olmasının getirdiği, işlevsel yaklaşımla tutarlılığıyla, modern bir yaşam tarzını ve öğretisini de aktarmaktadır ve bu noktada, insanlar tarafından en çok kullanılan iç mekânların rolü büyüktür. Çalışmada, çeşitli ODTÜ iç mekânları, iç mimari yapı elemanlarının işlev, form, renk, malzeme ve diğer özelliklerine göre incelenecek ve modern iç mekân, bu örnek üzerinden zamansızlık ve kalıcılık bağlamında tartışılacaktır. ODTÜ iç mekânlarına özel dikkat çekilmesinin, öncelikle arşivlenmelerini sağlamanın önemli olduğu ve bunun korunmalarına da yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Ankara'da Erken Modern Dönemi: Musiki Muallim Mektebi

Dilek Şahin

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nden 2012 yılında mezun olmuştur. Yüksek lisans eğitimine İstanbul Teknik Üniversitesi Uluslararası İç Mimari Tasarım programında devam etmiş ve program dâhilinde değişim öğrencisi olarak 2017 yılının bahar döneminde Almanya'da Stuttgart Hochschule Für Technik okulunda bulunmuştur. İstanbul Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri tarafından desteklenen "Fiziksel Çevrenin Alzheimer Hastalığındaki Yeri ve Önemi: Farklı Tipteki Özel Alzheimer Bakımevleri İçin İç Mekân Tasarım Kriterlerinin Geliştirilmesi" başlıklı tez çalışmasını 2019 yılında tamamlamıştır. Yine 2019 yılında başlamış olduğu doktora eğitimine Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Doktora Programı'nda devam etmektedir. 2012-2019 yılları arasında Ankara ve İstanbul başta olmak üzere özel sektörde çeşitli firmalarda iç mimar olarak görev almıştır. Şu an Atılım Üniversitesi Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

Emine Görgül

Yazarın özgeçmişi 5. sayfada yer almaktadır.

Özet

İlk Cumhuriyet yıllarında kurulan ve Ankara'nın erken modern dönemini temsil eden yapılardan biri olan ve yapımı 1927-1929 yılları arasında gerçekleşen Musiki Muallim Mektebi'nin tasarımı İsviçreli mimar Ernst A. Egli'ye aittir. Cebeci, Talatpaşa Bulvarı üzerinden bulunan yapı Cumhuriyet'in ilk modern yüzünü yansıtan tasarımlardan biri olmasının önemiyle birlikte günümüzde Mamak Kültür Merkezi olarak hizmet vermektedir.

Yapımı 1929 yılında tamamlanan ve içerisinde derslikler, fuaye, konser salonu, çalışma odası, yemekhane ve yurt bulunan yapıda 1985 yılına kadar eğitim verilmeye devam edilmiştir. Havuzlu bir iç avlu içerisinde yer alan yatay uzanan dikdörtgen ana kütlesiyle özgün halinde kübik bir görüntüye sahip olan bina arazi yapısındaki eğim sebebiyle önden iki katlı, arkadan ise üç katlıdır. Ön ve arka cephesinde simetrik düzen görülmektedir. Betonarme iskelete sahip binada simetrik ön cephede giriş holündeki sütunlar ve öne doğru taşan avluyu içeren bölüm ile diğer cephelerde subasman düzeyine kadar Ankara taşı ile kaplıdır.

Musiki Muallim Mektebi'nde iç duvarlar işlevsel yapısından ötürü gelen gereksinimleri göz önünde bulundurularak çift çeperli olarak projelendirilmiştir. Müzik çalışmalarının yapıldığı dersliklerin kapılarında maroken kullanılarak ses geçirmezliğin sağlandığı ve akustiğin iyi çözümlendiği müzik okulunda konser salonu, bazı bürolar ve merdiven kovasının duvarlarında da ahşap lambri kaplama kullanıldığı görülmektedir. Okulun amblemi olan üç "M" harfi ana girişte bulunan dört panelde ve iç mekânda konser salonunun duvarlarında dekoratif amaçlı kullanılmıştır. Yine merdiven korkuluklarının demirlerinde ve iç avluya bakan parapet duvarlarında geometrik motifler yer almaktadır. Öğrenci sayısının giderek artması ve binanın yetersiz kalmasıyla 1937 yılında Sedat Hakkı Eldem'in tasarladığı sekizgen yapıdaki "döner odalar" olarak adlandırılan müzik odalarının bulunduğu yapı, 1957'de projelendirilen sol tarafına eklenen uzantı ve 1953 yılında yapının arka kısmına yerleştirilen yatakhane ek binası ile ilaveler yapılmıştır.

Sonuç olarak, Musiki Muallim Mektebi o dönemin şartlarında tasarlanan, Egli'nin işlevsel ve zarif çözümlemeleriyle modern tasarımı ulusal mimarlık ile harmanlayarak özgün bir arayışla Türk mimarlığına kattığı, ilk ve öncü eserlerden biri olması sebebiyle incelenmesi gereken önemli bir örnektir.

Türkiye’de Yüzyıl Ortası Modernizm’in İç Mekândaki Yansımaları: Çınar Otel Örneği

Hande Atmaca Çetin

Hande Atmaca Çetin, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nden 2010 yılında mezun oldu. Lisans eğitiminin 2009 güz döneminde Erasmus programı ile İtalya’da Università degli Studi di Roma "La Sapienza", Mimarlık Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde eğitim gördü. Yüksek Lisans eğitimini İzmir Ekonomi Üniversitesi Tasarım Çalışmaları Bölümü ve Floransa'da bulunan Università degli studi di Firenze, İç Mimarlık Bölümleri’nde tamamladı. 2019 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Tarihi Bölümünde iç mekân tarihi üzerine olan doktora çalışmasını tamamladı. 2012-2015 yılları arasında araştırma görevlisi olarak görev aldığı İzmir Ekonomi Üniversitesi, İçmimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü’nde 2018 yılından itibaren öğretim görevlisi olarak devam etmektedir.

Funda Uz

Lisans, yüksek lisans ve doktora derecelerini aldığı İTÜ’de öğretim üyesidir. 2004-2005 akademik yılında University of Cambridge, Mimarlık bölümünde misafir araştırmacı olarak bulunmuştur. “Seksenler İstanbul’u Kentsel Söylemini Popüler Yazılı Medya Üzerinden Okumak” başlıklı doktora tezini 2007’de tamamlamıştır. Mimari proje stüdyosu yürütmekte ve tasarım, eleştiri, kuram dersleri vermektedir. Modernite ve bellek, popüler kültür ve söylem, malzeme kültürü ve mimarlık eğitimi üzerine sunduğu bildirileri ve yazıları çeşitli kitap ve dergilerde yayınlanmıştır.

Zeynep Tuna Ultav

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü’nde 1999 yılında Lisans ve 2002 yılında Yüksek Lisans eğitimini tamamladıktan sonra, Gazi Üniversitesi Mimarlık Bölümü’nde Doktora eğitimini tamamlamıştır. Reading Manfredo Tafuri: Architecture and Utopia-Design and Capitalist Development” adlı tez çalışmasıyla 2005 yılında Mimarlık Vakfı Ödüllü Seçkisi “Mimarlık Tarihi Bilim Dalı” Yüksek Lisans Tezi Ödülü’ne lâyık görülmüştür. Gazi Üniversitesi’nde yarı zamanlı öğretim görevlisi olarak başladığı akademik görevine, İzmir Ekonomi Üniversitesi’nde araştırma görevlisi, öğretim görevlisi ve yardımcı doçent olarak devam etmiştir. İzmir Ekonomi Üniversitesi’nde dekan yardımcılığı, Yaşar Üniversitesi’nde bölüm başkanlığı ve anabilim dalı başkanlığı görevleri yapmıştır. Halen Yaşar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü’nde öğretim üyesi olarak tam zamanlı çalışmakta ve bölüm başkanlığı-anabilim dalı başkanlığı görevini yürütmektedir. DATUMM bilimsel araştırma projesinin araştırmacılarındandır. Araştırma konuları arasında modern mimarlık eleştirisi, Türkiye'de modern mimarlık, iç mimarlık ve mobilya tarihi, mimarlık ve edebiyat ilişkisi, turizm mimarlığı, ideoloji-ütopya ve mimarlık ilişkisi yer almaktadır.

Özet

Bu çalışma, yüzyıl ortası modernizmin Türkiye'nin ilk modern otellerinden olan Çınar Otel'in (1958) iç mekânlarının üzerindeki mekânsal ve kültürel izlerini ele almaktadır. Çınar Otel, Hilton Oteli'ni (1955) takiben, yerel sermaye ile üretilmiş Türkiye'nin ilk modern otellerinin başında gelmektedir. Türkiye'nin ekonomik ve siyasal anlamda uluslararası arenaya açıldığı 1950'lerdeki bu turizm girişimi, otel tipolojisinin gelişmesiyle beraber mekânsal olarak büyük bir değişimi beraberinde getirmiştir. Ticari mekânların konuttan farklılaşan gereksinimleri ve ölçeği; malzeme, mobilya, mekânsal organizasyon gibi konularda iç mekânın zenginleşmesine ve mesleki olarak iç mimarlığın bu dönemde profesyonelleşmesine sebep olmuştur. Bunun yanı sıra yeni gelişen otel mekânı ve beraberinde getirdiği batılı alışkanlıklar kültürel anlamda da yeniliklere sebep olmuştur. Bu çalışma, Çınar Otel'in sosyal ve mekânsal zenginliğinin özel odalarına kıyasla daha belirgin olduğu ortak alanlarını odak noktasına koymaktadır. Amaç, bu mekânların hem fiziksel hem de sosyal anlamlarını yüzyıl ortası modernizmi ve Türkiye'deki etkileri çerçevesinde tartışmaktadır. Çalışmanın metodu, literatür taramasına ek olarak, otel ve kişilere ait arşiv materyalinin dönem tanıkları ile yapılan sözlü görüşmelerle desteklenmesinden oluşmaktadır. Çalışmanın sonuçlarına göre, Çınar Otel'in yüzyıl ortası modernizmin otel tipolojisi özelinde birçok etkisini barındıran önemli bir örnek olduğunu söylemek mümkündür. Bu bağlamda, döneminde bulunması zor olan malzeme, mobilya, detay ve donatıların Türkiye'ye tanıtılmasında önemli rolü olmuştur. Sosyal olarak ise, batılı pratiklerin Türkiye'de deneyimlenmesine olanak veren ve onları yer yer kendi kültürüyle bir arada sunan bir sosyal bir mekân haline gelmiştir. Daha önce, mimari karakteri ile mimarlık tarihi çalışmalarda yer bulan Çınar Otel'in yeterince ele alınmamış olan iç mekânlarına derinlemesine bakmanın, iç mekânın mekâna ilişkin tarih çalışmalarındaki yerini vurgulamak ve buna bağlı yeni tartışmalar açmak açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Tarihi Dokuda İşlev Değişikliğinin İç Mekân Üzerinden Değerlendirilmesi: “Lefkoşa-Suriçi Butik Otel Örnekleri”

Selen Abbasoğlu Ermiyagil

Doğu Akdeniz Üniversitesi Mimarlık Fakültesinden 2001 yılında mezun olan M. Selen Abbasoğlu Ermiyagil Yüksek Lisansını ve doktorasını aynı üniversitede mimarlık bölümünde tamamlamıştır. 2001-2005 yılları arasında Doğu Akdeniz Üniversitesi İç Mimarlık Bölümünde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaya başlayan Ermiyagil, 2005-2011 yılları arasında Kıdemli Öğretim Görevlisi olarak farklı üniversitelerde çalışmalarını sürdürmüştür. 2011 yılından itibaren ise Lefke Avrupa Üniversitesi İç Mimarlık Bölümünde Kıdemli Öğretim Görevlisi olarak çalışmaya başlamış 2017-2019 yılları arasında Grafik Tasarım Bölüm Başkanı, 2019 Eylül ayından itibaren ise İç Mimarlık Bölüm Başkanı olarak görevini sürdürmektedir. Ermiyagil’in uygulanmış yirmiden fazla mimari ve iç mimari projesi bulunmaktadır. Ulusal ve uluslararası mimarlık, kent, mimarlık eğitimi, iç mimari ve çocuk mekânları ile ilgili konularda farklı atölye çalışmalarına katılmış ve koordinatörlük yapmıştır. Ermiyagil’in ulusal ve uluslararası alanda, iç mimarlık, tasarım, kent, kültür, kentsel kimlik, sürdürülebilir mimarlık, biçim grameri, mekân sentaksı, dil, semiotik, mimarlık-iç mimarlık eğitimi konularında çalışmaları bulunmaktadır ve bu alanlarda çalışmalarını devam ettirmektedir.

Cemaliye Sunalp Gürçınar

Doğu Akdeniz Üniversitesi Mimarlık Fakültesinden 2006 yılında mezun olan Cemaliye Sunalp Gürçınar 2009 yılında Yüksek Lisansını Lefke Avrupa Üniversitesi Mimarlık Bölümünde ve 2016 yılında aynı üniversitenin Mimarlık Bölümünde doktora eğitimini tamamlamıştır. 2006-2009 yılları arasında Lefke Avrupa Üniversitesi Mimarlık Bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaya başlayan Cemaliye Sunalp Gürçınar, 2009 yılından itibaren aynı üniversitenin Mimarlık Bölümünde öğretim görevlisi, 2019 Eylül ayından itibaren ise Mimarlık Bölüm Başkanı olarak görevini sürdürmektedir. Ondan fazla mimari projesi bulunan, Cemaliye Sunalp Gürçınar’ın mimarlık eğitimi, iç mimari ve çocuk mekânları ile ilgili konularda farklı atölye çalışmalarına katılmış ve koordinatörlük yapmıştır. Gürçınar’ın ulusal ve uluslararası alanda, iç mimari, sürdürülebilir kent, dirençli (resilience) kentler, kültür, tasarım, sürdürülebilir mimarlık, mimarlık-iç mimarlık eğitimi konularında çalışmaları bulunmakta ve bu alanlarda çalışmalarını devam ettirmektedir.

Özet

Toplumların yaşamış olduğu sosyo-kültürel, teknolojik ve ekonomik değişimler, insanların ihtiyaçlarını değiştirirken, bu değişikliklere bağlı olarak da mekânları dolayısıyla yapıları da değiştirmektedir. Değişen şartlara uyum sağlayamayan yapılar ya yeniden işlevlendirilerek kullanılmakta ya da zaman içerisinde yok olmaktadırlar. Yeniden işlevlendirilerek kullanılan yapılar, hem sosyo-kültürel sürekliliğin sağlanması açısından hem de ekonomik katkı sağlaması açısından önem teşkil etmektedir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Lefkoşa-Suriçi kenti tarihi yapı stoğunun yoğun olarak bulunduğu alanlardan biridir. Bu alan içerisinde bulunan yapıların bir veya birkaçı bir araya getirilerek; butik otel, restoran, kafe, bar…vb. gibi yeni işlevlere dönüşerek kentsel yaşama katılmaya başlamıştırlar. Çalışma kapsamında Lefkoşa - Suriçi butik otel örnekleri ele alınmıştır. Lefkoşa - Suriçi butik otel örneklerinin seçilmesinin başlıca nedeni ise tarihi doku içerisinde yapılan müdahale ve tasarımların, mevcut kent dokusunu bozmadan, iç mekânlara yansıtılması ve modern iç mimari tasarımlar olarak ortaya çıkmasıdır.

Çalışma kapsamında, işlev dönüşümünü tamamlanmış ve günümüzde yeni fonksiyonları ile var olan Lefkoşa Suriçi Bölgesi butik otel yapıları ile ilgili literatür taraması ve görsel malzemelere bağlı olarak mekânsal analizler yapılmıştır. Yapılan mekân analizleri sonucunda mevcut yapıların potansiyeline bağlı olarak butik otel ihtiyaç programında bulunan mekânların verimliliği ve işlevselliği tartışılmıştır. Bu aşama da ayni zamanda çalışmanın yöntemsel çerçevesini oluşturan literatür taraması "yerinde gözlem ve dokümantasyon" yöntemleriyle desteklenmiş ve çalışmanın özgünlüğünü artırılmıştır.

Sonuç olarak, işlev değişikliği kavramı seçilen Lefkoşa Suriçi Bölgesi butik otelleri iç mekân örnekleri üzerinden değerlendirilmiş, elde edilen bulgular doğrultusunda ise, yapılmış ve yapılacak olan yeni işlev değişikliklerinin daha kullanışlı olabilmesi için öneriler geliştirilmiştir.

Kars -Arkeoloji ve Etnografya Müzesi İç Mekân Tasarımı

Ülkü Demir

Ülkü Demir, 2006 senesinde İTÜ İç Mimarlık lisans programını ikincilik derecesi ile bitirmiştir. 2010 senesinde İTÜ Mimarlık Tarihi programından "Laleli Camisi İç Mekân Dekor/Süsleme Tasarımı" başlıklı tezi ile mezun olmuştur. 2012 senesinden bu yana İTÜ- Mimarlık Tarihi programında "III. Mustafa Dönemi Mimari Üslubu" konulu doktora çalışmasına devam etmektedir. 2017-2018 öğretim yılında, bir sene boyunca Fransa-Bordeaux Montaigne Üniversitesi'nde araştırmacı olarak bulunmuştur. Profesyonel alanda, iç mimarlık ve rölöve-restorasyon ofislerinde projelerde, Kültür Bakanlığı'na ait çeşitli kazılarda görev almıştır. İTÜ'de öğretim görevliliği, Maltepe Üniversitesi ve Bahçeşehir Üniversitesi'nde araştırma görevliliği yapmıştır. Şu anda, Doğuş Üniversitesi İç Mekân Tasarımı programında öğretim görevlisidir. Ayrıca, Okan Üniversitesi'nde, Tasarım Stüdyosu I-II derslerinde yarı zamanlı öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır.

Özet

Kars şehri birçok uygarlığın geçişine tanıklık etmesi sebebi ile antik bir yerleşim merkezi özelliğine sahiptir. Şehirde ilk olarak 1959 yılında "Müze Memurluğu" kurulmuş, 1964-1978 yılları arası "Kümbet Cami (Havariler Kilisesi)" müzeye dönüştürülmüştür[1]. Zaman içerisinde buluntuların artması şehirde yeni bir müze ihtiyacını doğurmuş ve 1978 senesinde, bu çalışmanın ilgi alanını oluşturan Kars modern müze binası inşasına başlanmıştır. Eserlerin de taşınmasıyla müze 1981 yılında hizmete açılmıştır.

Müze, şehir merkezi dışında yer alan nadir müzelerdendir[2]. 70li yılların sonunda betonarme olarak inşa edilen yapı döneminin mimari tasarım anlayışını yansıtmaktadır. Müze yapısı, eserlerin sergilendiği salonlar ve ziyarete kapalı olan, idari birimleri barındıran kısım olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. Yapının bahçesi de açık hava sergi alanıdır. Bu çalışma, müze yapısının ziyaretçilere açık olan iç mekân eser sergileme alanları üzerine yoğunlaşacaktır.

Müze'de, girişin sol tarafında duvar yüzeyindeki renkli bir doğal taş çalışması bulunmaktadır. Bölgeye ait renkli volkanik tüf taşından tasarlanmış çalışma, şehrin geleneksel taş mimarisine referans niteliğindedir. Müze iç mekânına gelindiğinde, eserlerin sergilendiği alan, zemin kat ve birinci kat olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. Zemin kat üç ayrı kota ayrılmıştır. İlk kot teknik birimleri içermektedir. Diğer iki kot "Arkeoloji Salonu"dur. Birinci kat "Etnografya Salonu" olarak adlandırılmıştır. İç mekân, özellikle plan çözümleri, sergileme elemanı tasarımları ile malzeme seçimleri açısından döneminin tasarım dilini yansıtmaktadır.

Kars, son yıllarda rağbet gören (Turistik) Doğu Ekspresi ulaşım hizmeti ile dikkat çeken bir şehir haline gelmiştir. Osmanlı ve harp tarihine olan ilgi şehirde yeni bir müze kurulmasını gerektirmiş olmalıdır. Bu amaçla 19. yy sonunda tabya olarak kullanılan yapı "Kafkas Cephesi Harp Tarihi Müzesi"ne dönüştürülmüştür. Bu durum, Kars Müzesi'nde olumsuz bir etki oluşturmuştur. Daha önce müzenin bahçesinde Kazım Karabekir Paşa'ya Ruslar tarafından hediye edilmiş "Beyaz Vagon" artık yeni müzenin bahçesindedir. Bu durum, Kars Müzesi'ni önemli eserlerden birinden mahrum etmiştir. Şehir merkezinin dışında konumlanışı, ziyaretçilerin ve turistlerin ilgi değişikliği, eserlerinin başka müzelere aktarılması ile tur firmalarının programında yer almayan Kars-Arkeoloji ve Etnografya Müzesi sadece bireysel merakların ilgisin ve kaderine terk edilmiş bir izlenim uyandırmaktadır. Bu durum elbette iç mekân tasarımını, buraya verilen önemi ve korunmasını da tehdit etmektedir. Tüm bu veriler ışığında bu sempozyum kapsamında Kars-Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'ne ve iç mekânına dikkat çekmek amaçlanmıştır.

[1] https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/kars/gezilecekyer/kars-muzes

[2] http://www.karsmanset.com/haber/turkiyede-sehir-disindaki-tek-muze-kars-muzesi-

Antalya Arkeoloji Müzesi

Begüm Söyek Abay

Begüm S. Abay, 2013 yılında Yeditepe Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nden mezun olduktan sonra aynı yıl Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Yapı Bilgisi Programı'nda yüksek lisansa başlamış, 2015 yılında mezun olmuştur. Yüksek lisansı boyunca ve sonrasında çeşitli mimarlık ofislerinde çalışmış, 2016 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Yapı Bilimleri doktora programını kazanmıştır. 2016 Ekim ayında, Antalya Bilim Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaya başlamış, 2019 Haziran ayına kadar bu görevini devam ettirmiştir. Şimdilerde aynı üniversitede yarı zamanlı öğretim görevlisi olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

Serpil Ertürk

Antalya H.M.M. Bileydi Anadolu Lisesinden 2007 yılında mezun olup aynı yıl başladığı Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Lisans Eğitimini 2012 yılında tamamlamasının ardından İstanbul'da mimari tasarım ve danışmanlık hizmeti veren çeşitli ofislerde deneyim kazandı. Ardından, Maslak ve Dolapdere gibi merkezi iş alanı bölgelerinde yüksek metrekareli ofis şantiyesinde İnce İşler Şefi olarak görev aldı. Eş zamanlı olarak, bir kısmını Erasmus programı ile Almanya Fachhochschule Duesseldorf'ta yürüttüğü Yapı Fiziği Yüksek Lisans Programını 2016 yılında başarı ile tamamladı. Erasmus programı sürecinde Peinelt & Partners Arkitekten and Kappel Gründstück ofislerinde stajyer olarak çalıştı. Mesleki pratik ve deneyimlerini, öğretim ve çalışma hayatı boyunca çeşitli seminer, eğitim ve workshoplar aracılığı ile destekledi. Bugün ise 2017 yılında başladığı Yıldız Teknik Üniversitesi Bina Araştırma ve Planlama Doktora öğrenimini sürdürmektedir. 2016 yılından itibaren de Antalya Bilim Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde Araştırma Görevlisi olarak akademik çalışmalarına devam etmektedir.

Özet

Antalya'da müzecilik, 1922'de Alaeddin Cami'nin, 1937'de Yivli Minare Camii'nin müze olarak kullanılmasıyla başlamıştır. Pergede çıkarılan heykeller ve lahitlerin bugünkü müze alanına taşınmasıyla Antalya Müzesinin temelleri atılmış, 1964'te Bayındırlık Bakanlığınca açılan yarışmada birincilik kazanan Tekeli, Sisa ve Hepgüler'in projesi uygulanmıştır. Yapımına 1965'te başlanarak 1971'de tamamlanan bina 1972'de açılmıştır. 1982'de geçici süreliğine kapatılarak, tamamen tadilattan geçirilmiştir. 1985'te yeniden açılmıştır. 1988'de "Avrupa Konseyi Özel Ödülü", 2016'da, "Mükemmellik Ödülü" almıştır. Yapı günümüzde 30000 m²'lik alan üzerinde 14 salonla, kütüphane, konferans salonu ve açık hava sergisinin olduğu bahçeye sahiptir. 1990'da Çocuk Bölümü açılarak, Türkiye'de müzelerde ilk defa çocuklara bir bölüm ayrılmıştır (Buyurgan, 2017). Yapıya giriş güneydoğu cephesinden sağlanmaktadır. Girişten algılanan kafe ve bahçe mekânlar arası görsel bağlantı sağlarken girişte ferah bir etki bırakarak iç-dış sınırlarını eritmektedir. Girişin sağ tarafı idari, konferans salonu, mağaza ve kütüphane kısmına ayrılmıştır. Sergi mekânlarına ise, sol akstan ulaşılmaktadır. Müzenin mekânsal organizasyonu, kapalı sergi salonlarının avlu etrafında kurgulanmasıyla kronolojik dizime olanak sağlarken, kapalı alanlar kendi içinde küçük turlarla ana akstan ayrılarak gezilebilmektedir. Bitişik mekân düzeniyle oluşturulan salonlar, sergileme yöntemi ve eserlerin özelliklerine göre boyutlandırılmıştır (Sade, 2005). İzleyici salonlara ulaştığında sergiyi dolaşabilir, veya diğer salona direkt geçebilir. Ziyaretçilerin yönlendirilmesi ve mekâna dair bilgi edinmesi adına, salonlar birbirinden sergileme yöntemi, nişler, aydınlatma, zemin malzemesi, duvar rengiyle farklılaşmaktadır. Böylece, farklı salonlara ulaşıldığı bilgisinin ziyaretçiye verilmesi amaçlanmıştır. Eserleri ön plana çıkarmak amacıyla özellikle açık nişlerde veya büstlerle sergilenen heykellerin bulunduğu salonlarda yeşil-kırmızı kontrast renkler doygun tonlarda kullanılarak görsel algı güçlendirilmiş; heykellere fon yaratılarak vurgu sağlanmıştır. Tavandan yönlendirilmiş aydınlatma ışık-gölge kontrastıyla dokusal algıyı güçlendirmekte, heykellere dramatik bir görünüş kazandırmaktadır. Sikke gibi küçük eserler kapalı ve beyaz renkli nişlerde güçlü aydınlatmayla, sirkülasyon alanındaki mat ve koyu renk malzemeden ayrışarak odak noktası olmaktadır. Ayrıca, sergi salonları arası oturma, dinlenme-seyir amacıyla kullanılan mobilyalar oldukça sade ve yalın hatlardadır. Müze yapısının iç mekânları genel olarak değerlendirildiğinde, dolaşım şeması özgün haline göre aynen korunmaktadır. Ancak yarışma projesindeki salonların sergileme amaçlarında değişiklikler gözlenmektedir. Örneğin; İmparatorlar ve İmparatoriçeler Salonu'nda tavanın, nişlerdeki kemerlerin ve alınlıkların beyaza boyandığı, heykellerin önüne korkuluk eklendiği, orta bölümdeki heykellerin camla korumaya alındığı, sarkıt spotlu aydınlatmanın tavandaki aydınlatma havuzuna bağlı raylı spotlara dönüştürüldüğü görülmektedir. Sonuçta, salonlarda farklı malzeme ve renk kullanımı, farklılaşan aydınlatma düzeneği müzenin kullanıcıyı yönlendirme ve mekân algısında öne çıkan özelliğidir. Yapı günümüzde hala iyi durumda olup özgün formunu korumaktayken, Türkiye'de en çok ziyaret edilen müzelerden biridir.

Plastik Sanatlar

Muammer Onat'ın Modern İç Mekânlarında Mimarlık-Sanat Sentezinin Rolü: İzzet Enon Evi ve Deva Holding

Hande Tulum

Mimarlık ve Tasarım alanındaki doktora derecesini, "Art and Architecture Synthesis in Turkey: From 1950s to 1970s" başlıklı teziyle (2018) Bahçeşehir Üniversitesi'nden alan Hande Tulum, Mimarlık tarihi alanındaki yüksek lisans (2012) ve Mimarlık bölümündeki lisans (2010) derecelerini Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nden almıştır. 2016 yılında Bahçeşehir Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi'nde yarı zamanlı öğretim görevlisi olan yazar, 2018 yılından beri İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde Dr. Öğr. Üyesi olarak çalışmalarına devam etmektedir. Çalışmalarında 20.yüzyıl mimarlık pratiği, mimarlık, tasarım ve sanat ilişkisi, Türkiye odaklı konut gelişimi ve apartman olgusu, Türkiye'de 1960-1980 aralığında ihmal edilmiş aktörlerin tasarım pratiği, modern mimarlık mirası (bu mirasın belgelenmesi), bellek, kentsel dönüşüm ve tasarım ve tasarım tarihi konularına eğilmektedir.

Özet

Dünya genelinde, II. Dünya Savaşı sonrasında, pek çok yapı savaş nedeniyle yıkıldığı için yapı üretim ve inşa süreci değişmiş, modern mimarlığın benimsendiği ancak eskiye oranla oldukça hızlı bir süreç söz konusu olmaya başlamıştır. Bunun sonucu olarak ise modern mimarlık pratiğinde kısmen bir standartlaşma başlamış ve bu da yapıların çoğu zaman benzer planlı, benzer cephe kurgulu olmasına neden olmuştur. Bu dönemde, Türkiye'de savaşın yıkıcı etkileri yaşanmamış ancak Türkiye'nin iç politikalarının uzantısı olarak köyden kente bir göç hareketi yaşanmaya başlamış ve artan kent nüfusunun bir sonucu olarak konut talebi artmıştır. Eş zamanlı olarak Amerika etkili modern mimarlık pratiği de ülkemizde yaygınlaşmaya başlamış ve hızlı bir inşa süreci söz konusu olmaya başlamıştır. Bu süreçle birlikte, diğer ülkelerde olduğu gibi, Türkiye'de de hem cephe hem plan bağlamında benzer yapılar artmış ve mimarlıkta kimlik-kimliksizleşme konusu gündeme gelmiştir. Bu yüzden hem dünyada hem de Türkiye'de pek çok örnekte, mimarlar ve sanatçılar işbirliği yapmıştır. Mimarlar, modern mimarlığın benimsendiği yapılara çoğu zaman ihtiyaç duyulan estetik katkıyı eklemlemek ile kimlik ve kimi zaman da yerel bir etki yaratmak için sanatçılarla birlikte çalışmıştır. Türkiye'de de bu fikir (mimarlık-sanat sentezi) 1950-1980 yılları arasında, hem kamusal yapılarda hem de konutlarda, cephe ve iç mekânlarda mimar ve sanatçılar tarafından ele alınmıştır.

Bu yazı kapsamında mimarlık-sanat sentezinin etkisinin görüldüğü, Muammer Onat'ın tasarladığı ve 1970'lere tarihlenen İzzet Enon Evi ve Deva Holding yapıları iç mekânları vurgulanacaktır. İlk örnekte, mimar, heykelsi, modernist bir merdiven tasarlamış ve bu metal öğe ile katları birbirine bağlamıştır. Onat'ın işbirliği yaptığı sanatçı, duvar panosu ve şömine tasarlamıştır. Günümüze ulaşmayan yapının iç mekânları, hem sanatçı işleri hem de mimarın tasarladığı öğeler bağlamında önemlidir. İkinci örnek; Deva Holding'te, mimar, sanatçı Jale Yılmabaşar ile tasarım sürecinin başından itibaren iş birliği yapmıştır. Burada mimar, sanatçıyla her detayı birlikte tasarlamayı amaçlamış ve "Gesamtkunstwerk (bütüncül tasarım anlayışı)" konseptini benimsemiştir. Mimarın tasarladığı sabit mobilyalar, tavandaki ve pencerelerdeki kayıtlar, Yılmabaşar'ın duvar panosuyla birlikte rasyonel bir düzeni takip etmiş ve iç mekânı tamamlanmış bir prizmaya dönüştürmüştür. Bu örnek tüm detayların incelikle tasarlanması ve oluşturulan estetik düzen bağlamında önemlidir. Bu çalışmada, günümüzde pek bilinmeyen bu modern iç mekân örneklerin incelenmesi ve mimarlık ve sanat sentezinin vurgulanması amaçlanmaktadır.

Tasarımda Disiplinler-Arası Hareketlenmeler ve Modern Mesken

Derya Uzal

İTÜ İç Mimarlık Bölümü'nden 2011, Mimarlık Bölümü'nden 2013 yılında mezun oldu. 2014 yılında Barselona'da EMBT | Enric Miralles – Benedetta Tagliabue | Arquitectes Associats ofisi ve vakfında çeşitli sergi ve mimari projelerde çalışan Uzal, 2018 itibariyle, İTÜ Mimari Tasarım Doktora programında, doktora öğrencisi ve MEF Üniversitesi İç Mimarlık Bölümünde Araştırma Görevlisidir.

Özet

1945 sonrası, Avrupa'da eğitim almış sanatçıların, plastik sanatlar dalında uygulama sahalarını genişletip, kendilerini özgürce ifade edebildiği ortamlar yaratmasına imkan verdiği gözükmektedir. Türkiye coğrafyasında da bu gelişimler aktif olarak takip edilip uygulanmıştır. Bu bağlamda, İkinci Dünya Savaşı'nı takiben ortaya çıkan modern tasarım düşüncesinin oluşumundan, düşünce ve uygulamada salt mimarlar sorumlu değildir. Tasarlanan, nesnenin dışında, işveren, sanatçı ve mimarın daha önce bir araya gelemediği bir alanın da tasarımıdır. Adı geçen (yeni) aktörler, 'bir soyut' anlayış çerçevesinde, sanatın bir düşünce olarak genleşerek, mekân sınırlarına dayanan biraradalıkların ortaya çıkmasına önayak olur. Mekân, mimar olmayanlar tarafından parçalara bölünür. Mekânın üretimi bir ideoloji olarak, sanatçıda, mimarda ve okulda yeni işbirliklerinin oluşmasını sağlar. Murray Silverstein ve Max Jacobson[1] 'ın "gizli ajanda" olarak ele aldığı, mekâna sosyal-fiziksel formunu veren ve onu toplumun geri kalanına bağlayan, kabul edilen ilişkiler sistem teorisini destekler. Yalnız bu iş birlikleri, mimarların kendine yeni alan bulmasına kadar uzanan kısa bir dönemde karşımıza çıkar. Ahrentzen[2]'e göre mimarlar, bu işbirliklerini açıklamakta, kendi otoritelerinin sarsılacağını öngörerek çekinirler.

1948 yılında, Emin Onat'ın Ercüment Kalmık'ı "Resim" dersi vermek üzere Teknik Üniversite'ye daveti, Avrupa merkezli modern anlayışın, mimarlığın eğitim ve pratik alanına kasıtlı bir sızmanın erken örneklerinden biri olarak karşımıza çıkar. 20'ler itibari ile sanatın, zanaat ile yakınlaşması ve iki alanda da yarattığı devrimsel ideoloji ve uygulama alanları, mimarlığı da etkisi altına alır. Ercümen Kalmık, 1965'te Arkitekt[3]'te yayınlanan metinde, İstanbul Teknik Üniversitesi'nde "Renk ve Şekil Kompozisyonu" dersinde, dersin öğrencilere kazandıracağı imkanları şu şekilde anlatır: Mimarlığın diğer plastik sanatlarla ilişkisini kurabilmesi, plastik bir görüş ve zevke ulaşabilmesi. Türkiye'de modern düşüncenin mimarlığın içine sızmasında, aktif olarak iş üreten sanatçıların mimarlık fakültesindeki faaliyetlerinin önemli bir rolü bulunmaktadır. Özellikle iki alanın birlikteliği (modern) mesken meselesinin yeniden düşünülmesine sebep olur.

Bu kapsamda araştırma, "gizli ajandayı" pratik ve eğitim alanındaki açılımlarını aktörler ve faaliyetlerini ortaya koyarak, örnekler üzerinden analiz ederek, yeni mekân anlayışının oluşma biçimlerine odaklanır.

[1] Silverstein, Murray, and Max Jacobson.. "Restructuring the Hidden Program: Toward an Architecture of Social Change." In Programming the Built Environment, 1985, ed. Wolfgang F. E. Preiser. New York: Van Nostrand Reinhold.

[2] Ahrentzen, Sherry. "The Space between the Studs: Feminism and Architecture." Signs, sayı. 29, no. 1, 2003, s. 179-206. JSTOR, doi:10.1086/375675.

[3] Kalmık, Ercüment."Renk Şekil ve Kompozisyonu. " Arkitekt, sayı, 318, no.1, 1965, s.17.

Konut

1920'lerin Ankara'sının Yeni Konutlarında Mekânsal Dönüşüm

Deniz Avcı Hosanlı

Deniz Avcı Hosanlı 2009 yılında Başkent Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı (tam burslu) Bölümü'nden bölüm ikinciliği ile mezun olmuştur. Yüksek lisansına ODTÜ Mimarlık Bölümü, Restorasyon (Kültürel Mirası Koruma) Anabilim dalıyla devam etmiş olup, doktorasını 2018 yılında ODTÜ Mimarlık Bölümü, Mimarlık Tarihi Anabilim dalında tamamlamıştır. Çeşitli restorasyon, mimarlık ve iç mimari projelerinde çalışmış olan Avcı Hosanlı, 2018'den beri Bilkent Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde yarı-zamanlı öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır.

Özet

Cumhuriyet'in ilk yılları, Ankara'nın küçük bir Osmanlı kentinden yeni Cumhuriyet rejiminin başkenti haline dönüşmesine ve kentte yeni yapılı bir çağdaş kimlik oluşturma çabalarına tanık olmuştur. Yeni Cumhuriyet rejimi tarafından getirilen değişiklikler, modern Cumhuriyet insanı ile ailesini ve dönemin sosyal yapısını temsil edecek şekilde, şehir sakinlerinin günlük hayatlarını, konut kullanımlarını ve dolayısıyla konut üretimini değiştirmiştir. Bu dönüşüm teknik ve mekânsal odaklı gerçekleşmiş olup, geleneksel/tarihsel cepheler arkasına, dönemin "ulusal" stilinin arkasına gizlenmiştir. Bir dönemin konutları üzerinden yapılan mekânsal çalışmalar, o dönemin sosyal strüktürü, bireylerin davranış biçimleri, toplumda ve ev içindeki rolleri hakkında bilgiler vermektedir. Bu çalışmanın amacı, Ankara'da 1920'li yıllarda üretilen konutların mekânsal dönüşümünü incelerken, mekân kurgusunun ve kullanımının değişen aile yapısına ve sosyal hayata nasıl cevap verdiğini tartışmaktır. Bu hedefle Ankara'da üretilen konutların tüm iç mekânları, dönüşen plan düzenleri ve kullanım şemaları incelenmekte, "tanımlı" mekânları, servis mekânları ve "sabit" (in-situ) mobilya kullanımları üzerinden analiz yapılmakta ve dönemin ideolojilerine göre yeni(den) tanımlanan "sosyalleşme" ve "mahremiyet" kavramları üzerine tartışılmaktadır. Bu inceleme, Ankara'da 1920'li yıllarda dönemin teknik ve mekânsal yeniliklerine göre inşa edilen belgelenmiş 126 konut ve bunların arasından planları derlenmiş olan 33 konut üzerinden yapılan çalışmanın analiz sonuçlarına dayandırılmış olup, değerlendirmeler bu dökümden seçilen temsili örnekler üzerinden yapılacaktır.

Burgazada’da Brütalist Bir Konut Yapısı: Kamhi-Grünberg İkiz Villası

İdil Erkol Bingöl

1981 yılında İstanbul’da doğdu. Orta ve lise öğrenimini 1999'da İstanbul Lisesi'nde tamamladı. Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde lisans eğitimini tamamlayan Bingöl, 2006 yılına kadar Arkitera Mimarlık Merkezi’nde editör ve proje yürütücüsü olarak çalıştı. 2006-2009 yılları arasında İstanbul Teknik Üniversitesi’nde mimarlık tarihi alanında “Utarit İzgi ve Türkiye’de Modern Mimarlık” başlıklı teziyle yüksek lisans eğitimini tamamladı. 2009-2013 yılları arasında Betonart mimarlık dergisinde ve Kolokyum.com mimarlık portalında editörlük görevini yürüttü. 2016’da İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Tarihi Doktora Programı’nda “Türkiye’de Modernizmin Revizyonları (1960-1980)” başlıklı doktora tezini tamamlamıştır. 2006 yılından beri çalıştığı İstanbul Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi’nde halen üçüncü yıl tasarım stüdyosu yürütmekte, modern mimarlık ve kent tarihi üzerine lisans ve yüksek lisans dersleri vermektedir. Araştırmalarını modern mimarlık tarihi ve kuramı ile yerel modernlikler üzerine yoğunlaştırmıştır.

Özet

Bu bildiride, 1968 yılında Utarit İzgi tarafından tasarlanan Kamhi-Grünberg İkiz Villası'nın mekân kurgusu, strüktürü, biçim dili ve malzeme kullanımı irdelenmiş, inşa edildiği dönemde yapıyı ayrıcalıklı kılan özellikleri ve zaman içindeki değişimi detaylı olarak aktarılmaya çalışılmıştır.

Kamhi-Grünberg İkiz Villası, Brütalizm'in en parlak dönemi olarak nitelendirilebilecek 1960'lı yılların sonunda inşa edilmiştir. 1960'lar, Türkiye'de hem dış faktörler hem de iç dinamikler nedeniyle, çok yönlü bir değişim sürecine işaret eder. Bu dönemde, yapı teknolojilerindeki gelişmeler ve malzeme çeşitliliğinin artması gibi faktörler mimari yaklaşımlardaki çeşitliliğe katkı sağlamıştır. Yeni yapı teknolojilerinin olanaklarını kullanarak tasarlamak dönemin temel tasarım motivasyonlarından biri olmuştur. Brütalist bir biçim diline sahip Kamhi-Grünberg İkiz Villası'nın tasarımında yeni yapı teknolojilerinin ve malzemelerinin kullanılması tasarımın önemli bir unsurudur. Yapının mimarı Utarit İzgi, titiz detay çözümleri ile bilinen bir mimardır. İzgi'nin yapılarının büyük bölümü, Türkiye'de daha önce üretimi denenmemiş detaylara getirilen çözüm önerileridir. Bu yapının farklı bölümlerinde, mimara has detay çözümlerine rastlanır.

Beyaz çimentonun kullanıldığı betonarme strüktür, çelik çatı ve geniş cam yüzeylere ahşap kafesler eşlik eder. Yapıyı oluşturan tüm bileşenler cephelerde ve iç mekânlarda görünür kılınmıştır. Yapı, aynı çatı altında iki bağımsız birim olarak tasarlanmıştır. Mimari kurgu, üç temel boşluk üzerine kuruludur. Bu temel boşluklardan ilki, iki bağımsız birimi ayıran avludur. Birbirinden avlu ile ayrılan birimler, deniz-bahçe bağlantısı kuran galeri boşluklarının etrafında kurgulanmıştır. Yapının temel tasarım kriterlerinden bir diğeri, mekân kurgusunda iç-dış bütünlüğünün sağlanmasıdır. İç mekân-bahçe bağlantısı, geniş cam yüzeylerin kullanılması ve çok kanallı sürme alüminyum doğramaların bütünüyle açılmasıyla kurulmuştur. Bu bütünlüğün kesintisiz devam etmesine olanak tanıyacak bir taşıyıcı sistem oluşturulmuştur. Terastaki kolonlar mümkün olduğunca narin tutulmuş, terası örten saçaklar çelik askılarla taşıtılmış, böylece iç mekân, teras ve bahçe arasında güçlü bir ilişki kurulmuştur.

Çalışmada, yapının tasarlandığı dönemdeki mekânsal nitelikleri incelenirken, yapının mevcut durumuna ve özellikle yapının iç mekânlarında yapılan bir dizi değişikliğe de yer verilecektir. Bu karşılaştırmayı mümkün kılan, Salt Araştırma Mimarlık ve Tasarım Arşivi'nin düzenlediği etkinlikler çerçevesinde, 2018 yılında gerçekleştirilen inceleme gezisidir. Bu gezi sırasında kaydedilen görsel malzeme ile, yapının orijinal hali ve inşa edildikten tam elli yıl sonraki durumu arasındaki farklılıklar irdelenmiştir.

Kamusal ve Özel Alan Sınırında Bir İç Mekân: Apartman Giriş Holleri

Efsun Ekenyazıcı Güney

Ekenyazıcı Güney, doktora (2013), yüksek lisans (2005) ve lisans (2002) derecelerini Yıldız Teknik Üniversitesi'nden almıştır. 2006 yılında Bahçeşehir Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi'nde araştırma görevlisi olarak göreve başlamıştır. 2013 yılından bu yana aynı fakültenin İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde Dr.Öğr.Üyesi olarak görev yapmaktadır. Çalışmalarında ağırlıklı olarak barınma ve konut olgularına, apartman tipolojisine, bellek, kimlik, kentsel dönüşüm, yeniden işlevlendirme, mimari miras ve tasarım eğitimi konularına eğilmektedir.

Özet

Türkiye'de modern mimarlık, kamusal yapılarda olduğu kadar sivil mimarlık örneklerinde yani apartman yapılarında da temsil edilir. Özellikle 1960-1980 arasına tarihlenen kimi apartman yapılarının giriş holleri bu bağlamda oldukça dikkat çekici örnekler sunmaktadır. Apartmana ait bu ara mekân, kimi zaman dışarıdan da gözlemlenebilir bir alan olarak tasarlanır ve bu tür örneklerde tasarımcının iç mekân kurgusuna dair ipuçları taşır. Giriş holleri, mahrem değildir çünkü gözlemlenebilecek kadar açıktır ancak tam anlamıyla kamusal da değildir çünkü deneyimlenme şansı nadirdir. Ayrıca apartmandaki diğer mekânlar, yani daireler, mahremiyet taşıdıklarından gözlemlenemez olurken giriş holleri hem mahrem olan özel alanın hem de kamusal alanın ara kesitine yerleşir. Dolayısıyla, bu mekânlar apartman sakinleri için sokak (kamusal olan) ile ev (özel olan) arasında bir geçiş alanı olarak tanımlanabilir.

Kamusal-özel ara kesitindeki bu mekânları ele alan tasarımcıların bir kısmı bu giriş hollerinin kısmi kamusallığından etkilenmiş ve bu alanları adeta (apartman cephesinde olduğu gibi) birer prestij nesnesi olarak (hem mimar hem de kullanıcı için) kurgulamıştır. Böylece özellikle varlıklı kesimlere ait modern apartman yapılarının giriş holleri çoğunlukla ferah, aydınlık ve dikkat çekici olarak tasarlanmıştır. Bu tür özel giriş holleri sayesinde apartman daha ilgi uyandırıcı ve akılda kalıcı bir hale gelmiştir.

Bu tür örneklere referans olabilecek apartmanların giriş holleri incelendiğinde, genellikle heykelsi merdivenler, yuvarlak kolonlar, farklı döşeme kaplamaları, zarif aydınlatma elemanları ve parapetler ile mimarlık-sanat sentezini örnekleyen duvar panoları gibi çeşitli mimari ve mekânsal elemanlardan oluşan bir mekânsal kurguya sahip olduğu görülür. Öte yandan, bu durumun mimar ve sanatçı (panoların ve çeşitli nesnelerin tasarımcısı) için bir tür görünürlük ve portfolyo sağladığı da düşünülebilir.

Bu çalışma, kentsel dönüşüm ardından yıkılma riskiyle karşı karşıya olan Kadıköy'deki modern apartman örneklerini (1960-1980) belgelemeyi amaçlayan bir çalışmanın yeni bir kolu olarak ortaya çıkmıştır. Literatür incelendiğinde apartmanların iç mekânları konusunda yapılan çalışmaların kısıtlı olduğu görülmektedir. Pınar Sezginalp'in Moda bölgesindeki konutların dönüşümünü (1930-1970) apartmanların iç mekânları (holler ve daireler) bağlamında ele aldığı tezi, Umut Şumnu'nun Ankara'daki konut ve barınma kültürünü örneklediği çalışmaları bu konudaki önemli istisnalardandır. 1960-1980 yılları arası İstanbul'daki apartman olgusu iç mekân bağlamında henüz pek çalışılmamış olduğundan yazı kapsamında bu dönem ele alınmış ve Kadıköy'de giriş hollerinde, bahsi geçen elemanlara rastlanan Fatma Karaca Apartmanı, Şen Apartmanı, Prenses Palas, Marmara Apartmanı gibi örnekler incelenerek iç mekân kurgularındaki çeşitlilik belgelenmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak bu çalışmanın iç mimarlık tarih yazımına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Erken Cumhuriyet Dönemi Konutlarında "Gesamtkunstwerk" Anlayışının Yansımaları:
Aptullah Ziya Kozanoğlu'nun Konut Projeleri Üzerinden Bir İnceleme

Diğdem Angın

1988 yılında İstanbul'da doğdu. 2011 yılında İTÜ Mimarlık Fakültesi Mimarlık bölümünden mezun oldu. 2017 yılında yüksek lisansını Doç. Dr. Gül Cephanecigil danışmanlığında Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Ortamında Aptullah Ziya Kozanoğlu teziyle tamamladı. İstanbul'da çeşitli mimarlık ofislerinde çalışmanın yanı sıra, SALT Araştırma'da Çinici Arşivi'nde proje asistanlığı yaptı. Halen Antalya'da serbest mimarlık yapmakta, araştırmalarına akademi dışında devam etmektedir.

Özet

Erken Cumhuriyet dönemi mimarlık üslubu, 1920'lerin sonlarına doğru "modern mimari" lehine değişmiş, dönemin Türk mimarları da bu çizgide üretim yapmışlardır. Kamusal projelerdeki yabancı mimar baskınlığı, yerli mimarları daha ziyade konut tasarımlarına yöneltmiş ve dönemin tek mimarlık yayını Mimar/Arkitekt'te bu alandaki eserler sıkça yer almıştır. Mimarın sadece bina kabuğuyla değil, yapının içiyle de ve her yönüyle ilgilenen kişi olduğu yönünde yapılan yeni "Mimar" tanımının yerleşmeye başladığı bu dönemde Türk mimarlar da Bauhaus'la tekrar gündeme gelen gesamtkunstwerk yani "tümel sanat yapıtı" anlayışından etkilenmiş görünmektedir.

Dönemin mimarları meslek sınırlarını genişleten ve bir anlamda konut üzerinden çağdaşlaşma projesine katkıda bulunmalarına olanak veren bu yaklaşımı sahiplenmelerine rağmen, dönemin inşaat ortamının şartları, inşaat sanayiinin yetersizliği, kısıtlı bütçe, bireyin mahrem alanı olan ev içi tasarımına müdahalenin güçlüğü gibi sebeplerle teoride ortaya koydukları bu anlayışı pratikte uygulamakta güçlük çektikleri görülmektedir. Arkitekt'te 1931-1938 yılları arasında yer alan uygulanmış ya da uygulanmamış projelerde, çekici yapı kütlelerine karşın, iç mekân konusunda genel olarak daha suskun bir tavır izlenebilmektedir.

Aptullah Ziya Kozanoğlu (1906-1966), sekiz yıl gibi çok kısa bir süre mimarlık alanında üretim yapmasına rağmen, Arkitekt dergisinin kurucularından birisi olması sebebiyle mimarlık hakkında düşüncelerini ve tasarım anlayışını sıklıkla paylaşma olanağına sahip olmuş ve mimarlık yazınına önemli katkılarda bulunmuştur. Az sayıdaki tasarımları içinde çoğunluğa sahip olan konut tasarımları ise tasarım yaklaşımı itibariyle özellikle ön plana çıkmaktadır. Konut projelerinde 'bütüncül sanat' yapıtı anlayışını açık bir şekilde sahiplenip uygulaması ve bunu didaktik bir şekilde proje metinlerinde dile getirmesiyle bu alanda ön plana çıkmaktadır.

Bu çalışmada, Kozanoğlu'nun konut projelerindeki “medenileştirici misyonu”[1], “toplum mühendisliği vasfı”[2] tartışmaları derinleştirilmeyecektir. Arkitekt'te 1931-38 yılları arasında yayınlanmış konut projeleri arasından, iç mekân konusunda öne çıkan Sedad Hakkı Eldem, Seyfi Arkan, Zeki Sayar, Abidin Mortaş gibi mimarların gesamtkunstwerk anlayışından etkilenerek ne söyledikleri ve nasıl söyledikleri ve bunu projelerine ne kadar yansıttıkları üzerinden dönemin iç mekân temsilinin genel çerçevesi çizilmeye çalışılacaktır. Bu tablo içinde Aptullah Ziya'nın seçilen üç konut projesinin öne çıkan vasıfları değerlendirilecektir.

[1] Bozdoğan, S. (2012), Modernizm ve Ulusun İnşası, Erken Cumhuriyet Türkiyesi'nde Mimari Kültür, çev.T. Birkan. İstanbul: Metis Yayınları.
[2] Fındıklı, E. B. (2016). “Düşsel Coğrafyalardan Toplumsal Mühendislik Projelerine: Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun Mimarlık Metinlerinde Köy ve Kent”, Tarih Okulu Dergisi, s. XXV, 2016, ss. 475-506.

Modern Bir Yapma Biçimi:
Saydamlık ve İç-Dış Mekân Sınırlarının Muğlaklaşması

Gözde İrem Cebir Meral

Lisans derecesini 2012 yılında bölüm ikincisi olarak Maltepe Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nden almıştır. Yüksek lisans eğitimini 2017 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Mimari Tasarım Bölümü'nde "Planlı ve Plansız Konut Dokularının Arakesitindeki Mekânsal ve Sosyal Etkileşimin İrdelenmesi: Maltepe Örneği " başlıklı tez çalışması ile tamamlamıştır. 2017 yılından beri eğitimine İstanbul Teknik Üniversitesi Mimari Tasarım Doktora Programı'nda devam etmekte, mimari ve kentsel tasarım alanında çalışmalarını sürdürmektedir. Çevre-davranış ilişkileri, mekânsal kalite, mekânsal ve sosyal sınırlar ve ekoköyler üzerine odaklanan çeşitli ulusal-uluslararası yayınları bulunmaktadır.

Kerem Meral

Lisans derecesini 2012 yılında Maltepe Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nden almıştır. Yüksek lisans eğitimini 2017 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Tezsiz programında tamamlamıştır. 2012 yılından beri mesleki yaşantısını sürdüren mimar; saha mimarı, proje mimarı, tasarım ekibi sorumlusu gibi farklı konumlarda çalışmıştır. Günümüzde oluşturduğu atölye içerisinde, mimari ve kentsel alanda üretimlerini sürdürmektedir.

Özet

Türkiye'de modern dönemdeki konut üretimi incelendiğinde, cam yüzeylerin, yapının iç ve dışı arasındaki ilişkisini yeniden değerlendirerek, iç-dış ilişkisine farklı bir boyut getirdiği görülmektedir. Yapının çevresiyle daha fazla iletişim/etkileşim kurmasını sağlayan cam; oluşturduğu saydamlıkla iç ve dış arasındaki ilişkiyi muğlaklaştırarak, yeniden biçimlendirmektedir. Ortaya çıkan saydamlık aracılığıyla iç ve dış mekânın birbirine karışması ve süreklilik sağlanması söz konusudur.

Türkiye konut üretimine oldukça fazla ürün vermiş olan Utarit İzgi; ülkedeki modern dönem mimarlığı açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu kapsamda çalışmanın ana çıkış noktası, Utarit İzgi mimarlığındaki konut üretiminin iç-dış mekân ilişkisine getirdiği yeni açılımları irdelemektir. Arşiv çalışmaları ve yerinde gözlem teknikleri aracılığıyla toplanan veriler üzerinden değerlendirme yapılan çalışmanın amacı; modern dönem Utarit İzgi konutları aracılığıyla iç-dış mekân ilişkisini sorgulayarak, cam malzemesinin kullanımı ile iç mekânda ortaya çıkan saydamlığın olanaklarının sorgulanması ve günümüzdeki kullanımı için yeniden düşünme imkanı oluşturulmasıdır.

Araştırma, mimarın 1956-1970 yılları arasında inşa ettiği ilk dönem konut örnekleri üzerine yoğunlaşmaktadır. 1959 yılında tasarladığı iki konut örneği; Haluk Şaman ve Muammer Arıtan Villası, 1964 yılında yaptığı Adnan Kunt Villası, 1968 yılında gerçekleştirdiği Kamhi–Grünberg Villaları bu çalışma kapsamında ele alınan konut örnekleridir. Türkiye'de modern mimarlığın nitelikli örnekleri arasında sayılabilecek bu villalar, mimarın öne çıkan ilk dönem yapılarındandır.

Örnek olarak ele alınan projelere bakıldığında; Villa Arıtan Projesi'nde zemin kattaki bahçenin üst kata taşınması ile oturma ve yemek odalarında da bahçe havası hissedilmiştir. Ara bir bahçe ile iki farklı konutun birbirine bağlandığı Villa Şaman Projesi'nde, geniş cam yüzeylerle bahçe yaşam alanına dahil edilmiştir. İlk hafif konstrüksiyonlu konut yapılarından birisi olan Adnan Kunt Yalısı'nda yaşam alanında yer alan geniş cam yüzeyler ile bahçe bağlantısı sağlanmıştır. Kamhi – Grünberg Villası'nda ise tasarlanan bahçe ve su öğesinin etkisi iç mekâna yansımaktadır.

İzgi; bahsi geçen bu yapılarında geniş cam yüzeyler kullanarak oluşturduğu saydamlıkla, dış mekânı iç mekânın bir devamı haline getirerek; bahçe, peyzaj, manzara gibi doğal ortamın yapının içerisine taşınmasını sağlamıştır. İç ve dış mekânın başlangıç ve bitiş sınırlarının muğlaklaşmasıyla mekânların bütünleşmesi, geçirgen bir durumun ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu durum kullanıcının fiziksel çevredeki konumunu anlamasını sağlarken, görsel deneyimini de zenginleştirmektedir. Ayrıca iç ve dış ilişkisinin yeniden kurulması; kullanıcın yer ile olan bağını güçlendirerek, kullanıcı-yapı arasındaki ilişkiyi yeniden tariflemektedir.

"Evlerimizde Nasıl Yaşayacağız" Erken Cumhuriyet Döneminde İdealize Edilen Evi Ve İçindeki Yaşamı Tasarlamak

Ayşe Derin Öncel

Doç. Dr., M.S.G.S.Ü. Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Bina Bilgisi Anabilim Dalı, Mekân Organizasyonu ve Donatımı Bilim Dalı'nda 1992 yılından bu yana öğretim üyesidir. 1989'da Mimarlık Lisans programını 1992 yılında İç Mimarlık Yüksek Lisans Programını aynı kurumda tamamlamıştır. 2002 yılında Université Paris 8 Fransa'da Projet Architectural et Urbain - Mimari ve Kentsel Proje doktora programını bitirmiştir. Mekân Organizasyonu ve Donatımı, Temel Tasarım ve Mimari Proje atölyelerinde eğitim vermektedir. Ayrıca mobilya tarihi ile serbest çizim ve perspektif kroki seçmeli dersleri, konut tipolojisi ve kent morfolojisi, mekân kavramına ölçekler arası bakış konularında lisansüstü dersleri bulunmaktadır. Yüksek lisans projesi yürütmektedir. İstanbul kent morfolojisi, Türkiye'de 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyılda konut tipolojisi, Galata bölgesi kent tarihi ve konut tipleri, Beyoğlu bölgesi pasaj yapıları, apartmanlar, bahçeli evler, gecekondular, kapalı siteler, mobilya, konularında çalışmaları, bilimsel araştırmaları, çalıştay ve ulusal-uluslararası sunumları, yayınları bulunmaktadır. 2015 - 2019 yılları arasında MSGSÜ Mimar Sinan Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü yapmıştır.

Özet

Yaşam biçiminin yansıdığı en temel mekân olan ev[1] konusu *erken Cumhuriyet* döneminden itibaren daha önce pek olmadığı kadar idealize ediliyor, mimarların yayınladıkları ev projeleri için kaleme aldıkları anlatımlar bile adeta bir manifesto niteliği taşıyordu. Hiç kuşku yok ki geç Osmanlı döneminin evlerinin içlerinde başlayan değişim süreci Cumhuriyet döneminde de devam ediyordu. Ancak eskisinden farklı olarak mimarlar, bu süreçte daha fazla aktif olma çabası içindeydiler.

Mimar Aptullah Ziya Mimar dergisinin 1931'de yayınlanan ilk sayısında "Bina İçinde Mimar" başlıklı yazıda halkın yeni yaşayış biçimine göre evlerin içlerinin nasıl düzenlenmesi gerektiğini mimari ile bir bütün içinde anlatıyordu.

Mimar Vedat Tek, " Bizim eski evlerimizin şimdiki en mükemmel saydığımız evlerimize nispeten, daha çok konforlu, kullanışlı ve nisbet kabul etmeyecek derecede artistik olduklarına şüphe yoktur" derken inşa edilmekte olan evlerin iç mekânlarına eleştirisini çok daha akılcı, konforlu ve toplumun adetlerine daha uygun olduğunu düşündüğü yeni apartman planları örnekleri vererek yapıyordu.

Mimari ideali "…sade, sağlam ve lüzumsuz ziynetten kaçınan, olduğu gibi görünmek isteyen, ve programını, ve plânını içeriden dışarıya doğru ifade eden fonksiyonel bir yapı zihniyeti" olarak tanımlayan Sedat Hakkı Eldem, bu düşüncelerinin izleri 1931'de yine Mimar dergisinde "Evlerimizin İçi" yazısında özetliyordu.

Mimar dergisinin 1931-1950 yılları arası sayılarında yayınlanan ev projeleri incelendiğinde bu evlerin her birinde kendine özgü mekânsal kalitelerin bulunduğu farkediliyor. Bu çalışma mimarların kendi anlatımlarıyla bu konudaki yaklaşımlarını açığa çıkarmaya çalışırken aynı zamanda yaşam biçimlerindeki değişimlerin izlerini iç mekânlarda takip etmeyi hedefliyor.

Çalışmanın geniş kapsamı 1931 1950 arası Mimar-Arkitekt Dergisi içindeki metinleri incelemek[2] *erken Cumhuriyet* Dönemi içindeki eşikleri daha iyi anlayabilmektir. Bu çalışmada ise 1931-32 yıllarına odaklanan bir bakış oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Sonuç olarak Mimar-Arkitekt dergisi bu ilk yıllarda, "yeni" mimarinin ateşli savunucularına da bu uğurda "toplumun yaşayış biçimini ve mimari değerlerini unutanları" eleştirenlere de açıktır. Bu iki keskin eğilim arasında yaşanan geçiş ise bu iki yıl arasındaki yazılarda dahi çok belirgin olarak izlenmektedir. "Evlerimizde nasıl yaşayacağız" sorusu ise önemli bir tartışma konusu olarak ileri tarihlere aktarılmaktadır.

[1] Bu yazıda "ev" sözcüğü tüm konut tiplerini kapsayan geniş anlamıyla kullanılacaktır.

[2] Arkitekt veritabanı, 2011 yılı sonunda "Zeki Sayar ve Arkitekt" Sempozyumu ve Sergisi kapsamında açılınca hiç kuşkusuz Erken Cumhuriyet döneminin daha detaylı araştırılmasına olanak tanımıştır ve birçok araştırmaya ufuk açmıştır ve bu nedenle daha da derinlemesine araştırılmaya ve bu çalışmalardan sentezler oluşturmaya olanak tanımaktadır.

Asri Konutu Aydınlatmak:
Erken Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinde Yapay Aydınlatma Tasarımının Yeri Üzerine Bir İnceleme

Cansu Değirmencioğlu

2012 yılında, İstanbul Teknik Üniversitesi İç Mimarlık Bölümünden mezun oldu. Mezuniyetini takiben iki yıl mimari aydınlatma tasarımcısı olarak çalıştı. 2014-2017 yılları arasında İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Tarihi programında sürdürdüğü yüksek lisans çalışmasını, Gül Cephanecigil danışmanlığında hazırladığı "Cumhuriyet Dönemi İstanbul mimarlığında Rüknettin Güney" başlıklı tezi ile tamamladı (Cansu Özkul olarak). 2014-2018 yılları arasında Okan Üniversitesi İç Mimarlık bölümünde araştırma görevlisi olarak görev aldı. Hala bu bölümde Mekân Tasarım Tarihi ve Mobilya Tasarım Tarihi derslerini, uzaktan eğitim sistemi üzerinden yürütmektedir. 2019'da Almanya'ya yerleşerek Münih Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi bünyesinde doktora çalışmasına başladı. *Erken Cumhuriyet* dönemi Türkiye mimarlığında hijyen ve sağlık kaygılarının etkilerini incelediği tez çalışması için DAAD Doktora Bursu'na hak kazandı. Berlin'de yaşamakta ve doktora çalışmasını sürdürmektedir.

Özet

Modern mimarlık söyleminde ise aydınlatma, farklı biçimlerde ve misyonlarda karşımıza çıkar. Tasarlanmış ışığın estetik değeri ve modern bireyin görsel konforunu sağlamadaki rolü, elektrik aydınlatmasının teknolojik ilerlemeyi temsili ve dekoratif aydınlatma elemanlarının kullanımı, bir modern mimarlık okumasında yeni bağlamlar sunar. *Erken Cumhuriyet* döneminde mekânın modernleşmesi ile yapay aydınlatmanın kurduğu ilişki de bu açılardan paralellik taşır. Belirtilen dönemde henüz bağımsız, profesyonel bir alan haline gelmemiş olan aydınlatma tasarımı, mimarların ve elektrik mühendislerinin himayesinde icra edilen bir tasarım bileşenidir. Dönemin süreli yayınlarında "asri" bir evin gerekliliği olarak görülen ya da sunulan elektrik aydınlatmasının, tasarım ve tüketim kültüründe interdisipliner bir alan olduğu görülür. Mimarlar, Arkitekt dergisinde yayınlanan metinlerinde doğru aydınlatmanın önemine ve endirekt aydınlatmanın estetik ve psikolojik boyutuna dikkat çekerken, farklı süreli yayınlara verdikleri reklamlarda dönemin elektrik firmaları kaliteli ışık kaynaklarının sağlık, bütçe ve görsel konfor açısından gerekliliğine vurgu yapar. Bu konuda en besleyici kaynak ise 1920'ler ve 1930'larda yayın hayatını sürdürmüş olan *Ameli Elektrik* dergisinde yer alan metinler ve reklamlardır. Uygulanan tasarımlar ve söz konusu kaynaklar incelendiğinde, endirekt aydınlatma detayları, ışık kaynaklarının çoklu kullanımı, buzlu cam yüzeyler, Art Deco stilinde armatürler gibi dönemin çağdaş aydınlatma eğilimlerine yer verildiği görülmektedir. Bu çalışma, *erken Cumhuriyet* döneminde tartışılan "asri ev" olgusu üzerinden yapay aydınlatma tasarımının rolünü mimari ve dekoratif ölçekte analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu analizde özellikle dönemin süreli yayınlarından seçilen proje tanıtımları, mimarların kaleme aldığı metinler ve özellikle Ameli Elektrik dergisinde yer alan yazı ve ürün reklamları incelenir. Çalışmada ideal konut tartışmalarının yoğunlaştığı 1930'lu yıllara odaklanılarak, dönemin konut kültürünün dönüşümünde aydınlatma tasarımının etkisi ve rolü birbiri ile ilişkili bir biçimde ele alınmaktadır.

Edebiyat
Sinema

Geçirgen Duvarlar, Yalıtımsız Hayatlar: Bir Apartman Anlatısı Olarak Rüya Günlüğü

Fatma Damak

Fatma Damak, 2014 yılından bu yana Özyeğin Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü'nde öğretim görevlisidir. Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde doktora öğrencisi olan Damak, lisans (2011) ve yüksek lisans eğitimini (2018) de yine bu kurumda tamamlamıştır. Servet-i Fünun'dan Cihani Edebiyata: Mehmet Rauf'un Edebiyat Eleştirisi Haritası başlıklı yüksek lisans tezini yazmıştır. Çalışma alanları, Türkçe edebiyatta toplumsal cinsiyet ve cinsellik temsilleri, edebiyat eleştirisi tarihinin yazımı ve edebiyat eleştirisi kuramlarıdır. Akademik çalışmaları Toplum ve Bilim ve Monograf dergilerinde yayımlanmıştır.

Özet

Bu bildiri, çağdaş Türkiye edebiyatının en üretken yazarlarından biri olan Hakan Bıçakçı'nın 2003 yılında yayımlanan Rüya Günlüğü romanını, bir apartman anlatısı olarak ele alır. Apartman anlatısı çerçevesinde, romanın anlatı mekânına odaklanılarak modern bir yaşam alanı ve iç mekân olan apartman dairesinin, edebi düzlemde yeniden inşa edilme biçimini irdeler. Bunun yanı sıra apartman mimarisinin ve bu mimariye bağlı olarak gelişen apartman yaşantısının, romanın izleğindeki, anlam katmanlarındaki ve karakterizasyon kurulumundaki dönüştürücü etkisini yakın okuma tekniği ile analiz eder.

Bu doğrultuda bildiri, Rüya Günlüğü romanının anlatıcı karakteri olan Haluk'un, rüyalarında hiç tanımadığı insanlarla ilişki içinde olduğunu görmesine odaklanır. Bu rüyaları, apartman dairelerindeki yaşantının bireyin ruhsallığı üzerindeki etkisinin dışavurumu olarak değerlendirir. Anlatıcı-karakterin gördüğü rüyalar karşısında duyumsadığı tedirginliğin, kötü ses izolasyonu sebebiyle apartman dairelerindeki özel alanın parçalanmasına ve hayatların iç içe geçmesine karşı bir tepki olduğunu öne sürer. Romanda rüya ile gerçekliğin arasındaki sınırın bulanıklaşmasıyla oluşan çok-katmanlı anlam yapısının ise, apartman daireleri arasındaki geçirgenliğin ve mahremiyetin ihlalinin, kurgusal düzlemde ifade edilmek için işlevselleştirildiğini iddia eder.

1960’larda Türkiye’de Kentleşme, Modern Konut ve Domestisite: Acı Hayat Filmi İç Mekânları Üzerinden bir İnceleme

Ecem Arslanay

Ecem Arslanay, Bilkent Üniversitesi'nde İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı lisans eğitimini tamamlamadan önce Queen’s University of Belfast’ın Mimarlık bölümünde değişim öğrencisi oldu. 2013’teki mezuniyetinin ardından aynı üniversitede yüksek lisans eğitimine devam ederken Binka Ahşap için freelance iç mimari projeler üretti. 2015’te İstanbul’a taşınıp ArtNPars bünyesinde sahne tasarımcısı olarak çalıştı ve “2016 Pantene Altın Kelebek Sahnesi” gibi önemli projelere imza attı. 2016’da İstanbul Bilgi Üniversitesi’nde başladığı Mimarlık Tarihi, Teorisi ve Eleştirisi yüksek lisans programını 2019 yılında tamamladı. Aynı üniversitenin Mimarlık Fakültesi’nde üç sömestr (2017-2019) yarı zamanlı öğretim görevlisi olarak çalıştı. 2015’ten bu yana Sanatatak, Manifold.press , Art Unlimited, Design Unlimited, Calling Mag gibi çevrimiçi/basılı yayınlarda yazıyor. 2017’de Mixer ArtWriting Turkey’nin "12 Articles on Art" adlı kitabında, 2019’da Altkitap’ın öykü yarışmasındaki üçüncülük ödülüyle “Kırt Kırt” adlı öykü seçkisinde yayımlandı. 2019’da Boston Üniversitesi’nin Sanat ve Mimarlık Tarihi bölümünün çıkardığı akademik yayın olan SEQUITUR’da yer aldı. Çalışmalarına YÖK 100/2000 doktora bursuyla İzmir Demokrasi Üniversitesi Mimarlık Doktora Programı’nda devam ediyor.

Özet

Bu çalışma Metin Erksan'ın yönetmenliğini yaptığı 1962 tarihli "Acı Hayat" filmindeki konut iç mekân temsillerini kentleşme, gecekondulaşma, apartman fenomeni, domestisite, sınıf çatışması ve modernlik-geleneksellik gerilimi üzerinden incelemeyi hedefler.1960 Darbesi'nden sonra gelişen toplumsal, siyasal, iktisadi ve kültürel ortam sinemada toplumsal sorunlara teması olanaklı kılmıştır. "Acı Hayat" da, geleneksel Yeşilçam anlatısından çok uzaklaşamasa da, Türkiye'nin modernite projesinin bir parçası olan hızlı kentleşmeyi ve konut sorununu "toplumsal gerçekçi" sayılabilecek bir yaklaşımla ele alır. "Filmde bir alegori de vardı. Evlenmek: ev bulmak. Yani bir evin içine girmek demekti. Bir ev bulup içine giremedikleri için o kızla, o erkek ayrılıyorlar ve film oradan itibaren başlıyordu..." der Metin Erksan. Çiftin bitmek bilmeyen ev arayışı nedeniyle film, zengin bir mekân tipolojisi sunar. Konut odaklı bu çalışma; dönemin yeni yapılan çok katlı blok apartmanlarını, elektrik ve su tesisatı olmayan bir gecekonduyu; her bir odası başka bir aileye kiralanan, tuvaletleri ortak kullanılan dökük bir ahşap yapıyı, bakımlı ve gösterişli bir köşkü ve lüks bir modern villayı ele alır. Film, evin fetişleştirilmesi, konut-ev gerilimi, evsellikte normatif aile kurguları ve toplumsal cinsiyet meselelerini tartışmak için de çok elverişlidir.

Genişleyen Bir İç Mekân Olarak Hapishane: Burhan Sönmez'in İstanbul İstanbul'u

Çimen Günay Erkol

Çimen Günay Erkol, Özyeğin Üniversitesi'nde Dr. Öğretim Üyesi olarak çalışmaktadır. Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Bölümü'nden Yüksek Lisans (2001) ve Leiden Üniversitesi Edebiyat Çalışmaları Bölümü'nden (2008) Doktora derecelerini almıştır. Doktora araştırmasına dayanan kitabı Yaralı Erkeklikler: 1970 Sonrası Türk Edebiyatında Yalnızlık, Yabancılaşma ve Öfke (CEU Press, 2016; Türkçe çevirisi Ayizi Yayınları 2019) 1970'lerin darbe romanları hakkındadır. İlgi alanları erkeklik, tıbbi insani bilimler, edebiyat tarihi ve teorisidir.

Özet

Jeremy Bentham'ın 1785 yılında tasarlamış olduğu panoptikon, gözetleyenin görülmediği bir düzenekle mahkumların sürekli gözetlenmesine olanak sağlayan, tam olarak ne zaman gözlemlendiklerini bilemeyecekleri için mahkumlara her an izleniyormuş gibi davranmaktan başka seçenek bırakmayan bir hapishane modeliydi. Bu model, 1970'li yıllara damga vuran ünlü kuramcı ve eleştirmen Michel Foucault'dan, günümüzün popüler felsefecilerinden biri olan Byung-Chul Han'a kadar, güç ve iktidar kavramları üzerinde duran pek çok düşünür için ilham verici olmuştur. Michel Foucault, panoptikon mantığının, toplumun beden ve zihinde disiplin kurmaya çalışan çeşitli kurumlarında (hastaneler, okullar vb.) nasıl yeniden üretildiğini tartışır. Byung-Chul Han, yerkürenin tümüyle bir panoptikon haline geldiğini ifade eder ve günümüz toplumunda insanların artık gönüllü olarak gözetlenme kültürüne katıldıklarını söyler. Tartışma, 1970'lerden bugüne, bir psikolojik işkence/denetim altına alma yöntemi olarak panoptikondan, gözetlenmeye gönüllü olma esasına dayalı bir gösteri/seyir toplumunun ele almasına kaymıştır.

Edebiyatçıların mahpusluk/mahkumluğu bizzat deneyimlemeleri nedeniyle, pek çok yapıtta hapishane yaratıcı bir metafor olarak kendisini göstermektedir. Burhan Sönmez'in romanında da hücre, tüm kısıtlayıcılığına rağmen, bir direniş mekânına dönüşür. Ben bu bildiride, hapishane romanları kategorisine eklemlenirken sadece içeride yaşananları aktarmaya odaklanmayan ve ayrıksı bir şekilde, Byung-Chul Han'ın sözünü ettiği gösteri toplumuna da çeşitli eleştiriler yönelten Burhan Sönmez'in İstanbul İstanbul adlı romanını ele alacağım. Sönmez'in romanı, çok fazla "iç mekân" detayı barındırmasa da kapalı olmanın psikolojisini kavramayı kolaylaştıracak bir gerilim atmosferini başarılı bir şekilde kurmaktadır. Edebiyatçıların hapishane deneyimlerine ilişkin çeşitli görsellerle ve Burhan Sönmez'in bu romanda sorgulanabilir kıldığı iç/dış kavramsallaştırmasıyla, "iç mekân" tartışmasına edebiyattan bir katkı sunmayı umuyorum.

İçinden geçtiğimiz salgın günlerinin bir benzerinin yaşandığı geçmiş dönemlerde, bir eve sığınan ve karantinada birbirlerine hikâyeler anlatarak hayatta kalmaya çalışan insanları konu edinen Giovanni Bocaccio'nun 14.yy'da yazdığı Decameron'undan ilhamla kaleme alınan bu roman, kayıt dışı bir hapishanede gözetim altında olan ve işkence gören kişileri konu edinmektedir. Decameron gibi İstanbul İstanbul da her karakterin bir hikâye anlatması ile ilerler ve on günlük bir süreyi kapsar. Burhan Sönmez, uzun bir koridorun etrafındaki iki metrekarelik hücrelerde tutulan ve birbirlerini hayatta tutmaya çalışan bu insanları konu edinirken, hikâyelerin zamanı ve mekânları nasıl genişlettiğini de gösterir.

Foucault, Michel (2015). *Hapishanenin Doğuşu*. Çevirmen: Mehmet Ali Kılıçbay. İmge Yayınları.
Han, Byung-Chul (2018). *Şeffaflık Toplumu*. Çevirmen: Haluk Barışcan. Metis Yayınları.
Sönmez, Burhan. (2015). *İstanbul İstanbul*. İletişim Yayın

Ankara’nın Turizm Rehberlerinde ‘Edebi’ İç Mekânlar (1950-1980)

Güliz Taşdemir

Dr. Öğr. Üyesi Güliz Taşdemir Başkent Üniversitesi, GSTMF, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü’nde öğretim üyesidir. İç mimarlık ve çevre tasarımı eğitiminin ardından, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’;nde Türkiye’de Turizm Mimarisi Örneğinin Yerden Bağımsızlık, Yeniden İşlevlendirme ve Kimliksizlik Kavramları Açısından İrdelenmesi başlıklı teziyle, yüksek lisans derecesini aldı. 2018 yılında, aynı üniversitede, Kentin İç Mekânları: Ankara Belleğinde Pasajlar, (1950-1980) başlıklı teziyle doktora derecesi aldı. Kentin alternatif hikâyelerini sözlü tarih aracılığıyla çalışmakta, kimlik/anlam/bağlam ilişkilerini tartışmakta, mekân ve sosyal tarih bağlantısı üzerine araştırmalarını sürdürmektedir. Docomomo Türkiye İç Mekân Komitesi’nde yer alan Taşdemir, TOBB Ekonomi Üniversitesi’nde yarı zamanlı olarak ders vermeyi faal olarak sürdürmektedir.

Özet

Bu araştırma, edebi turizm üretimi olan turist/gezi rehberlerini alternatif bir tarih aktarım aracı olarak konusu edinir. Edebi turizm ve tarihi, bu çalışmanın kapsamına Ankara'nın gezi rehberlerini alarak, sosyo-kültürel, kentsel/mekânsal temsiliyeti ve öznel/kamu erki aktarımlı tarifi ele almaktadır. Bu temsillerde kent içi hareketlilik esastır ve türlü seyahat etme olanak/olasılıklarını arttırmayı hedefleyen kurgusal içeriği barındırmakta, iç mekâna ait bileşenleri kullanıcı, aktarıcı gözlemiyle birlikte alıcısına sunmaktadır. Araştırmanın amacı edebi mekân/özne ve tarihini gezi rehberleri, metin yazarları ve kurgusal metinleri incelemek, edebi geçmişi bir ara kesit olarak sunabilmektir.

Araştırma aracılığıyla, gündelik alışkanlıklar ve sosyo mekânsal tarih bağlantısı da metinler üzerinden irdelenebilir. Kurgusal metinlerin incelemesi, mekân ve zamansal içeriği, çok katmanlı kent dokusunun katmanlarını anlamlandırabilmek amacıyla tarih yazımı kanonunda yer etmiş olana alternatif bir 'kurgusal' anlatı sunabilir. Böylelikle de tarih kanonunda eriyen iç mekân tarihinin, evsel mekân dışındaki tarifi ile kamusal izleri çözümlenebilir.

Çalışmada domestik olanın ideolojik temsili Henri Lefebvre- Mekânın Üretimi, Kamu Erkine Ait Mekân 'Mitleri', Spiro Kostof- A History of Architecture : Settings and Rituals, kurgusal eğilimlerin mekânsal/tarihsel karşılıkları üzerinden gerçekleştirilen okuma yaşanan tasvir, Ellen Eve Frank – Literary Architecture çalışmanın teorik altyapısını oluşturur.

Çalışmanın yöntemi dört ana kaynağı değerlendirir. İki kaynak bağımsız araştırmacılar tarafından hazırlanmış, diğerleri ise devlet eliyle üretilmiştir. Buradaki anlatılar incelenmiş, iki kaynağın Çankaya ve kamu erkine ilişkin aktarımları dikkat çekici bulunmuştur. Çalışmanın yöntemine, bağlamsal sınırlarını Ankara-Çankaya mıntıkasındaki kamu erkine ait şeffaflaşan kamusal/özel alan incelemesi dahil olmuştur (Camlı Köşk). Böylece araştırmanın seçili örneği olarak kamu erkinin yaşantısını görünür kılan iç mekânları inceleyen bir örnek üzerinden domestik mekânın ideolojik temsil üzerine odaklanacaktır. Okuyucularına temel gerçeklik üzerinden ayrışan bir temsil sunma potansiyeli bulunan edebi turizm ürünleri, metnin yazarı tarafından sunulan ve alıcısı olan okuyucusuna çoğul yönlü kent imgesi, görüşü aktarabilir. Çalışmada yararlanılan ilgili yayınlar, Ankara bağlamında üretimi gerçekleştirilen ve orta yüzyıl modernizmi ile eşleşen zaman aralığına aittir. Edebi tarih aktarımına kendi dönemsel okuyucularını davet etmiştir. Böylelikle gezi rehberleri bu yönüyle de sınırsız yorumlama olasılığını barındıran mekânsal okumayı da desteklemiştir. Okuyucularına temel gerçeklik üzerinden ayrışan bir temsil sunma potansiyeli bulunan edebi turizm ürünleri, metnin yazarı tarafından sunulan ve alıcısı olan okuyucusuna çoğul yönlü kent imgesi, görüşü aktarabilmiştir. Bu araştırmanın yazarı tarafından yeniden üretilecek bilgiler bütünü, ayrışan bir bakış ile edebi tarihe/ mekâna ve öznesine kurgusal bir bakış tanımlamıştır. Çalışmanın sonucunda, araştırmacının yeniden üretimi ile değerlendirmeye sunulan arşiv çalışması, ilerleyen araştırmalar için altlık sunmuş ve çeşitlenen gezi olanaklarının mekânsal temsilini araştırmıştır.

Araştırma Yöntemleri

Modern Mekân Olgusunun Temsiliyeti ve İçselleştirilmesi: Türkiye'deki Modern İç Mekân Tarihinin Ulusal Dergi Yayıncılığı Üzerinden Okunması

Emine Görgül

Yazarın özgeçmişi 5. sayfada yer almaktadır.

Şeyma Kurtuluş

İç Mimar Şeyma Kurtuluş lisans öğrenimini 2018 yılında TOBB Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, İç Mimarlık Bölümü'nde tamamladı. Kurtuluş, 2019 yılında Scuola della Svizzera Italiana (University of Applied Sciences and Arts of Italian Switzerland)'de değişim öğrencisi olarak eğitimini sürdürdü. Halen İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İç Mimari Tasarım Anabilim Dalı; İMİAD - İç Mimarlık Uluslararası Yüksek Lisans Programında Doç.Dr. Emine Görgül yürütücülüğünde "Şizotoplum İçin Tasarım, Mimari Beğeni Kültürünün Oluşumunda Toplum-Medya Etkileşiminin Rolü" tezini hazırlamaktadır.

Özet

Endüstriyel dönemden başlayarak günümüze değin gelen, mekân kavramı ve dönemsel tezahürlerine ilişkin gelişmeleri aktaran süreli yayınların ortaya çıkışı ve modern zamanları da çerçeveleyen kesintisiz varlığı; adeta toplumun hemen her kesimine hitap edebilen akışkan ve nüfuz edebilen yapısıyla, gerek modern ideolojinin, gerekse modernist mekân üretim pratiklerinin oluşumunda ve aktarımında belirleyici rol oynar.

Özellikle 19. yüzyılın sonlarından başlayarak 20. yüzyılın sonlarına doğru, dijital yayıncılık öncesine kadar geçen bir aşırı aşkın sürede, mekân olgusuna odaklanan tasarım/iç mimarlık dekorasyon ve mimarlık dergilerinin bir iletişim ve iletim mecrası olarak geliştikleri, salt disiplinel aktarım ve iletişim ötesinde, toplumsal beğeni ve algıyı da biçimlendiren, ve meta ölçekte modernleşme ideolojilerini yaratmanın, şekillendirmenin, teşvik etmenin ve yaymanın araçları ve arayüzleri olarak çalışırlar.

Dolayısıyla, “modern mekân kuram ve pratiğinin inşası sürecinde; adeta bir ‘ideoloji makinesi’ olarak ortaya çıkan disiplinel anlamdaki süreli yayınlar ve yayımladıkları modern mekân temsillerine ait görsel ve illüstrasyonlar, bu yeni 'dergi aygıtının' militan araçları olarak ortaya çıkarken, aynı zamanda yayımlanmakta oldukları farklı kültür ve coğrafyalarda modern mekânı yeniden inşa ederler” hipotezinden hareket eden bu çalışma: evrensel ölçekte gelişmelerin ışığında, ülkemizdeki modern iç mekân kavramının ve üretimin tarihini, süreli yayınlar üzerinden irdelemeyi amaçlar.

Hâlihazırda devam etmekte olan bir araştırmadan geliştirilen bu sunumda, Türkiye’deki süreli yayınların en erken örneklerinden biri olan Arkitekt dergisi ile eş ve ardıl dönemli olan Yedigün, Yapı ve Arredamento Mimarlık gibi çeşitli dergilere odaklanarak; Türkiye’deki modern iç mekân tarihinin ulusal dergi yayıncılığı üzerinden okunacak ve modern iç mekân olgusunun temsiliyeti ve içselleştirilmesi süreçleri aktörler, söylem, dönemsel gelişmeler, temsil dili, ve iç mimarlık epistemolojisi bağlamında tartışmaya açılacaktır.

Modern Konutlarda İç Mekân Okuma Aracı Olarak Mekân Dizilimi: 1923-1980, Feneryolu Mahallesi Konutları

Büşra Meriç

Büşra Meriç, 2016 yılında Doğuş Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Mimarlık bölümünden onur derecesi ile mezun olmuştur. Dil eğitimi ve mimarlık mesleğine yoğunlaştığı iki yıllık aradan sonra 2018 yılında Özyeğin Üniversitesi, mimarlık tezli yüksek lisans programına tam burslu olarak kabul edilmiştir. Tezinde, Prof. Dr. Alper Ünlü danışmanlığında, İstanbul'daki apartman tipi konutların iç mekân konfigürasyonlarının değişimini Space Syntax tekniği ile ölçmektedir. Araştırma ilgi alanları; Space Syntax, Türkiye'de modern mimarlık, konut konularıdır.

Pınar Sezginalp

Yazarın özgeçmişi 19. sayfada yer almaktadır.

Özet

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanından sonra, “yeni ülkenin yapımı” için mimari üretimde ve şehir planlamasında öncelikle Ankara ve İstanbul’da modernleşme adımları atılmıştır. Teknolojik gelişmeler, savaş sonrası dönem ile çıkan ekonomik kriz, iç politikadaki hareketler, göç ve bunların toplum geneli ile aile yapısı özelinde doğal olarak ortaya çıkardığı değişimler nedeniyle konut tipolojilerinde ve iç mekânsal konfigürasyonlarında apaçık bir fiziksel dönüşüm söz konusudur.

Modernleşme uygulamaları ile kent dokusunda “kendimize has gelişme tekniğimiz” olarak deneysel yapılaşma süreci başlamıştır (Bozdoğan ve Akcan, 2012). 1950’ler ile birbirini takip eden sanayileşme ve nüfus artışı, İstanbul'da konut sorununu beraberinde getirmiştir. Savaş sonrası küresel ekonomik krizlerin etkisi yurtta hissedilmiş, mimarlıkta üretim yavaşlamıştır. 1960’larda ise daha yoğun bir konut ihtiyacı ortaya çıkmış, gecekondulaşmaya engel olunamamıştır. Yap-sat tekniği 1970’lerde yaygınlaşmış ve her bütçeye uygun olacak şekilde apartmanlar inşa edilmiştir (Tanyeli, 2004). Geniş ailelerin yaşadığı konaklar, tek aileli dairelerden oluşan apartmanlara dönüşmüştür.

İstanbul Kadıköy bölgesi’nin Feneryolu mahallesi yoğun bir kentsel dönüşümün gerçekleştirildiği farklı yıllardan günümüze kadar gelebilmiş çeşitli konut tiplerine hâlâ rastlanabilen bir yerleşim bölgesidir. Çalışmanın yöntemi 1930’larda tek ailelik müstakil evlerden başlayarak günümüzdeki apartman konutlarına dek ortaya çıkan iç mekân organizasyonlarının dizilimleri ölçmektir. Bu bağlamda incelenecek olan konutlar; 1923 – 1950 döneminden 3 adet tek ailenin barındığı müstakil konut, 1950 – 1960 yılları arası inşa edilmiş 4 adet apartman, ve son olarak 1960-1980 yılları arasında inşa edilmiş 4 adet apartman olacaktır. Konutun iç mekân organizasyonları ve mekânların birbirleri ile olan ilişkileri Hillier’in “gamma-analiz” tekniğiyle görselleştirilerek mekânların tarih çizgisindeki dönüşümleri analiz edilecektir. Konutların sentaktik verileri ise Syntax 2D programı ile elde edilecektir.

Çalışmanın amacı Türkiye’deki modern iç mekânları, mekânsal organizasyonları ile değerlendirip, kaybedilen ve/veya kazanılan konut bölümlerini, *erken Cumhuriyet* döneminden bugüne kadar olan tarihsel kırılma noktalarıyla olan ilişkileri ile kavramaktır. Çalışma Türkiye’de modern konutların iç mekânlarının organizasyonlarını dizilim analizleri aracılığıyla zaman içindeki dönüşümünü anlamaya katkı sağlayacaktır.

Bozdoğan, Sibel ve Esra Akcan. “Architecture under Coups d’état” in *Turkey: Modern Architectures in History*. London: Reaktion Books, 2012, s. 193.

Hillier, Bill. A Note on the Intuiting of Form; Three Issues in the Theory of Design. *Environment and Planning B: Planning and Design*,1993, Volume 2, s. 52-56.

Tanyeli, Uğur. “İstanbul’un Mimarları ve Ötekiler”. *İstanbul 1900-2000: Konutu ve Modernleşmeyi Metropolden Okumak*. İstanbul: Akın Nalça, 2004. s.1-2.

Şentürk, Nihat. ‘Yap-Sat’ Düzeni ve Yeni(!) İnşaat Sistemleri. *Mimarlık*, 1970, Yıl:8, Sayı: 4, s.44-45.

Etiler Petrol İşçileri Sitesi Özgün İç Mekânlarının Belgelenmesi

Hilal Aktur

Hilâl Aktur, 2005-2006 yıllarında T.C. Yeditepe Üniversitesi ve İstanbul Bilgi Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nde öğrenci asistanlığı yapmıştır. 2006 yılında T.C. Yeditepe Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nden mezun olmuştur. 2006-2007 yılında Bahçeşehir Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde Turizm Yapıları Yüksek Lisans Programı'ndan ders almıştır. İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Tarihi Yüksek Lisans Programı'nı Ali Saim Ülgen Arşivi Üzerinden Erken Cumhuriyet Dönemi'nin Türk Mimarisine Bakışı: Malatya Ulu Camisi Örneği başlıklı tez çalışmasıyla 2010 yılında tamamlamıştır. 2007–2008 yıllarında İstanbul Mimarlar Odası bünyesinde Prof. Dr. Afife Batur tarafından gerçekleştirilen Mimar Zeki Sayar ile ilgili çalışmada ve 2008-2009 yılında Mimarlık Vakfı bünyesinde Prof. Dr. Günhan Danışman ve Doç. Dr. Ahmet Ersoy yürütücülüğündeki Ali Saim Ülgen Arşivi dokümantasyonunda görev almıştır. 2011-2014 yıllarında Prof. Dr. Zeynep Kuban başkanlığındaki Çocukların Limyrası projesinde Resim Atölyesi'nde yürütücülüğü yapmıştır. İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Tarihi Doktora Programı'nda Prof. Dr. Aygül Ağır danışmanlığında Türk Devri Yapılarında Devşirme Malzeme (Spolia) Kullanımı: Manisa Örneği başlıklı tez çalışmasına devam etmektedir.

Özet

1959 yılında kurulan Petrol İşçileri Kooperatifi'ne ait olan Petrol İşçileri Sitesi mevziî imar planı Birleşmiş Mimarlar Ortaklığı tarafından hazırlanmış ve tasdikinden sonra bina tiplerinin projelendirilmesine ve uygulanmasına geçilmiştir. 1960 yılında Birleşmiş Mimarlar Ortaklığı ile birlikte Yüksek Mimar Emin Necip Uzmanı tarafından projelendirilmiş ve Petrol İşçileri Yapı Kooperatifi tarafından inşa edilmiştir. Etiler Petrol İşçileri Sitesi, İstanbul Zincirlikuyu-Etiler otobüs yolunun güney eteklerinde 38000 metrekarelik bir arazi üzerinde inşa edilmiş "küçük bir «yerleşme»" dir.

Arkitekt Dergisi'nin 1962 yılı üçüncü sayısında yayınlanan Petrol İş Sitesi Vaziyet Plânı yazısında yerleşimin farklı yüksekliklerde binaların bir araya gelmesiyle oluşmasının projenin ana kararlarından biri olduğu belirtilmiştir. Site 3, 4, 6 ve 11 katlı 15 farklı tip, toplam 33 betonarme bloktan oluşmaktadır. Toplam 184 daireden oluşan sitede 92, 98, 104, 120, 124, 130 metrekarelik 6 daire tipi vardır. Daireler antre, salon (oturma odası ve yemek odası), 2 veya 3 yatak odası, banyo, mutfak ve balkon mekânlarını içermektedir. 1964 yılında site ilk sakinleriyle sendika üyesi petrol işçileriyle tanışmıştır.

İnşa edildiği dönemde kent merkezi dışında kalan site günümüzde Etiler'in yoğun yapılaşması içinde yüksek ağaçlarla, kirpileri, kedileri ve köpekleriyle kent içinde kalmış nadir yeşil alanlardan biridir. Petrol İşçileri Sitesi, 1964 yılından günümüze kadar daire sahipleri tarafından çeşitli tadilatlar yapılmıştır. En sık yapılan tadilatlar, balkonların kapatılarak salonlara dahil edilmesi, ahşap doğramalar pvc ile banyo ve mutfak seramikleri, vitrifiyeleri ve mobilyaları değiştirilmiştir. Bu bildiride Petrol İş Sitesi'ndeki konut sahipleriyle yapılan görüşmeler sonucunda konutlarında ve apartmanlarda özgünlüğünü koruyan mekânların fotoğrafları çekilerek, 1960'lı yılların modern işçi konutunun iç mekân özelliklerinin ve mobilya tasarımlarının belgelenmesi amaçlanmıştır.

Bildirinin hazırlanması süreci ülkemizin içinde bulunduğu pandemi sürecine rastlamış, konutların iç mekânlarının fotoğraflarla belgelenmesi amacıyla İstanbul'a gelişim seyahat izni ve de daire sahiplerinin yaşları nedeniyle yaşanabilecek herhangi bir sağlık sorununa sebep olmamak amacıyla iptal edilmiştir. Bu nedenler dolayısıyla daha önce inceleme fırsatı bulduğum ve bu süreçte dairelerinin iç mekânlarının fotoğraflarını benimle paylaşan Ender ve Sözen Ailelerine teşekkür ederim.

1960'lı yılların modern işçi konutunun ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tasarlanmış Petrol İş Sitesi'nin yaygın ve ekonomik iç mekân tasarımları Ender Ailesi'nin konutunda korunmuş özgün tasarım ve uygulamalarla belgelenmiştir.

Poster Sunuşları

İstanbul - Muammer Karaca Evi İç Mekânları

Umut Şumnu

Lisans eğitimini 2000 yılında Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, İç mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde tamamladı. Daha sonra aynı fakültede yazdığı 1912 Galata Bridge as a Site of Collective Memory başlıklı teziyle yüksek lisans derecesini aldı. 2012 yılında Between Being and Becoming: Identity, Question of Foreignness and the Case of the Turkish House başlıklı teziyle doktora derecesi aldı. Her iki lisansüstü çalışması da kitap olarak basıldı.

Genel olarak, mimarlık, sanat ve tasarım tarihi, kuramı ve eleştirisi; mimarlık ve felsefe ilişkisi üzerine çalışıyor. Theory and Event, International Studies in Philosophy, Doxa, Siyahi, Sanat Yazıları, Mimarlık, Ankara Araştırmaları Dergisi, Toplum ve Bilim, Arredamento Mimarlık gibi dergilerde makaleleri yayınlandı. Birçok kitapta bölüm yazarlığı yaptı. En son Kitabevi Yayınları'ndan Mimarlar ve Apartmanları: Ankara'da Konut/Barınma Kültüründen Örnekler adıyla bir kitap yayınladı.

Halen Başkent Üniversitesi ve TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesinde öğretim üyesi olarak görev yapıyor. Verdiği Tasarım Stüdyosu, Çağdaş Mimari, Mobilya Tarihi, Mobilya Tasarımı, Mekân Kültürü, Mimarlık Felsefesi, Mimarlıkta Kuram ve Eleştiri gibi derslerin yanında, çok sayıda çevirisi, katalog metni, iç mimarlık uygulamaları; sergi ve video-performansları var.

Cihat Çağlar

Cihat Çağlar, lisans eğitimini TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü ve Mimarlık Bölümü'nde çift anadal yaparak tamamladı. 2017-2019 yılları arasında TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde asistanlık yaptı.

Halen TED Üniversitesi Mimarlık ve Kent Çalışmaları Programı'nda yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. Şubat 2019'dan bu yana TED Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaktadır.

Özet

Muammer Karaca Evi, İstanbul'un Bakırköy ilçesinde, tren yolunun kenarında bulunan bir müstakil konut yapısıdır. Ev, Cibali Karakolu'nun yazarı ve Muammer Karaca Tiyatrosu'nun kurucusu Muammer Karaca'ya ait olması, Türkiye'nin yetiştirdiği ilk kadın Mimarlardan biri olan Perran Doğancı tarafından projelendirilmesi, mimari ve iç mimari kararlarında özgün bir anlayışla ele alınmış olması, iç mekânlarında ünlü seramik sanatçısı Mediha Akarsu'ya ait çok sayıda sanatsal uygulamanın bulunması ve çok sayıda Türk filminde set olarak kullanılması yüzünden hem mimarlık/iç mimarlık tarihi hem de sosyal, kültürel tarih açısından önemli bir yere sahiptir.

1971'de Muammer Karaca'nın vergi borcundan ötürü icrada satılan ve ilerleyen yıllarda yıkılan bu konut yapısıyla ilgili elimizde çok az sayıda görsel malzeme mevcuttur. Bu kapsamda, Ses dergisinin 1966 yılında yayınladığı Artistler ve Evleri dizinde Muammer Karaca'yla ilgili olan yazıdaki görsellerden ve evde çekildiği tespit edilen 15 adet Türk filminden yararlanarak evin yapı, iç mekân ve mobilya bileşenleri bütünlüklü bir şekilde yeniden oluşturmaya çalışılmıştır.

Genel olarak, evin en önemli mekânı kare planlı ve galeri boşluğu yüzünden oldukça yüksek tavanlı olan salon mekânıdır. Mekânın en karakteristik mimari elemanı olan merdivenin mavi renk yüzeyi Mediha Akarsu tarafından yapılmış kuş motifleriyle süslüdür. Salonda üç adet farklı oturma köşesi vardır. Bunlardan biri şark tipi, L şeklinde rahat oturumlu bir sedirdir. Sedir İstasyon Caddesi'ne bakan cam cepheyle ilişki kurar. İkinci oturma grubu arka bahçeyle ilişki kurar ve L şeklindeki cam cephenin önüne konumlanır. Bu oturma grubundaki mobilyalar 1950'lilerin modern mobilyalarından oluşmaktadır. Salonda yer alan son oturma grubu ise merdivenin altını kapatan yüzeyle ilişkilenir. Salondaki müzik dolabıyla ilişkilenen oturma grubu, modern tarzdaki iki koltuk ve bir sehpadan oluşan bir "fıskos köşesidir".

Salon mekânından ulaşılan yemek bölümü Amerikan stili ile döşenmiştir. Mekânda yer alan 8 kişilik yemek masası açık renkli ceviz kaplamadır. Yemek masasının arkasında yer alan duvarda yine açık renk ceviz kaplamalı bir Amerikan bar bulunur.

Salon mekânından ulaşılan çalışma odasında büyük bir kitaplık ve çalışma masası yer almaktadır. Mekândaki diğer önemli bir eleman da Mediha Akarsu imzası taşıyan seramik kabartma şöminedir. Akarsu imzası taşıyan bir başka şömine de evin üst kattaki büyük yatak odasında yer alır. "İspanyol stili" ile döşenmiş bu mekânda yer alan şöminenin üzerinde bir horoz motifi yer almaktadır.

Ankara - Turistik Marmara Oteli

Nur Ayalp

Lisan ve yüksek lisans derecelerini Bilkent Üniversitesi İç mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümünde tamamladı. Akademik hayatına yüksek lisans eğitimi sırasında Bilkent Üniversitesi İç mimarlık Bölümünde araştırma görevlisi olarak başladı. Sanatta yeterlilik derecesini Hacettepe Üniversitesi İç mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümünde aldı. Sanatta Yeterlik eğitimi sırasında Çankaya Üniversitesinde Öğretim görevlisi olarak çalıştı. 2010 yılında TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi İç mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümünde Yrd. Doçentlik kadrosunu takiben 2014 yılında Doçentlik unvanını aldı, aynı yıl içinde bölüm başkanlığı yardımcılığı görevine atandı. 2016-2018 yılları arasında da aynı bölümde bölüm başkanlığı görevini yürüttü. 2018 Eylül tarihinden itibaren TED Üniversitesi İçmimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümünde Profesör olarak görev yapmaktadır. Yüksek Lisans ve Sanatta Yeterlik dönemlerinde çalışma alanları mekân ve kültür ilişkileri üzerinde yoğunlaşmıştır. Ayrıca kullanıcı ve mekân ilişkilerinin psikolojik boyutları bağlamında da yayınları bulunmaktadır.

Umut Şumnu

Yazarın özgeçmişi 79. sayfada yer almaktadır.

Özet

Ankara'da 1953 yılında Atatürk Orman Çiftliği yerleşkesinde inşa edilen ve 2013 yılında yıkılan Marmara Oteli kenti turistik otel kavramıyla tanıştıran ilk modern yapılardan biridir. 2. Dünya savaşı sonrası yoğun hissedilen Amerikan etkisi ile ülkemize yeni gelen turizm kavramının ilk örneği İstanbul'da yapılan Hilton Otelidir. Daha sonra Türkiye'nin birçok kentinde kütlenin dörtgen prizma olduğu, gridal bir cephe ile biçimlenen modernist yapılar görülmektedir. Turistik Marmara Otelinin de bu anlayışın bir devamı olduğu söylenebilir; Şevki Vanlı'nın kütlesel biçim dili olarak 'Hiltonculuk' tabiriyle isimlendirdiği tavır ile örtüşür.

Yapının iç mekânlarının da dönemin hakim stili olan Uluslararası Stil, Modernizm'in etkilerini barındırdığı algılanmaktadır. Hacme dair biçimsel dil, rasyonel geometrilerin kullanıldığı, saf, süslemeden uzak bir anlayış ile tasarlanmıştır. Modern dilin etkisi mekânlar arası yoğun geçirgenlik, hacimlerin birbirine akması ile de kendini gösterir. Giriş katında yer alan resepsiyon alanı, balo salonu ve Amerikan bar birbirlerinden geçirgen paravanlarla ve duvar parçalarıyla ayrılmıştır. Yapının mobilya ve donatı elemanları da modern dönemin yansımalarını taşımaktadır. Ülkemizde geldiği dönemlerde 'kübik mobilya' olarak isimlendirilen donatıların örneklerini resepsiyon, bar alanı ve salonda yer almaktadır. Bu rasyonalist yaklaşım, mekânlarda kullanılan kültürel bir takım unsurlarla 'yerelleştirilmeye' çalışılmıştır. İç mekânı biçimleniş ve ilişkiler bağlamında o dönemin modernliğini temsil ederken, detaylara inildiğinde ise daha oryantal bir üslup barındırır.

İç mekânın değerini öne çıkartan bir diğer unsur da dönemin öncü sanatçılarının özgün eserlerini barındırmasıdır. Bedri Rahmi Eyüboğlu'na ait mozaikler, Eren Eyüboğlu'na ait duvar panoları ve Füreya Koral'a ait seramik panoları iç mekânların özgün biçimsel dilinin oluşmasında etkin rol oynamışlardır. Marmara Oteli, mekânsal ve biçimsel özelliklerinin yanında faaliyet gösterdiği yıllarda düzenlenen etkinliklerle Ankara'nın sosyo-kültürel ortamına da önemli katkılar sağlamıştır. Sözü geçen özellikleriyle Marmara Oteli, mimari kurgusu, iç mekân biçimleniş kararları ve gündelik yaşam pratikleriyle önemli bir dönem temsili olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bolu - Koru Motel

Güliz Taşdemir

Yazarın özgeçmişi 67. sayfada yer almaktadır.

Özet

Turizm ve turizmin nesnesi olarak mekânsal üretim, modernleşme hareketinin uzantısı olan kentlilerin ve modern dünya tahayyülünün bir parçasıdır ve kendi araştırma alanını üretir. Bu kapsamda Koru Motel, peyzajı iç mekâna davet eder konumlu yapı kütlesi ve iç mekânıyla 'Türkiye'nin en işlek karayolunun üzerinden bulunan tesis' özelliğindedir ve günlük yolculuklar için birer mola mekânı ve konaklama olanağı sunar.

İç mekân, elemanları ve bütün bileşenleriyle on iki yatak kapasiteli konaklama mekânı için bir 'dağ evi' kavramsal yaklaşımıyla tasarlanmıştır. Yüzyıl ortası modern konaklama mekânı olarak geçici aile konutlarına referanslı dağ kabinleri, malik tarafından yakın çevresi içinde konumlanan, öngörülen öncül örneği oluşturur.

Özellikle iç mekânın, Koru Otel örneği ile ele alınıyor oluşu modernleşen, evrenselleşen konaklama tipolojisinde 'öz'e katma çabasını ortaya koyabilmek anlamında önem taşır. Neoliberal etkiler ile birlikte küreselleşen yapma eylemi ve araçlarını güncel anlamda sorgulayabilmek bu araştırmanın ana amacı olarak yer alabilir. Böylelikle kendi zamansal sürecinde yapının kabuk ve iç mekân ilişkisinin dönüşümü, kaybolan 'öz' ve plastik değerine ilişkin de izler sunar.

Koru Otel, modern mimarlık temsili içinde bir arayüz olarak yer alırken dönemin mimarlık ortamına ilişkin tartışmalara da aracı olabilir[1]. Bu kapsamda, mekânın kendisinde iz yaratma eğilimi, jenerik bir iç mekândan ayrışmayı olanaklı kılan müdahale biçimi olarak ele alınırken, ikinci boyutun ötesine geçememiştir. Ancak, bir arayışın yapısal temsili olarak modern iç mekân, kendi özgün karakterini ve atmosferini oluştururken bu deneyimi yoğunlaştıran önemli elemanların malzeme ile çeşitlendiği aktarılabilir. Modern iç mekân örneğinde Koru Otel, masif ahşap, seramik pano, bakır yüzeyler ile giydirilmiş şömine, örüntü dilini bağlamdan edinen tekstil kullanımı aracılığıyla önemli bir araştırma sahası olarak kabul edilmiştir. Araştırma bir yönüyle de derinleştirilecek olan 'kültürel süprizleri' (Sparke, P, 2009) kendi içinde barındırmaktadır. Eklektik objeleri de içeren ve steril olmayan iç mekân imgelerini üreten mekân, film seti olarak da kullanılmış böylelikle derinlikli olarak arşive destek sunabilmiştir.

[1] Bu kapsamda Stanford Anderson'ın, 1964 yılında Cranbrook Academy'de gerçekleştirilen seminerde yer alan konuşma metni dikkat çekicidir. Modern mekânın 'gelenek' ile uzlaşısı, 'yerel olanın uyandırılmasına ilişkin' bkz. Anderson, S., Architecture and Tradition That Isn't 'Trad,Dad', Mallgrave, Harry F, and Christina Contandriopoulos. Architectural Theory: Volume Ii. Malden, Mass: Blackwell Pub, 2006.

Antalya - Side Turtel Turistik Tesisleri

Güliz Taşdemir

Yazarın özgeçmişi 67. sayfada yer almaktadır.

Özet

1970'li yıllarda Side, turizm planlaması ve yoğunlaşan mimarlık kolokyumları ile Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nın II. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda üzerinde önemle durmakta olduğu pilot bölgelerin başında yer almıştır (Sayar, Zeki, Arkitekt, No:337, 1970). Bu kapsamda 1966 Yılı itibarıyla artan turizm faaliyetlerine karşılık "Muhteşem Turtel Moteli, Avrupa'daki emsallerini gölgede bırakacak şekilde yapılmıştır" (Akşam Gazetesi, 03.05.1967 Tarihli). SEY Mimarlık Ofisi tarafından tasarlanan proje, tarihsel ve doğal çevresi ile holistik yaklaşımlı önemli bir yapı grubu örneğidir. Bu kapsamda, iç mekân ve atmosfer bakımından modernize temsile karşılık yerellik, Antalya bağlamı ile okunur kılınan mekânsal yaklaşımları içermiştir. Bu yaklaşımın kendisi iç mekân bileşenlerinde, yatay ve düşey düzlem müdahaleleri, iç cephe elemanları, iç mekân malzemeleri aracılığıyla da pekiştirilmiştir. Malzemeye ve doğaya uyum, iç mekân konforunu destekleyen seçimler ile ön plana çıkar. Kimliksiz 'yok mekânlara' karşılık alternatif bir konaklama mekânı olarak Turtel Motel, modernin korunması bağlamında iç mekânın ve kabuğun neo liberal etkilerle dönüşümünü takip edebilmek bakımından önemlidir.

Mimarın doğa ve tarihsel çevre referanslı kararları özellikle, iç mekân bileşenlerinde ve atmosferi oluşturan önemli verileri barındırır. Özellikle Antalya Döşemealtı Kilim ve Halı motifi, yüzey elemanlarında örüntü olarak yer alırken, konaklama birimlerinde zeminde kilim olarak yer alır. Bu alternatif doku ve Amerikanlaşma eğilimi ile birlikte gelişen kentler arası veya ülkeler arası seyahat eğiliminde mekânın bağlamla olan temasını arttırmaya yönelik duyarlılıklar olarak ön plana çıkmıştır.

İşlev ve biçim ilişkisi değerlendirmesi 'bütüncül bir yaklaşımın' izlerini sunar. Özellikle mimarın, yakın çevre ilişkisindeki tarihsel ve doğal çevre duyarlılığı iç mekânda da görünür olur. Biçimsel olarak plan dili kendi içerisinde kütle referanslı çalışmakta iken, yapısal elemanlar ve atmosfer kararlarında bağlamsal referanslar olduğu gözlemlenebilmektedir. Bu anlamda malzeme tercihlerinde sedir ağacı kullanılmış, Antalya Traverteni değerlendirilmiştir. İç mekânda ve cephede doğal taş kaplama kullanımının, kagir yapım sistemi ile birlikte ısıl konfora yoğun olarak katı sağlamış olabileceği öngörülmüştür. İç cephede 'Akdeniz'in beyaz duvarları'[1] ve ışık etkileri mekânda günışığı yoğunluğunu arttırmıştır.

1980'li yıllara değin aktif olarak turizm faaliyetini gerçekleştirenleri karşılayan motel, 1982'de genişleyerek Turtel Tatil Köyüne dönüşmüştür. Turtel Ltd.'nin el değişimi ile yapının el değiştirmesi ve kimliğine müdahale edilimi ile yeni yapılaşmaların önü açılmış, özgün durumu dönüştürülmüştür (http://yalcintezcan.com/tr/10/1959-1974-faaliyetler/20.aspx).

[1] Detaylı Okuma için Bkz. Lejeune, Jean-François, 2010, "The Modern and the Mediterranean in Spain", Modern Architecture and the Mediterranean: Vernacular Dialogues and Contested Identities, (ed.) Jean-François Lejeune, Michelangelo Sabatino, Routledge, New York, Londra, s.85.

Türkiye İş Bankası Ulus Genel Müdürlük Binası - Ana Hol

Pelin Nane

Pelin Nane, Başkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde araştırma görevlisidir. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde 2013 yılında tamamladığı lisans eğitiminin ardından, aynı üniversitede "İnşanın Poetikasından Poetikanın İnşasına: Meclis Cami Üzerinden Mekânda Poetikliğin İzini Sürmek" başlıklı teziyle, yüksek lisans derecesini aldı. Aynı üniversitede, 2017 yılında başladığı doktora çalışmasına devam etmektedir. Mekân deneyimi, temsil ve anlam konularının yanı sıra mekân üzerine kuramsal ve felsefi çalışmalarla ilgilenmektedir.

Betül Ozar

2013 yılında Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nden mezun olmuştur. 2015 yılında değişim dönemi kapsamında Hochschule für Technik Stuttgart'ta eğitim almış, ardından İstanbul Teknik Üniversitesi, IMIAD yüksek lisans programından "Mekân Algısı ve Psiko-Sosyal Kalitenin ölçülebilirliği Üzerine Bir Araştırma: Armada Hayat Sokağı Örneği" başlıklı teziyle mezun olmuştur. Hacettepe Üniversitesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı b.lümünde doktora eğitimine devam etmektedir. 2016-2019 (Ocak) yılları arasında Işık Üniversitesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmıştır. Şu an ise Başkent Üniversitesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümünde araştırma görevliliğine devam etmektedir.

Özet

Ankara, Cumhuriyetin ilanıyla ekonominin de merkezi haline gelmiştir. Bu değişimlere paralel olarak Lörcher planı oluşturulmuş ve tüm banka merkezlerinin bir arada olduğu 'Bankalar Caddesi' aksı belirlenmiştir. Giulio Mongeri'nin tasarladığı, Haziran 1929 tarihinde yapımı tamamlanan 'Türkiye İş Bankası Ulus Genel Müdürlük Binası' da bu aksta yer alan yapılardandır. Çankırı Caddesi ile Çam Sokağı'nın kesiştiği noktada konumlanan yapı, yapıldığı dönem, taşıdığı mimari özellikler ve tanıklık ettiği tarihi olaylar sebebiyle toplumsal bellekte önemli bir yer edinmiştir. Mustafa Kemal Atatürk, Celal Bayar, Rüsuhi Savaşçı gibi birçok saygıdeğer ismin yapıyı ziyaret ettiği ve yapının içinde vakit geçirdiği bilinmektedir.

Türkiye İş Bankası Ulus Genel Müdürlük Binası, hem mimarisi hem de iç mimarisiyle Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze ulaşan önemli yapılar arasındadır. "Selahattin Refik Bey Fabrikası İşletme Türk Ltd." isimli mobilya fırması bulunan dönemin önemli isimlerinden Selahattin Refik Sırmalı , bankaya ait donatı ve mobilyaları tasarlamış ve üretmiştir. Modern dönemin özgün iç mekân tasarımına, donatılarına ve malzemelerine sahip olması sebebiyle yapı, iç mekân unsurlarıyla birlikte büyük ölçüde korunarak günümüze ulaşmıştır.

Yapının özgün işleviyle banka yapısı olarak kurgulanması, mekân organizasyonunu ve iç mekân tasarım kararlarını doğrudan etkilemiştir. Oval forma sahip ana holde bu forma uygun vezne bankoları tasarlanmıştır. Kolonlar arasında yer alan ahşap bankolar, kamuya açık orta alanı bankaya ait çalışma alanlarından ayırmaktadır. 1929 yılından 1937-38 yılına kadar mevcut kullanımına devam edilen yapı, Sümerbank'ın inşasının ardından bir takım değişikliklere uğramıştır. İlk olarak 1956 yılında, ardından 1973 yılında yapıya doğu yönünde eklemeler yapılmıştır. Fakat bu müdahaleler çalışma konusu olan ana holü etkilememiştir.

Yapı günümüzde hem milli ekonomi tarihi, hem modern mimarlık tarihi, hem de toplumsal bellekte taşıdığı kültürel ve sosyal değerler sebebiyle 2019 yılında 'Türkiye İş Bankası İktisadi Bağımsızlık Müzesi' olarak yeniden işlevlendirilmiştir. Bu düzenlemede ana holün büyük oranda özgünlüğünü koruduğu görünmektedir. Banka yapısı olarak kullanıldığı dönemde ve günümüzdeki müze işlevinde yapının ilk kullanıcı deneyiminin gerçekleştiği mekân 'Ana Hol'dür. Yapı, cephe ve dış kabuğun ardından en fazla ana hol içindeki görselleri ile dönemin çeşitli yayın ortamlarında temsil edilmiştir. Hem mimari hem iç mimari unsurların tasarım ve atmosferi şekillendirdiği ana hol, bu anlamıyla zengin bir mekân biçimlenişi sunmaktadır.

İstanbul - Yeşilköy Havalimanı Yeni Terminal Binası Yeşilköy Havalimanı Yeni Terminal Binası - Dış Hatlar Terminali - Mezanin Katı Transit Yolcu Mekânları

Betül Ozar

Yazarın özgeçmişi 87. sayfada yer almaktadır.

Pelin Nane

Yazarın özgeçmişi 87. sayfada yer almaktadır.

Özet

Türk Sivil Havacılığının temellerini oluşturan Yeşilköy Havalimanı, iki kıtayı birbirine bağlayan bir konumda bulunmakta ve bu konumu itibariyle uluslararası bir önem taşımaktadır. Bu bağlamda ülkeye ait ilk izlenimlerin, ilk deneyimlerin ve ilk belleğin oluşturulduğu mekân olması anlamında da kritik ve öncül bir yere sahiptir. Türkiye'nin uluslararası platformda temsil edildiği mekân olarak tanımlanabilecek Yeşilköy Havalimanı, Dış Hatlar Yeni Terminal Binası içinde bulunan Transit Yolcu Mekânları ise Türkiye'den aktarmalı uçuş yapan yolcuların seyahatleri arasında beklerken vakit geçirdiği hacimleri bünyesinde barındırmaktadır.

Yeşilköy Havalimanı -günümüzdeki adıyla Atatürk Havalimanı- 1953 yılında 500.000 kapasite ile kullanıma açılmış, artan ihtiyaçlar sebebiyle 1971 yılında Hayati Tabanlıoğlu tarafından tasarlanan yeni terminal binası, 7 Ekim 1983 yılında mevcut yapıya eklenmiştir. Mezanin Katında yer alan Transit Yolcu Mekânları transit bekleme salonu, snack bar (cafe-bar), transit lokantası, gümrüksüz bölge lokantası, CIP, mutfak, ıslak hacim, seyir terasları gibi pek çok işlevden oluşmaktadır. Tabanlıoğlu'nun tasarladığı master plana göre yapının ana kütlesini oluşturan poligonal biçimin piste bakan kısmında apron kontrol kulesi ve kulenin her iki yanında seyir terasları konumlanmıştır. Asma katın orta kısmı ise giden yolcu holüne bakan bir galeri boşluğuna sahiptir. Ana kütlenin simetri aksında transit bekleme salonu ve onun arkasında CIP alanı yer alırken bu alanın sağında ve solunda iki farklı lokanta ve mutfak alanları bulunmaktadır. Diğer kat planlarında görülen simetri, mezanin katın biçimlenişinde de önemli bir unsur olmuştur. Mekânlar birbirinden şeffaf elemanlar ile ayrıldığından mezanin katı bütüncül bir şekilde algılamak mümkündür. Mobilya ve donatı seçimlerine bakıldığında ise farklı oturma biçimlerinin işlevlere göre çeşitlendiği görülmektedir. Tasarlanan dış kabuk ile mekânsal organizasyon paralel bir dil taşımaktadır. Donatıların hem plan şemasına hem de işlevsel kurguya uygun bir şekilde tasarlandığı anlaşılmaktadır.

Transit Yolcu Mekânlarının içinde bulunduğu Yeşilköy Havalimanı Dış Hatlar Terminal Binası 2000 yılında yapılan revizyonun ardından iç hatlar binası olarak kullanılmaya devam etmiş, 2019 yılında ise Atatürk Havalimanı'nın yolcu ve hava trafiğine kapatılması ile kullanımı durdurulmuştur. Hem Sivil Havacılık tarihi hem toplumsal hem de kültürel olarak önemli bir bellek oluşturmuş olan Yeşilköy Havalimanına ait arşivlerin ortaya çıkarılması, bilgilerin derlenmesi ve belgelerin korunması benzer çalışmalara altyapı sağlayacak olması bakımından önem taşımaktadır. Modern mimarlık mirasının bir ürünü olan Yeşilköy Havalimanının içinde bulunan Transit Yolcu Mekânlarının bu bağlamda korunmaya değer nitelikte olduğu düşünülmektedir.

do_co,mo.mo_tr iç mekan

Ankara'da 1953 yılında Atatürk Orman Çiftliği yerleşkesinde inşa edilen ve 2013 yılında yıkılan Marmara Oteli kenti turistik otel kavramıyla tanıştıran ilk modern yapılardan biridir. 2. Dünya savaşı sonrası yoğun hissedilen Amerikan etkisi ile ülkemize yeni gelen turizm kavramının ilk örneği İstanbul'da yapılan Hilton Otelidir. Daha sonra Türkiye'nin bir çok kentinde kütlenin dörtgen prizma olduğu, gridal bir cephe ile biçimlenen modernist yapılar görülmektedir. Turistik Marmara Otelinin de bu anlayışın bir devamı olduğu söylenebilir; Şevki Vanlı'nın kütlesel biçim dili olarak 'Hiltonculuk' tabiriyle isimlendirdiği tavır ile örtüşür.

Yapının iç mekanlarının da dönemin hakim stili olan Uluslararası Stil, /Modernizm'in etkilerini barındırdığı algılanmaktadır. Hacme dair biçimsel dil, rasyonel geometrilerin kullanıldığı, saf, süslemeden uzak bir anlayış ile tasarlanmıştır. Modern dilin etkisi mekanlar arası yoğun geçirgenlik, hacimlerin birbirine akması ile de kendini gösterir. Giriş katında yer alan resepsiyon alanı, balo salonu ve Amerikan bar birbirlerinden geçirgen paravanlarla ve duvar parçalarıyla ayrılmıştır. Yapının mobilya ve donatı elemanları da modern dönemin yansımalarını taşımaktadır. Ülkemizde geldiği dönemlerde 'kübik mobilya' olarak isimlendirilen donatıların örneklerini resepsiyon, bar alanı ve salonda yer almaktadır. Bu rasyonalist yaklaşım, mekanlarda kullanılan kültürel bir takım unsurlarla 'yerelleştirilmeye' çalışılmıştır. İç mekanı biçimleniş ve ilişkiler bağlamında o dönemin modernliğini temsil ederken, detaylara inildiğinde ise daha oryantal bir üslup barındırır.

İç mekanın değerini öne çıkartan bir diğer unsur da dönemin öncü sanatçılarının özgün eserlerini barındırmasıdır. Bedri Rahmi Eyüboğlu'na ait mozaikler, Eren Eyüboğlu'na ait duvar panoları ve Füreya Koral'a ait seramik panoları iç mekanların özgün biçimsel dilinin oluşmasında etkin rol oynamışlardır. Marmara Oteli, mekânsal ve biçimsel özelliklerinin yanında faaliyet gösterdiği yıllarda düzenlenen etkinliklerle Ankara'nın sosyo-kültürel ortamına da önemli katkılar sağlamıştır. Sözü geçen özellikleriyle Marmara Oteli, mimari kurgusu, iç mekan biçimleniş kararları ve gündelik yaşam pratikleriyle önemli bir dönem temsili olarak karşımıza çıkmaktadır.

Turistik Marmara Oteli

Nur AYALP, TED Üniversitesi
Umut ŞUMNU, Başkent Üniversitesi

Özgün Adı: Turistik Marmara Oteli
Bulunduğu Yapının Yeri/Adresi: Atatürk Orman Çiftliği /Ankara (Yapı yıkılmıştır)
Bulunduğu Yapının Tipi/İşlevi: Turistik Otel
Bulunduğu Yapının Yasal Durumu (Tescil): Yapı yıkılmıştır
Mimar: Ertan Balin
İşveren: Atatürk Orman Çiftliği

1

do_co,mo.mo_tr iç mekan

Muammer Karaca Evi, İstanbul'un Bakırköy ilçesine bağlı Yeşilyurt Mahallesi'nde, Yeşilyurt tren istasyonuna 200 metre mesafede, tren yolunun kenarında bulunan bahçeli, müstakil konut yapısıdır. Ev, Bulvar Tiyatrosunun önde gelen isimlerinden, Türk tiyatrosunun unutulmaz oyunlarından Cibali Karakolu'nun yazarı ve Muammer Karaca Tiyatrosu'nun kurucusu Muammer Karaca'ait olması, Türkiye'nin yetiştirdiği ilk kadın Mimarlardan biri olan Perran Doğancı tarafından projelendirilmesi, hem cephe hem de iç mekân tasarım kararlarında özgün bir anlayışla tasarlanmış olması, iç mekânlarında ünlü seramik sanatçısı Mediha Akarsu'ya ait çok sayıda sanatsal uygulamanın bulunması ve çok sayıda Türk filminde set olarak kullanılması yüzünden hem mimarlık/iç mimarlık tarihi hem de sosyal, kültürel tarih açısından önemli bir yere sahiptir.
1971'de Muammer Karaca'nın vergi borcundan ötürü icrada satılan ve ilerleyen yıllarda yıkılan bu çok önemli konut yapısıyla ilgili elimizde çok az sayıda görsel malzeme mevcuttur. Bu kapsamda çalışma, Ses dergisinin 1966 yılında yayınladığı Artistler ve Evleri dizinde Muammer Karaca'yla ilgili olan yazıdaki görsellerden ve evde çekildiği tespit edilen 15 adet Türk filminden yararlanarak bu evin yapı, iç mekân ve mobilya bileşenleri bütünlüklü bir şekilde yeniden oluşturmaya çalışılmıştır.
Genel olarak, evin en önemli mekânı kare planlı ve galeri boşluğu yüzünden oldukça yüksek tavanlı olan salon mekânıdır. Bu mekânın en karakteristik mimari elemanı galeri boşluğu boyunca yükselen merdivendir. Bu merdivenin altı kapalıdır ve salona yakın olan mavi renk yüzeyi Mediha Akarsu tarafından yapılmış kuş motifleriyle süslüdür. Salon mekânında üç adet farklı oturma köşesi vardır. Bunlardan biri şark tipi, L şeklinde rahat oturumlu bir sedirdir. Bu sedir İstasyon Caddesi'ne bakan cam cepheyle ilişki kurar. Salondaki ikinci oturma grubu arka bahçeyle ilişki kurar ve arka bahçeye bakan L şeklindeki cam cephenin önüne konumlanır. Kalabalık grupların sohbet edebileceği yönünde düzenlenen bu oturma grubundaki mobilyalar 1950'lilerin modern mobilyalarından oluşmaktadır. Salonda yer alan son oturma grubu ise merdivenin altını kapatan yüzeyle ilişkilenir. Salondaki müzik dolabıyla ilişkilenen bu oturma grubu, modern tarzdaki iki koltuk ve bir sehpadan oluşan bir "fiskos köşesidir".
Salon mekânından ulaşılan yemek bölümü Amerikan stili ile döşenmiştir. Bu mekânda yer alan 8 kişilik yemek masası açık renkli ceviz kaplamadır. Yemek masasının arkasında yer alan duvarda yine açık renk ceviz kaplamalı bir Amerikan bar bulunur.
Salon mekânından ulaşılan çalışma odasında büyük bir kitaplık ve çalışma masası yer almaktadır. Bu mekândaki diğer önemli bir eleman da Mediha Akarsu imzası taşıyan seramik kabartma şöminedir. Mediha Akarsu imzası taşıyan bir başka şömine de evin üst kattaki büyük yatak odasında yer alır. "İspanyol stili" ile döşenmiş bu mekânda yer alan şöminenin üzerinde bir horoz motifi yer almaktadır.

Muammer Karaca Evi

Umut ŞUMNU, Başkent Üniversitesi
Cihat ÇAGLAR, TED Üniversitesi

Yapı Adı: Muammer Karaca Evi
İşlevi: Konut
Adres: Yeşilyurt İstasyon caddesi üzerinde
Yeşilköy/İstanbul
Mimar: Perran DOGANCI
Yaptıran/Sahibi: Muammer KARACA

2

do_co,mo.mo_tr iç mekan

Turizm ve turizmin nesnesi olarak mekânsal üretim, modernleşme hareketinin uzantısı olan kentlilerin ve modern dünya tahayyülünün bir parçasıdır ve kendi araştırma alanını üretir. Bu kapsamda Koru Motel, peyzajı iç mekana davet eder konumlu yapı kütlesi ve iç mekanıyla 'Türkiye'nin en işlek karayolunun üzerinden bulunan tesis' özelliğindedir ve günlük yolculuklar için birer mola mekanı ve konaklama olanağı sunar. İç mekan, elemanları ve bütün bileşenleriyle on iki yatak kapasiteli konaklama mekanı için bir 'dağ evi' kavramsal yaklaşımıyla tasarlanmıştır.

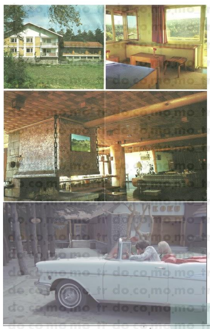

Yüzyıl ortası modern konaklama mekanı olarak geçici aile konutlarına referanslı dağ kabinleri, malik tarafından yakın çevresi içinde konumlanan, öngörülen öncül örneği oluşturur.

Özellikle iç mekanın, Koru Otel örneği ile ele alınıyor oluşu modernleşen, evrenselleşen konaklama tipolojisinde 'öz'e katma çabasını ortaya koyabilmek anlamında önem taşır. Neoliberal etkiler ile birlikte küreselleşen yapma eylemi ve araçlarını güncel anlamda sorgulayabilmek bu araştırmanın ana amacı olarak yer alabilir. Böylelikle kendi zamansal sürecinde yapının kabuk ve iç mekan ilişkisinin dönüşümü, kaybolan 'öz' ve plastik değerine ilişkin de izler sunar.

Koru Otel, modern mimarlık temsili içinde bir arayüz olarak yer alırken dönemin mimarlık ortamına ilişkin tartışmalara da aracı olabilir .Bu kapsamda, mekanın kendisinde iz yaratma eğilimi, jenerik bir iç mekandan ayrışmayı olanaklı kılan müdahale biçimi olarak ele alınırken, ikinci boyutun ötesine geçememiştir. Ancak, bir arayışın yapısal temsili olarak modern iç mekan, kendi özgün karakterini ve atmosferini oluştururken bu deneyimi yoğunlaştıran önemli elemanların malzeme ile çeşitlendiği aktarılabilir. Modern iç mekan örneğinde Koru Otel, masif ahşap, seramik pano, bakır yüzeyler ile giydirilmiş şömine, örüntü dilini bağlamdan edinen tekstil kullanımı aracılığıyla önemli bir araştırma sahası olarak kabul edilmiştir. Araştırma bir yönüyle de derinleştirilecek olan 'kültürel süprizleri' (Sparke, P, 2009) kendi içinde barındırmaktadır. Eklektik objeleri de içeren ve steril olmayan iç mekan imgelerini üreten mekan, film seti olarak da kullanılmış böylelikle derinlikli olarak arşive destek sunabilmiştir.

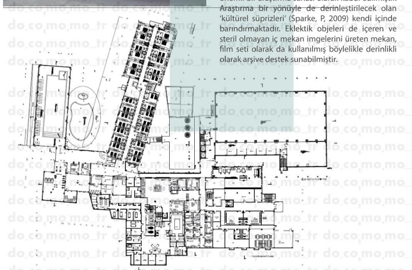

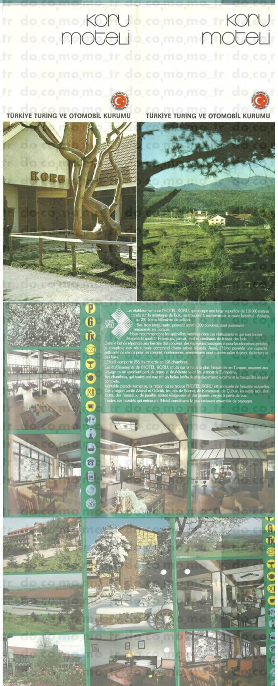

Koru Motel

Güliz Öktem Taşdemir
Başkent Üniversitesi | Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi

Yapı Adı | Koru Motel/Koru Hotel
Özgün İşlevi | KNT/RES
Güncel İşlevi | Koru Hotel
Yapım Yılı | 1960
içmimar(lar)/mimar(lar)/tasarımcı(lar)/uygulayıcı(lar):
Orman Müh.Mazhar Murtazaoğlu çizimi ve eskizi üzerinden tasarlanmış ve uygulanmış; mimarı bilinmiyor.

3

do_co,mo.mo_tr iç mekan

1970'li yıllarda Side, turizm planlaması ve yoğunlaşan mimarlık kolokyumları ile Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nın II. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda üzerinde önemle durmakta olduğu pilot bölgelerin başında yer almıştır (Sayar, Zeki, Arkitekt, No:337, 1970). Bu kapsamda 1966 Yılı itibarıyla artan turizm faaliyetlerine karşılık "Muhteşem Turtel Moteli, Avrupa'daki emsallerini gölgede bırakacak şekilde yapılmıştır" (Akşam Gazetesi, 03.05.1967 Tarihli). SEY Mimarlık Ofisi tarafından tasarlanan proje, tarihsel ve doğal çevresi ile holistik yaklaşımlı önemli bir yapı grubu örneğidir. Bu kapsamda, iç mekan ve atmosfer bakımından modernize temsile karşılık yerellik, Antalya bağlamı ile okunur kılınan mekânsal yaklaşımları içermiştir. Bu yaklaşımın kendisi iç mekan bileşenlerinde, yatay ve düşey düzlem müdahaleleri, iç cephe elemanları, iç mekan malzemeleri aracılığıyla da pekiştirilmiştir. Malzemeye ve doğaya uyum, iç mekan konforunu destekleyen seçimler ile ön plana çıkar. Kimliksiz 'yok mekânlara' karşılık alternatif bir konaklama mekanı olarak Turtel Motel, modernin korunması bağlamında iç mekanın ve kabuğun neo liberal etkilerle dönüşümünü takip edebilmek bakımından önemlidir.

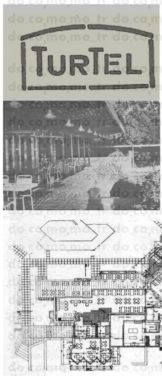

Mimarın doğa ve tarihsel çevre referanslı kararları özellikle, iç mekan bileşenlerinde ve atmosferi oluşturan önemli verileri barındırır. Özellikle Antalya Döşemealtı Kilim ve Halı motifi, yüzey elemanlarında örüntü olarak yer alırken, konaklama birimlerinde zeminde kilim olarak yer alır. Bu alternatif doku ve Amerikanlaşma eğilimi ile birlikte gelişen kentler arası veya ülkeler arası seyahat eğiliminde mekanın bağlamla olan temasını arttırmaya yönelik duyarlılıklar olarak ön plana çıkmıştır.

İşlev ve biçim ilişkisi değerlendirmesi 'bütüncül bir yaklaşımın' izlerini sunar. Özellikle mimarın, yakın çevre ilişkisindeki tarihsel ve doğal çevre duyarlılığı iç mekanda da görünür olur. Biçimsel olarak plan dili kendi içerisinde kütle referanslı çalışmakta iken, yapısal elemanlar ve atmosfer kararlarında bağlamsal referanslar olduğu gözlemlenebilmektedir.Bu anlamda malzeme tercihlerinde sedir ağacı kullanılmış, Antalya Traverteni değerlendirilmiştir. İç mekanda ve cephede doğal taş kaplama kullanımının, kargir yapım sistemi ile birlikte ısıl konfora yoğun olarak katı sağlamış olabileceği öngörülmüştür. İç cephede 'Akdeniz'in beyaz duvarları' ve ışık etkileri mekânda günışığı yoğunluğunu arttırmıştır.

Arkitekt Dergisi'nde yer alan metinde Mekansal organizasyon ve özellikle iç mekana ait bileşenlerin tamamı dönem aralığına göre yüksek maliyetli bir proje olarak tanımlanır. İç mekan organizasyonu, kütle ve kesit düzleminden hareketlenin bir şemayı içermektedir. Bu kapsamda diyagonal akslar ile yüzyıl ortası modern mobilya örnekleri projede yer alır. Şömineli oturma alanı ise tesisin çoklu sezon kullanım idealini yansıt-

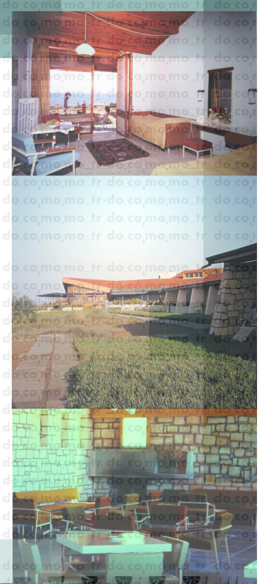

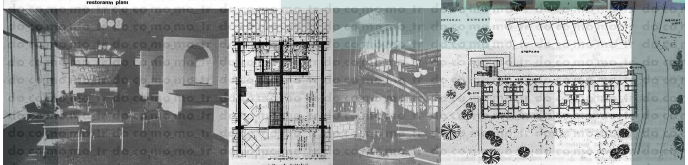

Turtel Turistik Tesisleri

Güliz Öktem Taşdemir
Başkent Üniversitesi | Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi

Yapı Adı | Turtel Turistik Tesisleri Side
Özgün İşlevi | KNT/RES
Güncel İşlevi | 1984 Turtel Tatil Köyü, 2014 Yılında Horus Paradise
Yapım Yılı | 1966-1974 (Farklı Etaplar Halinde Tamamlanmıştır)

içmimar(lar)/mimar(lar)/tasarımcı(lar)/uygulayıcı(lar): SEY Mimarlık Bürosu (Yalçın Tezcan, Esen Bolak Mimari ve Dekorasyon)

4

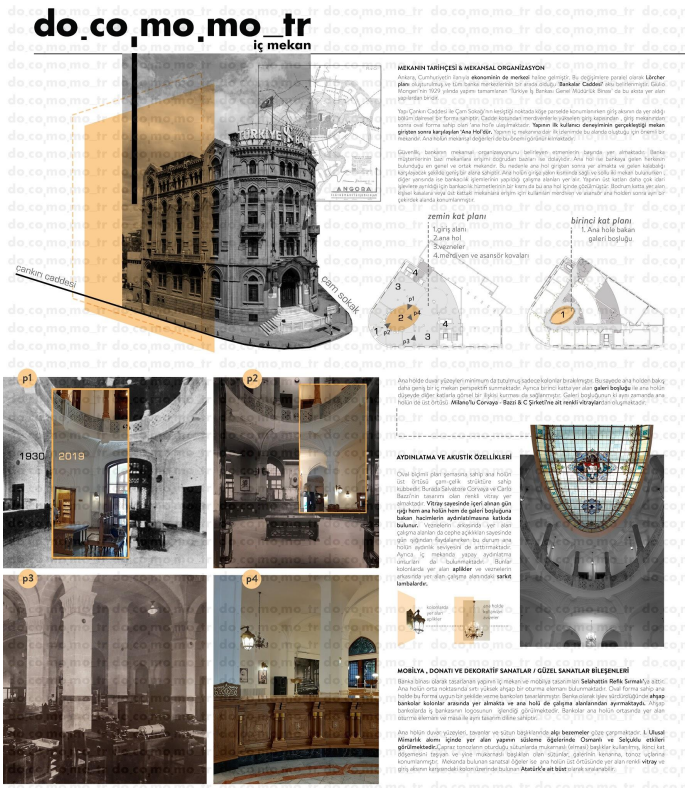

5

6

7

1 **İstanbul - Muammer Karaca Evi**
Umut Şumnu, Cihat Çağlar

2 **Ankara - Turistik Marmara Oteli**
Nur Ayalp, Umut Şumnu

3 **Bolu - Koru Motel**
Güliz Taşdemir

4 **Antalya - Side Turtel Turistik Tesisleri**
Güliz Taşdemir

5 **Türkiye İş Bankası Ulus Genel Müdürlük Binası - Ana Hol**
Pelin Nane, Betül Ozar

6 **İstanbul - Yeşilköy Havalimanı Yeni Terminal Binası Yeşilköy Havalimanı Yeni Terminal Binası - Dış Hatlar Terminali - Mezanin Katı Transit Yolcu Mekânları**
Betül Ozar, Pelin Nane

7 **Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) İç Mekân Mobilyaları**
Deniz Hasırcı, Zeynep Tuna Ultav,
Melis Örnekoğlu Selçuk, Hande Atmaca Çetin